

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

**HISTORICKÝ VÝVOJ
RYBNÍKÁŘSTVÍ A RYBÁŘSKÉHO
PRÁVA V ČESKÝCH ZEMÍCH
SE ZAMĚŘENÍM NA JIHOČESKÝ
REGION OD POČÁTKŮ
DO ROKU 1992**

Rigorózní práce

Mgr. Ing. Bc. Lucie Šebestová

Plzeň 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto rigorózní práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni, 26. června 2023

.....
Lucie Šebestová

Poděkování

Děkuji vedoucí rigorózní práce JUDr. et Mgr. Vendulce Valentové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Také děkuji své rodině a přátelům za podporu a motivaci při psaní této rigorózní práce.

Obsah

Úvod.....	1
1 Rybníkářství a rybářské právo do r. 1918.....	4
1.1 Prvopočátky rybářství.....	4
1.2 Přemyslovci.....	7
1.3 Lucemburkové, Husitství.....	10
1.4 Doba pohusitská, vláda Jiřího z Poděbrad.....	14
1.5 Jagellonci.....	15
1.6 Habsburská, Habsbursko-Lotrinská dynastie.....	20
1.6.1 Obecný zákoník občanský (ABGB) č. 946/1811.....	30
1.6.2 Zákon č. 22/1883 čes. z. z., v příčině některých opatření ke zvelebení rybářství.....	31
1.6.3 Zákon č. 58/1885 ř. z., o rybářství ve vodstvu vnitrozemském.....	33
1.6.4 Zákon č. 62/1896 mor. z. z., o některých opatřeních ke zvelebení rybářství.....	34
1.6.5 Judikatura.....	35
2 Rybníkářství a rybářské právo do r. 1945.....	38
2.1 Meziválečné Československo.....	38
2.1.1 První pozemková reforma.....	42
2.1.2 Rybářská škola ve Vodňanech.....	43
2.2 Protektorát Čechy a Morava.....	44
2.2.1 Vládní nařízení č. 5/1942 Sb.....	47
2.2.2 Judikatura.....	49
3 Rybníkářství a rybářské právo do r. 1992.....	50
3.1 Československá republika.....	50
3.1.1 Druhá pozemková reforma.....	56
3.1.2 Zákon č. 62/1952 Sb., o rybářství.....	56
3.1.3 Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 142/1952 Ú. 1.....	58
3.1.4 Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 363/1952 Ú. 1.....	58
3.1.5 Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 170/1953 Ú. 1.....	61
3.1.6 Judikatura.....	63
3.2 Československá socialistická republika.....	64
3.2.1 Zákon č. 102/1963 Sb. o rybářství.....	68

3.2.2	Vyhláška ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství č. 103/1963 Sb.	74
3.2.3	Judikatura	79
3.3	Česká a Slovenská federativní republika.....	84
4	Aktuální stav rybníkářství v ČR a současná právní úprava rybářského práva 87	
4.1	Právní úprava rybářského práva	90
4.1.1	Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství	92
4.1.2	Vyhláška ministerstva zemědělství č. 197/2004 Sb.	95
4.2	Komparace se Slovenskou právní úpravou	97
	Závěr.....	99
	Cizojazyčné resumé.....	103
	Seznam použitých pramenů.....	106

Úvod

Rybářství se pyšní rozsáhlou historií. Počátky rybolovu jsou známy již z nejstaršího období lidských dějin. Konkrétně ze starší doby kamenné, tedy z období paleolitu, což přibližně odpovídá období od roku 2.500.000 před naším letopočtem. Jak již vypovídá název, tehdejší lovci zpočátku chytali ryby pomocí opracovaného kamene. V období paleolitu význam rybolovu postupně vzrůstal, neboť ryby se stávaly nepominutelnou součástí jídelníčku. K lovu začaly být využívány například oštěpy nebo kostěné nástrahy. Období mezolitu rozšiřuje rybářské obzory o další náčiní, zejména dlabané čluny a jakési předchůdce rybářských sítí. V té době již archeologické nálezy poukazují na usídlování skupin poblíž vodních toků a jezer, což jednoznačně potvrzuje důležitost ryb jako zdroje obživy. Neolit se nesl spíše v duchu rozvoje zemědělství, chovu zvířat a pěstování rostlin. Vývoj rybářství tak v tomto období stagnuje, což ovšem nevyklučuje jeho důležitost.

Nejen rybníky, ale celé rybniční soustavy byly a jsou bezesporu považovány za kulturní bohatství, jenž přináší lidské společnosti velký užitek. Hovořit lze nejen o chovu ryb a jiných vodních živočichů, ale jsou významné i z hlediska ekologického, vodohospodářského či rekreačního. Zcela výjimečné postavení má však ryba především jako zdroj obživy a vitamínů. Důležitost rybničního hospodářství si uvědomoval například také Karel IV., který návrhem zákoníku *Majestas Carolina* přímo stanovil:

„Pilně stavěti rybníky, aby království naše české mělo hojnost ryb a vodních par“.

Rigorózní práce bude zaměřena na historický vývoj jihočeského rybníkářství a rybářského práva, a to od prvopočátků do roku 1992. Jednotlivé kapitoly budou představovat historicky významné milníky, které zásadním způsobem ovlivnily české rybářství.

Jihočeský region se zapsal do dějin právě svým rybníkářstvím. Nejedná se však pouze o rybníky samotné, ale také o jednotlivé činnosti rybářů, rybí gastronomii, rybářské spolky či odborně zaměřené vzdělávání, jehož tradice se napříč historií vyvíjí až do současnosti. K zakládání rybníků v jižních Čechách docházelo přibližně od 11. až 12. století. Zpočátku byly rybníky ve vlastnictví klášterů a sloužily pro chov kapra, jakožto významného postního pokrmu. Později, přibližně ve 13. století, byly již rybníky standardním příslušenstvím feudálních

panství, čímž dochází k počátku rozsáhlé rybníkářské éry. V souvislosti s ní se objevují věhlasná jména jako Štěpánek Netolický, Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan, dále rybníkáři Sádlo, Kůrka, Brůma, Šťastný, Bejšovec, Ruthart či Zelendara, s jejichž jmény lze bezesporu spojovat historii rybníkářství jižních Čech. Postupně došlo v jižních Čechách k vytvoření rozsáhlé rybníční soustavy v čele s klíčovými rybníky Svět a Rožmberk, která na sebe vztáhla pozornost z oblastí hospodářských i obchodních.

V úvodu je třeba vymezit některé elementární pojmy. Rybářství v České republice je svou povahou pouze sladkovodním, čímž se výrazně liší od rybářství světového. Odlišnost lze spatřovat nejen ve vnitrozemských podmínkách, ale také v zakotvených tradicích. Dále je nezbytné rozlišovat rybářství vykonávané na volných vodách, jezerech či přehradách a rybníkářství, jenž je činností zabývající se chovem ryb.¹ K rozvoji obou těchto složek docházelo v historickém exkursu zcela odlišně. Výkon rybářského práva sloužil jako obživa obyvatel po mnoho tisíc let. V dnešní době je však již velmi často využíván také pro sportovní a zábavné účely. Oproti tomu rybníkářství zajišťuje produkci ryb v souvislosti s využitím rybího masa či násady a jiných vodních organismů. Dnes již slouží rybníkářství především k účelům podnikatelským.

V první části rigorózní práce bude představeno rybníkářství a rybářské právo do roku 1918. Dojde ke stručnému nastínění nejstarších počátků rybářství, jež sahají až do pravěké doby. Dále bude stručně zahrnuto období Velké Moravy a rodů vládnoucích na českém území – Přemyslovci, Lucemburkové, Jagellonci a Habsburkové, u kterých lze zmínit některé elementární právní předpisy, jimiž se práce bude zabývat. Jedná se zejména o Obecný občanský zákoník (ABGB) č. 946/1811, zákon č. 22/1883 čes. z. z., v příčině některých opatření ke zvelebení rybářství, zákon č. 58/1885 ř. z., o rybářství ve vodstvu vnitrozemském nebo zákon č. 62/1896 mor. z. z., o některých opatřeních ke zvelebení rybářství.

Druhá část bude zaměřena na rybníkářství a rybářské právo do r. 1945, tedy zejména meziválečné období a období Protektorátu Čechy a Morava. V této souvislosti lze zmínit protektorátní právní úpravu vládním nařízením č. 5/1942 Sb. o částečné úpravě rybářství.

---

¹ DYK, V. *Základy našeho rybářství*, 1. vyd. Praha: SZN – Státní zemědělské nakladatelství, 1956. s. 198.

Obsahem třetí části bude rybníkářství a rybářské právo do r. 1992. Důraz bude kladen zejména na období Československé republiky, Československé socialistické republiky a Československé federativní republiky. Stěžejní bude v tomto případě zákon č. 62/1952 Sb., o rybářství a zákon č. 102/1963 Sb. o rybářství, spolu s prováděcími vyhláškami ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství.

Všechny zmíněné části rigorózní práce budou doplněny o významnou právní judikaturu vztahující se ke konkrétním zákonům daného sledovaného období.

Ve čtvrté části rigorózní práce bude pro porovnání s historickým exkurzem stručně nastíněn aktuální stav rybníkářství v ČR a současná právní úprava rybářského práva zákonem č. 99/2004 Sb. o rybářství a prováděcí vyhláškou ministerstva zemědělství č. 197/2004 Sb. ve znění pozdějších právních předpisů. Následně bude česká právní úprava komparována s právní úpravou slovenskou. Důvod pro porovnání právě s touto zemí je mj. ten, že výraznou část dějin tvořily Čechy a Slovensko jeden celek a stejně tak mnoho právních předpisů napříč historií mělo působnost pro obě tato území zároveň. Nejen společnou historií a jazykem je Slovensko ku České republice nejbliže z jiných okolních států. Slovenská republika je vhodným objektem pro komparaci také svou geografickou polohou a podnebím, které jsou, tak jako v České republice, základními prvky pro příznivý vývoj rybářství a rybníkářství.

1 Rybníkářství a rybářské právo do r. 1918

1.1 Prvopočátky rybářství

Z období pravěku samozřejmě nejsou dochované žádné písemné památky, historici jsou proto odkázáni zejména na archeologické nálezy. Nejstarší známky osídlení území dnešní České republiky jsou staré více než 250 000 let. Od té doby se střídaly doby ledové a meziledové s postupnými změnami klimatu, rostlinstva i živočišstva. Přibližně před 50 000 lety byla naše země osídlena člověkem – *Homo sapiens fossilis*, který je považován za našeho přímého předka. Tento člověk hojně využíval pro své životní potřeby kámen, proto se také toto období nazývá dobou kamennou. První období této doby se označuje jako paleolit a obyvatelé si v něm začali přisvojovat základy hospodářství. K tomu jim posloužil například oheň, oštěp, kyj, luk a šíp, kostěná harpuna nebo kostěná udice pro lov ryb.²

Období mezolitu již svým obyvatelům neposkytovalo takové množství lovné zvěře, jako tom bylo v paleolitu. Lidé tak postupně osidlovali okolí moří, řek a jezer, kde se jejich hlavní obživou stal rybolov. Některá jejich tábořiště byla nalezena také v jihočeském regionu, například v okolí píseckého rybníka Řežabince, v okolí Strakonické řeky Otavy nebo v okolí Lipna v Černé v Pošumaví. K rybolovu byly tehdy užívány rybí pasti či proutěné koše kladené do řek. Od května do října v českých řekách sídlili lososi. Bylo to období hojnosti, neboť někteří jedinci dle dochovaných informací mohli vážit až 10 kg. Z tohoto období je v okolí českých řek nalézané velké množství malých pazourkových nástrojů nazývaných „mikrolit“. Jedná se o kameny opracované do pazourkového tvaru o délce okolo 4 cm. Složením jsou mikrolity podobné křemenu, protože se také lehce štěpí a hrany odlomků jsou mnohdy velmi ostré. Tyto předměty pomáhaly obyvatelům s lovením, s řezáním kůže i masa nebo k operačním výkonům.³

Neolit se nesl spíše v duchu rozvoje zemědělství, chovu zvířat a pěstování rostlin. Vývoj rybářství tak v tomto období stagnuje, což ovšem nevylučuje jeho důležitost.

---

² ANDRESKA, J. *Rybářství a jeho tradice*. Praha: SZN – Státní zemědělské nakladatelství, 1987. s. 11-13

³ ANDRESKA, J. *Lesk a sláva českého rybářství*. Praha: NUGA, 1997. s. 7-10

Právo rybolovu v těchto dobách bylo zcela svobodné. Chytat ryby a přivlastňovat si je mohl tedy bez jakéhokoli omezení každý, kdo měl přístup k řece.

Za nejdéle existující civilizaci je považována Egyptská říše, která je datována přibližně v období 4 000 před naším letopočtem. Základní tepnou v této oblasti byl Nil, který hustě osidlovaly lovecké kmeny. Zdejší klimatické podmínky byly velmi vhodné pro lov ryb a ryby byly častou a oblíbenou pochoutkou Egyptů, kteří si rychle osvojili velmi vyspělé techniky lovu. Lov ryb však zde byl často velmi nebezpečný vzhledem k neustálé přítomnosti zvěře, jako například krokodýlů a hrochů. Lov probíhal převážně udicí, harpunou nebo vrší, často pak z papyrových člunů – pirog. Vrše byly tvořeny proutím uvázaným do tvaru velkých nádob s otevíráním v nejširší části, kudy do nich vplavaly ryby. Následně pro vrš opatřenou plovákem rybář doplaval a vytáhl ji z vody. Často využívané byly také zátahové sítě, které kvůli jejich velikosti musely obsluhovat desítky osob. S ulovenými rybami Egypté hojně obchodovali, nejen s čerstvými, ale i se sušenými. Tyto byly vyváženy i do okolních zemí.⁴

Také antické období (posléze Římské říše) představovalo významný milník pro rybolov vnitrozemský i mořský. Lov ryb byl významnou součástí obživy obyvatel a zdrojem jejich příjmů, který v řeckých polis pocházel zejména z migrace tuňáků. O těchto migračních tazích pojednával již Aristoteles. Dle dochovaných písemností při nahánění ryb do rybářských sítí spolupracovali s rybáři údajně také delfini.⁵

Početnější dochované písemné zmínky o rybářství sahají do období roku 2 800 až 2 000 před naším letopočtem, konkrétně pak do oblasti mezi řekami Eufrat a Tigris zvané Mezopotámie. Tyto písemnosti jsou pokládány za první psané zákony nejen z oblasti zemědělství. Záznamy byly klínovým písmem tesány do hliněných destiček a jejich obsahem bylo například ustanovení dozorců za účelem kontroly chovu ryb a hospodářských zvířat. Z rybolovu byl posléze stanoven poplatek spočívající v odvodu části výtěžku, který připadal do státní pokladny. Za účelem vedení agendy byli ustanoveni také patřiční úředníci. Dozorci však svou pravomoc zneužívali a rybáře odírali, což mělo za následek povstání

---

⁴ Historie lovu ryb. CHYTEJ.cz [online]. [cit. 29. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.chytej.cz/clanky/1734/historie-lovu-ryb-2-dil-starovek/>.

⁵ Historie lovu ryb. CHYTEJ.cz [online]. [cit. 29. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.chytej.cz/clanky/1734/historie-lovu-ryb-2-dil-starovek/>.

rybářů a svržení krále Lugandy. Také dozorcí a úředníci byli svrženi a postavení rybářů se významně zlepšilo. Z tohoto období je také datována zmínka o výstavbě prvního soukromého rybníku.⁶

Také v Číně, přibližně od roku 2 300 před naším letopočtem, začaly vznikat první mělké rybníky. Nutno zmínit, že technika lovu a propracovanost jednotlivých nástrojů byla v této oblasti velmi novodobá – například rybářské háčky, vázací očka nebo měděné udice a harpuny.

V 5. až 6. století osídlili Slované v rámci stěhování národů jižní a střední Evropu. Tito se živili převážně zemědělstvím, chovem dobytka, ale ve velké míře také rybolovem. Slovanští obyvatelé Čech měli ryby ve velké oblibě, proto si také k zakládání osad vybírali právě místa v blízkosti potoků a řek. Niederleho kniha „Život starých Slovanů“ přímo uvádí, že: „*Rusové, Slovani na Podlesí požívali z ryb úhoře, pstruha, jesetera, jelce, lososa, štika, sumce, lipana, piskoře.*“ O kaprovi zatím není zmínka.⁷

Na území jižní Moravy a Slovenska se na počátku 9. století začíná utvářet historické jádro Velké Moravy. Zapříčinil se o to Mojmír I. tím, že spojil oba regiony dohromady. Největšího rozkvětu říše dosáhla během vlády knížete Svatopluka, který zemi rozšířil jak územně, tak politicky.⁸

Území Velké Moravy poskytovalo úrodnou půdu a mírné klimatické podmínky. To vše se podílelo na zdejší hojnosti ryb. Není proto překvapivé, že si lidé vybrali k osídlení právě toto území. Z tohoto období je také dochované velké množství archeologických nálezů, zejména na jihomoravském území. Ty vypovídají nejen o způsobu lovu, ale také o tom, co obyvatelé lovili. Například z nalezených dvojzubých vidlic je patrné, že loveny byly i některé opravdu velké ryby. Nalezené byly také mnohé rybářské háčky, povětšinou železné, v některých případech i bronzové. Neobvyklé nebyly ani pozůstatky rybářských sítí, jejichž závaží bývala vyrobená z vypálené hlíny. To bylo velmi pokrokové, neboť hlínu bylo možné za měkkého stavu vytvarovat do potřebného tvaru i s potřebnými otvory pro uchycení sítí. Spolu se závažími byly nalezeny také síťovací jehly. Jedním z velmi vzácných nálezů z Mikulčic jsou také rybářské vrše,

---

⁶ ANDRESKA, J. *Rybářství a jeho tradice*. Praha: SZN – Státní zemědělské nakladatelství, 1987. s. 20-26

⁷ JANĚČEK, M. KRATOCHVÍL, A. VAŠKŮ, Z. HULE, M. *z historie českých rybníků*. Praha: CARPIO, 1995. s. 5

⁸ PÁNEK, J., TŮMA, O. *Dějiny českých zemí*. Praha: Karolinum, 2018. s. 28-29

kteře se pouŹivaly k lovení pískořů (ryba, kteřá byla schopna přeŹítí v bahně i po vyschnutí rybníka). Za nejcennější nález vřak historici považují dochované kamenné čluny.⁹Není proto pochyb, Źe obyvatelé Velké Moravy se zásadním způsobem přičinili o pozdější rozkvět rybářství v celých Čechách.

1.2 Přemyslovci

Po pádu Velkomoravské říše na počátku 10. století se ve středních Čechách začíná utvářet centrum politického dění. Dle starověké pověsti, o níŹ pojednává například Kosmova kronika, lze za zakladatele rodu považovat Přemysla Oráče ze Stadic, jenŹ se stal manŹelem kněžny Libuše. První historicky doloŹené zmínky vřak hovoří až teprve o jeho vnuku Bořivojovi, zejména pak o jeho synech. Václav I. (později zvaný Svatý Václav) byl velmi vzdělaný a opatrný. Udržoval míř a svá území nerozřiřoval. S tím vřak nesouhlasil jeho bratr Boleslav I., kteřý usedl na trůn poté, co Václava nechal zavraŹdit. Následně započal sjednocení a pod jeho vládou postupně dořlo k ovládnutí celého území Čech. Následující století se nesly v duchu bojů o území. V minulosti ztracenou Moravu získal zpět až Oldřich, a to roku 1019. Svému synu Břetislavovi tak předal kompletní kníŹecí zemi, tak jak zůstala utvořena i po několik dalších století. AŹ ve druhé polovině 13. století dořlo k dalšímu územnímu rozříření, a to zejména díky Přemyslu Otakaru II. a Václavu II., kteřý roku 1301 získal i korunu uherskou. Posledním Přemyslovcem byl Václav III., kteřý zemřel roku 1306. Po něm už v rodě zůstaly jen ženy.¹⁰

Přelom 10. a 11. století lze považovat za počátky českého rybníkářství, kdy začaly vznikat první menří rybníky za účelem chovu ryb. Kapř byl tehdy považován za důležitý postní pokřm, což bylo zaloŹeno na symbolice JeŹíše jakoŹto ryby (ICHTHYS v překladu JeŹíš Kristus, BoŹí Syn, Spasitel), v dobách, kdy byli Křesťané silně pronásledováni.¹¹ Ne nadarmo první rybníky patřily právě klášterům, kteřé ve výstavbě nezastavila ani obrovská počáteční investice. Kapř byl chovaný také z důvodu, Źe se mu v českých rybnících nejvíce dařilo. Tak moc, Źe zanedlouho se české rybníkářství dostalo na první místo v počtu produkce ryb

---

⁹ ANDRESKA, J. *Lesk a sláva českého rybářství*. Praha: NUGA, 1997. s. 11-14

¹⁰ PÁNEK, J., TŮMA, O. *Dějiny českých zemí*. Praha: Karolinum, 2018. s. 29-30

¹¹ JANEČEK, M. KRATOCHVÍL, A. VAŠKŮ, Z. HULE, M. *z historie českých rybníků*. Praha: CARPIO, 1995. s. 6

a rybníků jako takových z celé Evropy. Kapr byl stavěn do popředí dokonce před lososy a pstruhy, byl považován za nejchutnější rybu.¹²

Zpět však k rybníkům. Hlavní výsadu k zakládání a obhospodařování měly tedy stavy a kláštery, což bylo způsobeno také faktem, že půdy nebylo mnoho. Založené rybníky zabraly ornou půdu, která tvořila základ výživy tehdejších obyvatel. Kláštery tehdy patřily k vládnoucí elitě, proto disponovaly nejen půdou, ale i potřebnými financemi. Svým socio-legislativním postavením bylo v jejich moci si své požadavky prosadit. Nutno zmínit například Kosmovu kroniku, která píše o darování slupí a rybníka Sázavskému klášteru v roce 1034. Dodatek k této kronice z roku 1097-1133 pojednává taktéž o darování dalšího majetku včetně rybníků tomuto klášteru. Jednalo se již o rybníky staršího data, neboť už byly vybudované.¹³ Dále lze zmínit listinu Kladrubskou z roku 1115 nebo list z roku 1227, jenž zaslal Přemysl Otakar II. do Mostu u Znojma, konkrétně opatu kláštera premonstrátů. Lze zmínit také doklad z roku 1255, ve kterém se hovoří o jindřichohradeckém rybníce Radmírov (dnes Ratmírovský Velký), který je bezesporu považovaný za jeden z nejstarších rybníků na jihu Čech, nebo listina, taktéž podepsaná Přemyslem Otakarem II. roku 1263, o založení kláštera Zlatá Koruna.¹⁴

Touha po rybnících byla poměrně velká, neboť neustále rostla potřeba a odbyt ryb, zejména pak byla zvýšená poptávka v období postním (rybí maso totiž nebylo považováno za maso).¹⁵ Velký význam pro rozvoj rybářství a rybníkářství přináší také řád premonstrátů, který před rokem 1140 založil v Praze první klášter. Tito kanovníci se zabývali zejména duchovní správou, výzkumem a výukou. Byli také velmi významní pro kolonizaci území. Tomuto odpovídá například listina Přemysla Otakara II. z roku 1227 o věnování rybníka klášteru v Louce u Znojma.¹⁶ O významu rybníkářství vypovídá také fakt, že v roce 1250 daroval Václav I. několik rybníků klášteru Oseckému.¹⁷

---

¹² RAMEŠ, V. Rybníkářství – historie. Třeboňsko.cz [online]. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.trebonsko.cz/rybnikarstvi-historie>.

¹³ ANDRESKA, J. *Lesk a sláva českého rybářství*. Praha: NUGA, 1997. s. 67-68

¹⁴ KLEČKA, A., FABIÁN, J. *Zemědělský archiv*. Praha: Vlastním nákladem. 1932, s. 411

¹⁵ PÁNEK, J., TŮMA, O. *Dějiny českých zemí*. Praha: Karolinum, 2018. s. 41

¹⁶ ANDRESKA, J. *Lesk a sláva českého rybářství*. Praha: NUGA, 1997. s. 69-70

¹⁷ KALOUSEK, J. *Archiv český čili staré písemné památky České i Moravské, sebrané z archivů domácích i cizích*, díl XXII. Praha: Bursík & Kohout, 1905. s. 25

Vodní nádrže v Čechách vznikaly také v souvislosti se sklářským a hornickým průmyslem. Například pro čištění rudy bylo potřeba mnoho vody. Jindy došlo k zatopení propadlé štoly, čímž vznikla vodní nádrž jako vedlejší produkt. Hornická činnost je v jižních Čechách datována dokonce již mezi třetím až čtvrtým stoletím. Mnohé z těchto nádrží byly v budoucnu přebudovány na rybníky, jejichž název se odvodil od skla nebo rud, které se zde těžily, například rybníky Měděnice, Blyskota, Sklenářský, nebo Klenot. Nutno také zmínit, že v tehdejších dobách se rybníky starobyle nazývaly „stavy“. Lidé, kteří je stavěli, byli taktéž „stavy“ či „stavaři“. První umělé rybníky vznikaly nejčastěji přehrazením potoků a menších říček. Hráze bývaly vypouklé a zpevněné dřevěnými kůly a hrazením. Příkladem byl třeba jindřichohradecký Pěněnský velký, který byl původně pro svou mohutnou hráze pojmenovaný Dřevo. Dřevo bylo velmi významným artiklem nejen pro výrobu přepravních nádob a nástrojů, ale byly z něho zhotoveny také splavy a výpustě. Není proto divu, že základním vybavením každého rybáře tehdy byla sekyra, kterou mohl využít k různým opravám.¹⁸

V jižních Čechách stály u zrodu rybníkářství církevní řády templářů a německých rytířů, kteří byli zváni na velká panství, aby zorganizovali feudální a církevní hospodářství, zejména pak aby zde vyměřovali a zakládali rybníky. Jedním z nich byl například Vítek z Prčic, který si za své služby okolo roku 1185 vysloužil v jižních Čechách velmi významné území spolu s obcí Prčice, která stojí také za jeho přídomek „z Prčic“. Posléze svůj majetek rozdělil mezi čtyři syny. Třetím a nejvýznamnějším z nich byl syn Jindřich. Jindřich byl mimo jiné zakladatelem města Jindřichův Hradec. A právě jeden z jeho synů přizval odborníky z řádu německých rytířů, aby mu pomohli s odvodněním těžko propustných močálů. Tento krok měl za následek vznik prvních ucelených rybníčních soustav na Jindřichohradecku, o čemž více v následujících kapitolách.¹⁹ Vznik Rožmberského panství byl bezpochyby významnou událostí pro jižní Čechy ve 13. století, a to nejen kvůli založení větve Vítkovců, ale i díky kolonizaci území okolo řeky Vltavy.²⁰

---

¹⁸ JANEČEK, M. KRATOCHVÍL, A. VAŠKŮ, Z. HULE, M. z *historie českých rybníků*. Praha: CARPIO, 1995. s. 6-7

¹⁹ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 4-6

²⁰ Velkostatek Rožmberk nad Vltavou 1271/1361-1945/1951. SOA v Třeboni - oddělení Třeboň. Dostupné z: <https://digi.ceskearchivy.cz/921200001000148/1>.

Jak již bylo zmíněno, rybolov probíhal nejen na vodních nádržích a rybnících, ale také na řekách. V římském právu byla každá tekoucí voda považována jako statek veřejný (Aqua perennis), zatímco vody stojící či občas proudící byly považovány za statek soukromý. Sem spadala například jezera s dobudovanými odpady nebo rybníky se splavem a hrazením. Na rybníky, říční náhony a jiný korunní majetek bylo proto užíváno práva regálního. Panovníci je svým poddaným mnohdy postupovali dědičně či na doživotí. Jak již bylo zmíněno výše, mnohá práva byla postoupena právě například klášterům, což přineslo i mnohé spory, které vyřešily až teprve regulativy vydané počátkem sedmnáctého století. Představení budovatelů rybníků byli hejtmané místních šlechtických rodů.²¹

Roku 1270 bylo vydáno Nařízení vládní o lovu zvěře a slovu ryb. To stanovovalo, že vylovené ryby jsou majetkem pána, kterému patří lovecké území. Zřejmě díky tomu se začínají objevovat první pytláci. Takto chycený lapka byl vhozen do vody. Pokud přežil, byl zproštěn žaloby, „*utone-li však, dědiny i život ztratí*“.²²

1.3 Lucemburkové, Husitství

O významnou proměnu českého státu se zasloužila také vládnoucí dynastie Lucemburků. Po smrti posledního Přemyslovce Václava III. byl králem povolán Jindřich Korutanský, manžel Anny Přemyslovny. Tomu však území sebral Albrecht Habsburský a daroval jej svému synu Rudolfovi. Po něm trůn přebírá Jindřich VII. Lucemburský. Zanedlouho poté je však trůnu zbaven a jeho syn Jan Lucemburský se žení s Eliškou Přemyslovnou, čímž se stává českým králem. Jeho vláda trvala více než 35 let a rozšířil svou zemi o mnohá území. Tento celek začal být později za vlády Karla IV. plošně označován jako země Koruny české – Corona Regni Bohemiae. Roku 1377 se Karel IV. pokusil o úpravu správy Koruny české tak, aby země byly zachovány i po jeho smrti. Ty však jeho syn, následovník trůnu Václav IV., nedokázal náležitě udržet a přišel o mnohá území. Roku 1419 Václav IV. umírá a trůn má převzít jeho bratr Zikmund. Vlády

---

²¹ JANEČEK, M. KRATOCHVÍL, A. VAŠKŮ, Z. HULE, M. z *historie českých rybníků*. Praha: CARPIO, 1995. s. 7-8

²² ŠILHAVÝ, V. a kol. *Naše rybářství*. České Budějovice: Typ pro Rybářské sdružení České republiky, 2015.

se pro svou nepřijatelnost ujmul až podstatně později. Jakožto poslední Lucemburk umírá roku 1437.²³

Čtrnácté století naznačuje velký význam rybníkářství pro rozvoj obživy všech panství, což bylo závislé na hospodářských a politických poměrech země. Tyto se ustálily až teprve pod vládou Karla IV., který do své politiky zařadil také rybníční hospodářství. Za jeho vlády přibývá nově vybudovaných rybníků na královských statcích. Mezi některé dochované jihočeské rybníky patří například Dvořiště, Zábzlatský či Bošilecký. Rybníční hospodářství mělo i retenční význam při povodních nebo poskytovalo páry v období sucha.²⁴

Co se týče rybníka Dvořiště, náklady na jeho vznik nebyly příliš vysoké, neboť rybník vznikl v místě hospodářsky nevyužitelných mokřin, které byly v nejnižším místě ohraničeny, aby voda neodtékala a zadržovala se v místě rybníka. Třeboňská krajina byla obecně močálovitého charakteru. Chov ryb byl proto spojen také s nutností odvodnění krajiny tak, aby mohla být dále využívána k jiným účelům. V 15. století již na Třeboňsku existovalo přibližně dvacet rybníků.

Dalším významným rybníkem pocházejícím ze 14. století je Holná na Jindřichohradecku. Jeho obrovský význam lze doložit například faktem, že byl oceněn na 600 kop českých grošů, což odpovídalo například platbě za dvě vesnice i s poddanými, půdou a inventářem.²⁵

Období vlády Karla IV. je také úzce spojováno se vznikem tzv. domestikovaného kapra. Karel stavěl rybníky nejen „sám“, ale nařizoval jejich výstavbu i městům a stavům, aby obživil své poddané. Zakládání rybníků ukládal na základě návrhu zákoníku Majestas Carolina, kde přímo stanovil „*pilně stavěti rybníky, aby království naše české mělo hojnost ryb a vodních par*“. K oficiálnímu přijetí zákoníku sice nikdy nedošlo, avšak vrchnost jej plně respektovala a započala s výstavbou rybníků, což slibovalo obrovský potenciál. Nicméně už Jan Lucemburský vydal nařízení, že každá ves musí mít svůj malý rybníček na návsi. Také založil některé rybníky na Třeboňsku a Českobudějovicku.²⁶

---

²³ PÁNEK, J., TŮMA, O. *Dějiny českých zemí*. Praha: Karolinum, 2018. s. 31-32

²⁴ ANDRESKA, J. *Lesk a sláva českého rybářství*. Praha: NUGA, 1997. s. 70-71

²⁵ FÍŠER, J. ŠTOCHL, S. *Rybářství v Československu*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1964. s. 8

²⁶ BAUEROVÁ, V. Rybníky v České republice. Ústav práva a právní vědy [online]. [cit. 7. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.ustavprava.cz/blog/2018/10/rybniky-v-ceske-republice/>

Zmínky o zakládání rybníků ve 14. století pochází také Novobystřicka. Za první z nich lze považovat například smlouvu o dělení Landštejnského majetku z roku 1359, která hovoří o rybníce vybudovaném Ojřem z Landštejna při zemské stezce mezi Třeboní a Bystřicí. Tento nakonec připadá pánům z Hradce.

Také na Vodňansku pochází první relevantní písemné zmínky právě ze 14. a 15. století. Hovořit lze například o privilegiu Jana Lucemburského, kterým bylo od roku 1335 dovoleno městům lovit ryby na svém území. Také mnohé smlouvy dokládají existenci rybníků. Lov ryb však nebyl prioritním významem počátků výstavby rybníků na Vodňansku. Je zřejmé, že hlavním účelem byla meliorace a vodohospodářství, neboť terén v povodí řeky Blanice byl promáčený a močalovitý.²⁷

Neméně významné byly ve 14. století také řeky. Vltava byla užívána zejména pro dopravu dřeva do Prahy či převozu soli z Českých Budějovic do Prahy, nicméně zde byly samozřejmě i zájmy rybářské (nikoli však tak významné jako například na Labi) - nejen na Vltavě, ale i na jejích přítocích. Lovena bývala zejména štika, úhoř, parma, tloušť, místy pstruh a losos, dle charakteru oblasti také kapr. Lovilo zde několik rybářů z Českých Budějovic, Písku a Týna nad Vltavou. Jejich živnost však zanikla přibližně v 19. století. Právní poměry na řekách většinou upravovala vrchnost v rámci svých pozemků.²⁸

Ačkoli 14. století bylo velmi významné, co se výstavby rybníků týče, metoda chovu kapra byla ještě velmi zastaralá. Spočívala v nasazení matečních kaprů, kteří se v rybníce vytřeli a během sedmiletého procesu dospěli. Mateční kapři se ovšem vytírali každý rok a rybníky byly zahlceny velkým množstvím plůdku, který se pro nedostatek potravy vyvíjel velmi pomalu. Mimo plánovaně chovaných kaprů v rybníce žily i jiné plevelné ryby. Proti tomuto byly do rybníků nasazovány štiky, což také nepřineslo vždy úspěch. Proto v 15. století dochází k objevení rybníčních soustav či možnosti přesazení plůdku a násady. To dokládá například dokument z roku 1465 ohledně rybníků na Vyškovsku. Tento zmiňuje dělení rybníků na plůdkové, násadové nebo klasické pro chov tržního kapra. Tento objev přinesl obrovské změny v do té doby zastaralém způsobu chovu ryb.²⁹

---

²⁷ BERKA, R. *Vodňanská rybářská minulost a přítomnost*. Vodňany: Městský národní výbor, 1985. s. 12-13

²⁸ ANDRESKA, J. *Rybářství a jeho tradice*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1987. s. 103-104

²⁹ ANDRESKA, J. *Lesk a sláva českého rybářství*. Praha: NUGA, 1997. s. 70-72

Rozmach rybníkářství 14. a 15. století lze přikládat také vlivu klimatických změn, kdy v důsledku ochlazení se zvýšily srážkové úhrny, rozbahnění polí ztížilo jejich obdělávání, snížilo sklizeň, obilí uhnívalo. Důsledkem toho byl hladomor. Do oblasti rybníčního hospodaření tento problém nesahal. Naopak i z rozbahněných polí mohl opět vzniknout hospodářsky výnosný pozemek.

Před počátkem husitských válek se již každá ves pyšnila svým obecním rybníkem, každá poddanská kmetící usedlost měla minimálně jeden či dva rybníčky. Kláštery, města, panství a cechovní sdružení měla rybníků „*víc než dosti a nemalý užitek z nich*“, jak sama uváděla. Rybníků bylo opravdu postaveno velké množství, avšak s přibývajícím užitekem z nich rostl také počet lapků (pytláků), kteří si tento užitek chtěli přivlastnit pro sebe. Tito byli nemilosrdně věšeni „*na nejbližší olši*“. Později bylo dokonce zakázáno vlastnit některé náčiní jako měchy, vrše, sítě, saky či nevydy všem osobám, které nevlastnily rybník ani řeku. Počátek patnáctého století byl považovaný za první významné období rozvoje rybníkářství, avšak narušilo jej mnoho let husitských nepokojů. Většina rybníků během bouřlivých husitských válek nezanikla, o čemž pojednává například stať historika Janečka o rodu Hodějovských z Hodějova, ve kterých je nespočet zmínek o vlastnictví rybníků na Tábořsku a Strakonicku napříč 15. stoletím. Mnoho škod však na rybnících vzniklo v důsledku špatného hospodaření. K poškození docházelo ve velké míře hlavně ohledně klášterních rybníků. Obyčejní mniši či rybníční stavitelé a hospodáři pak byli nemilosrdně popravováni, ačkoli se ničím neprovinili.³⁰

Nicméně nutno zmínit, že některé rybníky byly vybudovány i v revoluční době. Řeč je zejména o Tábořsku, na jehož pozemcích husité vybuodovali několik rybníků, na kterých hospodařili a řádně o ně pečovali, zejména za účelem obživy vojska a městských obyvatel. Jedná se však o světlou výjimku v době rybníkářského úpadku. Až teprve po bitvě u Lipan v roce 1434 se rybníkářství začíná opět pomalu probouzet, neboť představovalo velmi výhodný hospodářský zdroj bez velkých požadavků na pracovní sílu a s nízkými udržovacími náklady.³¹

V období 14. a 15. století se rybáři začínají dle své profese sdružovat do tak zvaných „rybářských cechů“. Tyto cechy měly svou vlastní vnitřní úpravu

---

³⁰ JANEČEK, M. KRATOCHVÍL, A. VAŠKŮ, Z. HULE, M. z *historie českých rybníků*. Praha: CARPIO, 1995. s. 8-9

³¹ FÍŠER, J. ŠTOCHL, S. *Rybářství v Československu*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1964. s. 9

pravidel. Šlo zejména o to, aby rybář, který chtěl vykonávat svou činnost, musel absolvovat patřičné učení zakončené zkouškou. Dále určovaly, jakým způsobem má rybář vůbec počínat, jak má ryby chytat či je prodávat. V předpisech byl konkrétně upraven proces jednotlivých druhů lovu ryb a souběžně s tím i popis nástrojů a jejich použití k lovu. Právě tyto vnitřní předpisy cechovních spolků se staly základem rybářského práva. Tyto překvapivě velmi nápadně připomínají právní zásady, jenž rybářské právo vyznává dodnes. Rybářské cechy vykonávaly rybářské právo zejména na řekách, které měly mezi sebou rozděleny. Rybářské právo mohli vykonávat mimo cechů také rustikální rybáři. Ti měli pozemky a vodní toky v nájmu od panských dominikálních držav. Jednalo se o robotující poddané. Jejich povinností bylo odvádět určitou část svého úlovku, a to, co ulovili nad rámec, si mohli ponechat a naložit dle vlastního uvážení (například prodat). Vždy však musel být úlovek v souladu s řádnou reprodukcí ryb. Pro kontrolu plnění se tyto cechovní nařízení zapisovaly do tzv. urbářů.³²

1.4 Doba pohusitská, vláda Jiřího z Poděbrad

Poslední žijící Lucemburk Zikmund umírá roku 1437 a na trůn usedá jeho zeť, Albrecht II. Habsburský. Ani on však nevládl dlouho a po dvou letech umírá. Jeho dědic, syn Ladislav Pohrobek, však v tu dobu ještě nebyl narozený. Na trůn usedl až v roce 1453, tedy ve svých třinácti letech. Státní správu mezitím zajišťoval Hynek Ptáček z Pirkštejna, který však v roce 1444 umírá. Jeho funkci přebírá Jiří z Poděbrad, který však s poděbradskou armádou napadl Prahu a násilně se prohlásil za správce českých zemí, a to až do dospělosti Ladislava Pohrobka. Faktickou moc však i posléze držel Jiří z Poděbrad, který se také po smrti Ladislava stává českým králem. V roce 1462 je však prohlášen za kacíře. Jiří z Poděbrad si byl vědom složitosti získání českých zemí a sám si je chtěl udržet. Proto se obrátil na rod Jagellonců z Polska, kterým českou korunu přislíbil. Umírá roku 1471, a tím začala vládnoucí dynastie Jagellonců.³³

Husitské války na nějaký čas pozastavily rybníkářskou produktivitu, ale jak uvádí ve své knize Václav Šusta: „*Jako po bouři příroda se vzpruží, svěžestí dýchá, tak i po těchto krutých bojích člověk se vzpamatovav, počal s novou,*

---

³² HEMLÍK, T. *Rybářství a právo*. Praha: Orac, 2000. s. 11-12

³³ TUČEK, M. Jak vypadaly české země za vlády Jiřího z Poděbrad a Jagellonců? Český královský institut [online]. [cit. 16. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceskykralovskyyinstitut.cz/jak-vypadaly-ceske-zeme-za-vlady-jiriho-z-podebrad-a-jagelloncu/>.

rozmožnou chutí rybařiti.“. Situace se přibližně v polovině 15. století začala uklidňovat a rybářství se opět ubírá správným směrem. Dochází k opravám poničených rybníků a k výstavbě nových. V roce 1450 eviduje třeboňský archiv ve svých účetních záznamech tři hlavní rybníky o rozloze cca 700 ha a sedmáct rybníků menších. Archiv v Hluboké nad Vltavou daty z tohoto období nedisponuje. Nejzásadnějším krokem však je, jak bylo nastíněno již v minulé kapitole, že dochází k oddělenému chovu ryb v rybnících dle stáří ryb. Vznikají tedy nově rybníky třecí (plůdkové), výtažní (násadové) a hlavní. Dle dostupných záznamů se však tento systém na Třeboňsku přesně nedodržel, například velké rybníky byly používány souběžně pro dorost i mladší ryby. Důvod pro to byl vcelku pochopitelný, neboť Třeboň disponovala povětšinou ohromnými rybníky, které se jen velmi těžko napájely v období horka. Další problém byl také v nedostatku násady pro odrostové rybníky.³⁴

1.5 Jagellonci

Na sklonku života Jiřího z Poděbrad zesílilo v zemi opoziční hnutí. Z toho důvodu nebylo možné předat zemi jeho synům, ale nabídl ji Jagelloncům. Když Jiří roku 1471 umírá, je moc nad Českou korunou rozdělena. V Čechách ji drží Vladislav Jagellonský, na Moravě, Slezku a Lužicku pak Matyáš Korvín. Tito spolu válčili až do roku 1479, kdy došlo k podpisu mírové smlouvy, jejímž obsahem bylo přebrání území v případě smrti druhého, pokud tento nebude mít řádného potomka. V roce 1490 bez potomků umírá Matyáš a jeho území tedy přebírá Vladislav Jagellonský, který je později zvolen i uherským králem. Během jeho vlády královská moc v českých zemích upadá, zejména pro Vladislavovu snahu řešit veškeré spory kompromisem. O tom vypovídá i dokument Vladislavské zřízení zemské, jenž posílilo postavení šlechty, zatímco královskou moc omezilo. Po Vladislavovo smrti na trůn usedá jeho desetiletý syn Ludvík Jagellonský. Jeho nezletilost však přináší mnohé nepokoje, které vrcholí smrtí Ludvíka dne 29. srpna 1526 při útěku z prohrané bitvy U Moháče. Jagellonci tak vymírají po meči.³⁵

---

³⁴ ŠUSTA, V. *Nástin vývoje jihočeského rybníkářství a pokyny pro hospodaření v kaprových rybnících*. Třeboň: Vlastním nákladem, 1910. s. 3-5

³⁵ TUČEK, M. Jak vypadaly české země za vlády Jiřího z Poděbrad a Jagellonců? Český královský institut [online]. [cit. 16. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceskykralovskyyinstitut.cz/jak-vypadaly-ceske-zeme-za-vlady-jiriho-z-podebrad-a-jagelloncu/>.

Koncem 15. století dochází opět k úplnému obnovení stavební činnosti, která se do této chvíle nesla pouze v duchu jednotlivých rybníků, ale nyní se pomalu začíná s výstavbou celých rybníčních soustav. V tomto období se již velmi poctivě přihlíželo k oddělenému chovu ryb podle jejich stáří. Hlavní rybníky se obsazovaly na podzim, spolu s výtahem ryb velkých, avšak ani tato metoda se neukázala jako dokonalá. Bahno v rybníce nemohlo přezimovat ani částečně vyschlé, což na rybníky působilo blahodárně. Došlo proto k zavedení komor pro přezimování ryb, posléze také začal být kladen důraz na opakující se letnění dna rybníků v tříletém intervalu, aby došlo k jeho zúrodnění.³⁶ V souvislosti s třístupňovou metodou byly nově zakládány malé třecí rybníčky pro chov násady a „vejrostoni“ rybníky pro dorost ryb do tržní velikosti. „*Od konce 15. století do poloviny 16. století vzniklo v Čechách a na Moravě přibližně 75 000 rybníků, jejichž rozloha kolem roku 1585 se odhaduje na 180 tis. ha.*“³⁷

Velmi významnou roli v budování rybníků sehrál národohospodář a rybníkář Vilém z Pernštejna, a to mezi lety 1435 až 1521. Do českého rybníkářství vnesl obrovský rozkvět, nejen výstavbou napájecích stok, ale i některých rybníků, například okolo Hluboké nad Vltavou. Také usiloval o přijetí přesného právního řádu. V roce 1490 byl králem Matyášem jmenován znalcem v oboru škod způsobených stavbou rybníků a vodních děl. Až teprve po jeho smrti byly vydány jeho Instrukce rybní pro panství Potštejnské a Litické nebo Instrukce panství pardubického.³⁸

Roku 1490 převzal panství Hluboké nad Vltavou do zástavy jeden z pánů z Pernštejna, který okamžitě začal s výstavbou rybníků. Zanedlouho poté vznikla ucelená soustava rybníků v čele s obrovským rybníkem Bezdrev. Koncem století začala vznikat rybníční soustava třeboňská a postupně se k ní připojovaly další a další rybníky, například Velký Tisý, Starý Koclířov nebo Ruda. V jejich výstavbě se angažoval Štěpánek Netolický, později Třeboňský fišmistr. V roce 1508 začal s výstavbou proslulé Třeboňské 45 km dlouhé Zlaté stoky, která se měla přičinit na lepším zásobování rybníků a umožnila také výstavbu rybníků nových

---

³⁶ ŠUSTA, V. *Nástin vývoje jihočeského rybníkářství a pokyny pro hospodaření v kaprových rybnících*. Třeboň: Vlastním nákladem, 1910. s. 5-6

³⁷ HEŘMANOVÁ, E. Jihočeské rybníky a rybářství. *Geografické rozhledy*. 2012, roč. 21, č. 3, s. 5-7.

³⁸ FIŠER, J. ŠTOCHL, S. *Rybářství v Československu*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1964. s. 9

(Horusický, Opatovický nebo Kaňov). Štěpánek Netolický je považován za slavného fišmistra, jenž zanechal svým následovníkům devět velkých a 37 malých rybníků.³⁹ Štěpánek Netolický přistupoval ke stavbě rybníků s ekonomickým zřetelem a nepřeceňoval význam velkých rybníků. Dosahoval skvělých výsledků u kaprovitých rybníků, které budoval na pečlivě vybraných místech tak, aby mohly být zásobovány „živou vodou“. Rybníky byly menší a mělké tak, aby se voda snadno prohřála a dařilo se správnému chovu kaprů. Při náhradě za pozemky poddaných se Štěpánek snažil být vždy spravedlivý.⁴⁰ Právní spory ze záboru půdy nejsou dochovány nejspíš také proto, že zaplavované rybníky vznikaly v neobydlených oblastech. Při výstavbě rybníků bral Štěpánek na zřetel také nutnost zásobování vodou v případě sucha. I přes obecný dostatek vody v močálovitém terénu okolo Třeboně stavěl napájecí stoku z řeky Lužnice.

Také na Jindřichohradecku dochází na přelomu 15. a 16. století ke značné výstavbě městských rybníků. První z nich se nacházely v blízkosti hradu, potažmo příkopů. Tyto zpočátku neměly hlavní účel pro chov ryb, ale sloužily jako opevnění hradu. Za první dva městské rybníky jsou považovány tzv. Smíchovy, které patřily mnichovskému řádu Minoritů a nacházely se v blízkosti dnešního rybníku Vajgar. O další významný rozkvět městského rybníkářství se zasloužil Jindřich IV. z Hradce, který roku 1476 na základě darovací smlouvy věnoval městu Řečický potok, na kterém se později vybuďovalo mnoho městských rybníků (např. Malíkovský, Doličný, Křížek, Prachovna aj.). Největší rybník Holub byl postaven až mnohem později. Postavil ho taktéž Jindřich IV. z Hradce. Zajímavostí však je, že se ho v roce 1506 zřekl a nechtěl z něho mít žádný prospěch – učinil tak ve prospěch města.⁴¹

Třeboňské rybníční panství v 15. století postupně přecházelo k oddělenému pastevnímu hospodářství. Velká pozornost je v 50. letech věnován Bošileckému a Poněbrázkému rybníku a jejich úloze jako rybníků třecím, výtažnickovým a hlavním, což přinášelo značné nevýhody. Přidáváním matečních kaprů totiž docházelo k přerybnění a plůdek odebíral potravu perspektivním rybám i přes svou neužitečnost. Jak je zřejmé, Třeboň oproti jiným panstvím značně otálela se zavedením odděleného chovu podle věkových tříd. Jednou z příčin byl velmi

---

³⁹ RAMEŠ, V. Rybníkářství – historie. Třeboňsko.cz [online]. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.trebonsko.cz/rybnikarstvi-historie>.

⁴⁰ HAUBELT, J. *Jakub Krčín z Jelčan*. Praha: Rodiče s.r.o., 2003. s. 16-17

⁴¹ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 23-68

nízký počet malých rybníků na Třeboňsku. Z toho důvodu začíná na přelomu 15. a 16. století docházet k rozsáhlé výstavbě rybníků. Rok 1516 ukazuje na celkem 37 nově napuštěných rybníků, které měly sloužit jako třecí a výtažníkové. Koncem 16. století jsou již rybníky jednotlivě rozděleny na třecí, výtažníky a hlavní rybníky. Změnou byl také fakt, že při osazování násadou se hledělo na velikost násady a neosazovalo se jen dle množství džberů. Zajímavostí je, že veškeré rybníky se zřizovaly tak, aby je v případě potřeby (např. letnění) šlo zemědělsky využívat – například kosou, pastvou či pluhem.⁴²

Obrovská potřeba po výstavbě rybníků byla i v okolí Kardašovy Řečice. S rozrůstáním Řečické osady totiž dochází k potřebě lepší obživy, tedy stoupá i lov ryb v potocích a rybnících. Ty zanedlouho nepostačovaly a bylo nutné vybudovat nové rybníky i v této oblasti. Mezi první panský rybník patří například Kardaš (původně Starý rybník nad Řečicí), postavený okolo roku 1493. Tento byl později několikrát rozšířen. V oblasti Řečicka se o výstavbu rybníků zasloužili nejen páni z Hradce, ale i páni z Ústí. Tito zakládali rybníky zejména na jihozápadě Řečického panství. Řeč je například o rybnících, které okolo roku 1490 prodali bratři Sezemové z Ústí Jindřichu IV. z Hradce (mimo jiné rybník Hranice – dnes Hraniční; Louže – dnes Lučičník; Závidíc – dnes Závidovka; Podsáčí; Nový; Vlčí Ochoz; Popel a mnoho dalších bezejmenných).⁴³

Z oblasti Novobystřicka lze jako stavitele zmínit zejména Konráda III., který je považován za významného místního budovatele a rozšiřovatele rybníků. Horlivě zakupoval a měnil pozemky vhodné pro výstavbu rybníků a silně tak podpořil celou kolonizaci kraje, kde mimo jiné roku 1501 založil klášter. Historicky významná je také listina z roku 1492, uzavřená mezi Jindřichem IV. z Hradce a Konrádem III. z Krajku, která hovoří o založení rybníka na Novobystřicku. Jednalo se o listinu o směně pozemků velmi vhodných pro budování rybníků. Roku 1492 vznikl například Panský Dolní, Velký Jezdec, nebo Velký a Malý Senotínský a později i mnoho dalších.⁴⁴

Na Vodňansku započala v roce 1525 výstavba obrovského městského rybníka s názvem Dřemlinský rybník. Pro jeho napájení byla vybudována také spojnice s řekou Blanicí, zvaná Dřemlinská stoka. Dřemlinský patřil spolu

---

⁴² ŠUSTA, J. *Pět století rybníčního hospodářství v Třeboni*. Třeboň: Carpio, 1995. s. 40-45

⁴³ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 23-68

⁴⁴ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 23-68

se Záhorským, Novým a Okrouhlickým k nezákladnějším rybníkům pro produkci tržní ryby.⁴⁵ Celkem město Vodňany obhospodařovalo v této době přibližně 30 rybníků o velikosti více než 250 ha. Ryby z Vodňanska se těšily velké oblibě nejen veřejnosti z širokého okolí, ale ryby byly vyváženy i do zahraničí. Oblíbený byl zejména vodňanský kapr, a dokonce i jeho plůdek a násada. Příjmy z rybolovu byly hlavním příjmem městské pokladny.

Rozmach rybníkářství v 16. století spočíval zejména v hospodářském a ekonomickém vývoji země. Z velké části rybníkářské počínání náleželo šlechtě, která právě disponovala tolik potřebnými financemi a pozemky. Archiv český ve svých Řádech selských a instrukcích hospodářských umožňuje nahlédnout do některých artikulů, jenž ukládají určitá pravidla ohledně rybářství a rybníkářství. Například z obecných povinností a práv rybářů z panství hradu Mostského nemuseli rybáři platit daň z půdy, místo toho platili pouze šos z rybaření, a to ve výši jednoho peníze v době, vždy kdy nebyla zamrzlá voda. Z uzákoněné osobní nevolnosti lidu obecného v Čechách se lze dočíst, že na počátku října roku 1499 se všichni stavové na Pražském sněmu shodli, že: „*Kteří rybníkáři v zemi České zůstati chtějí, aby do nejbližších Hromnic vzali sobě pány dědičné. Který pán by (svého) rybníkáře (z díla se vracejícího) přijal domů bez listu (od posledního zaměstnavatele) a jeho skutečně netrestal (vězením jako jiného zločince), ten propadne 10 kop gr. č. pokuty*“.⁴⁶

Ze zřízení o správě panství Potštejnského a Litického z roku 1525 vyplývá nutnost správné péče o veškeré rybníky, strouhy a vodotečiny v celém panství tak, aby nedošlo k žádným škodám a aby se na ryby sadilo v rámci dobrého hospodářského pořádku. Také udává nutnost včasného řešení možných nedostatků zejména v souvislosti se sadem a třením ryb. Dále udává nutnost třídění kaprů při prodeji vždy z jednoho rybníka do stejného džberu. Při nasazování rybníků udává nutnost vše činit s vědomím fišmistra. Fišmistru naopak zakazuje při výlovu komukoli dávat ryby a přikazuje vést přesný rejstřík o tom, kde jsou jaké ryby nasazeny či hlásit nutné opravy, které sám opravit nedokáže. Dále instrukce upravuje také prodej ryb.⁴⁷

---

⁴⁵ BERKA, R. *Vodňanská rybářská minulost a přítomnost*. Vodňany: Městský národní výbor, 1985. s. 18

⁴⁶ KALOUSEK, J. *Archiv český čili staré písemné památky České i Moravské, sebrané z archivů domácích i cizích*, díl XXII. Praha: Bursík & Kohout, 1905. s. 25-72

⁴⁷ KALOUSEK, J. *Archiv český čili staré písemné památky České i Moravské, sebrané z archivů domácích i cizích*, díl XXII. Praha: Bursík & Kohout, 1905. s. 25-72

Velmi významná byla také Svatováclavská smlouva z roku 1517, jejíž přijetí bylo výsledkem konfliktů mezi královskými městy a šlechtou. Přinesla uznání práva rybolovu v rybnících, potocích a řekách městům, v jejichž obvodu se tyto nacházely.⁴⁸ K výkonu rybářského práva opravňovaly tzv. „kožené rybníční listy“ (pergameny). Během 15. a 16. století prodávala vrchnost sedlákům takzvané „mocné pergameny“. Ty dokládaly dědičnost držení svých rybníků. Potvrzoval je buď král nebo krajský hejtman. Sedláci se přitom zavazovali, že se při svém hospodaření budou řídit nařízeními o vodách, které jsou v zemi platné.⁴⁹

Z konce 15. století, konkrétně z roku 1496 lze zmínit také první knihu věnovanou sportovnímu rybaření od Juliany Berners s názvem *Pojednání o rybaření na udici*. Juliana byla benediktskou řeholnicí a první svého druhu, která sepsala naučnou literaturu podobného typu. Je nasnadě, že sportovní rybáři nebyli v oblibě živnostenských rybářů a naopak.

1.6 Habsburská, Habsbursko-Lotrinská dynastie

Země koruny české se po smrti Ludvíka Jagelonského v rámci personální unie zařadily do Habsburské monarchie, čímž vzniklo roku 1526 Česko-rakousko-uherské soustátí v čele s Ferdinandem I. Habsburským. Roku 1804 došlo k oficiálnímu pojmenování celého habsburského území s názvem Rakouské císařství. K nejznámějším habsburským panovníkům bezesporu patří Maxmilián I. díky své diplomacii a sňatkové politice, Karel V. Habsburský, Karel II. Španělský nebo Marie Terezie, jakožto poslední vládkyně Habsburské monarchie, ale především významná reformátorka. Po meči vymřeli Habsburkové v roce 1740, po přeslici roku 1780, což ale neznamenalo zánik celé dynastie. Potomci Marie Terezie a Františka I. Štěpána Lotrinského v habsburské říši panovali až do roku 1918. Mezi ně lze řadit například Josefa II., který byl synem Marie Terezie a za svůj život vydal více než 6 000 reforem – pozitivních i negativních. K pozitivním se řadí například jeho toleranční patent nebo zrušení nevolnictví. Jeho synovcem byl František II., který rozpustil existenci Svaté říše římské a zavedl nový dědičný titul rakouského císaře. Nelze opomenout také Františka Josefa I., který efektivně vládl 67 let nebo oblíbeného Ferdinanda I. Dobrotivého. Posledním českým králem a souběžně Rakouským

---

⁴⁸ VIMR, V. *České rybářské právo*. Praha: V. Linhart, 1947. s. 17

⁴⁹ JANEČEK, M. KRATOCHVÍL, A. VAŠKŮ, Z. HULE, M. *z historie českých rybníků*. Praha: CARPIO, 1995. s. 9

císařem byl Karel I. Na konci jeho vlády se z monarchie stala republika a habsburský majetek byl zkonfiskován.⁵⁰

Rybniční hospodářství se v 16. století těšilo velké důležitosti díky užitku z ryb. To je také jeden z důvodů, proč panovník kladl svým radům, aby na rybníky s největší péčí dohlíželi. Oblíbené nebyly ryby jen na českém území, ale kapr se vyvážel i za hranice, zejména do německých alpských zemí nebo do Bavorska. Chov ryb byl oblíbený i díky jeho nízké ceně oproti jinému masu, a proto byla ryb velká spotřeba. Z toho ve velkém těžili obchodníci s rybami, což byl pravý důvod rozmachu rybářství v 16. a 17. století. Přisuzovat ho lze také faktu, že rybářství nebylo v literatuře opomíjené. Lze zmínit například latinský spis Jana Doubravského z roku 1547, *O rybnících a rybách*. Právě takové písemnosti byly později užívány jako podklady pro tvorbu tzv. instrukcí. Instrukce majitele panství obecně sloužily pro zkoumání praxe, které vymezily práva a povinnosti jednotlivým úředníkům, tedy i fišmistrovi jako osobě zodpovědné za celé rybní hospodářství. Příkladem může být Frydlanská instrukce z roku 1628, která ve svých devatenácti ustanoveních udává, jak má být pečováno o rybníky. Upravuje také například nutnost přesunu ryb v závislosti na jejich velikosti a věku vždy do přiměřeně většího rybníka. Zabývá se také procesem tření kaprů.⁵¹ Dále udává, co je považováno za rybářské náčiní, a to takto: „*vlaky, saky, vladky, kádě, lejty, džbery*“.⁵²

V 16. století docházelo k vydávání mnoha rybářských předpisů. Jedná se například o rybářský řád Rudolfa II. z roku 1583 nebo rybářské řády Karla VI. 1720 a 1728. Jejich myšlenkou bylo, že není třeba rozsáhlé zvláštní úpravy rybářství, jen je třeba stíhat výtržnosti a pych.⁵³

V tomto období docházelo také k rozsáhlé výstavbě rybníků (zejména kaprových, v menší míře také pstruhových). Dalo by se říci, že se jednalo o skutečnou zakladatelskou rybníkářskou éru. Existovaly zde sice rybníky z doby předhusitské vzniklé zejména na královských a arcibiskupských statcích nebo soukromých panstvích, tyto však byly spíše drobnější. Vzniká proto obrovská

---

⁵⁰ TUČEK, M. Habsburkové 1. díl: Vznik Habsburské monarchie. Český královský institut [online]. [cit. 15. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceskykralovskyinstitut.cz/habsburkove-1-dil-vznik-habsburske-monarchie/>.

⁵¹ ČERNÝ, V. *Hospodářské instrukce - přehled zemědělských dějin v době patrimoniálního velkostatku v 15.-19. století*. Praha: Československá akademie zemědělská, 1930. s. 238-239

⁵² Frydlanská instrukce, 1628

⁵³ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství*. Komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017.

síť rybníků zejména na Třeboňsku a Jindřichohradecku. Jedná se například o velké rybníky na panstvích Pernštejnských, ale samozřejmě i na jiných komorních panstvech. Vrchnost začala ve velkém zkupovat půdu poddaných, aby měla rybníky kde stavět. Často tak činila pod nátlakem a poddaní museli následně na rybnících pro pány konat z roboty. Bylo vyvlastněno i mnoho vsí, které se musely přestěhovat na jiné místo. Výstavbu provázelo mnoho sporů a násilí. Vzniklé rybníky se většinou pojmenovaly po majitelích pozemků. Dle Hospodářské instrukce: „vládu nad rybníky a zodpovědnost za ně měl hejtman, ale přímo byli ji účastní zvláštní úředníci. Účetní správu vedl písař rybníčný, technickou správu fišmajstr či porybný. Na menších panstvích bylo úředníků méně, písaře rybníčního zastal písař důchodní. Fišmajstr dohlížel na opravy, na chov ryb, na veškeré nářadí rybářské a rybníkářské, na lov a prodej ryb, i na stržené peníze. O věcech zásadních, jako bylo zřizování nových rybníků nebo jich přeměna, nemohl rozhodovat sám, nýbrž jen v dohodě s úředníkem – hejtmanem a se schválením ústřední správy.“⁵⁴ Fišmajstři měli k dispozici i hlídače rybníků, nicméně často na krádeže dohlíželi i sami. Zloděje pak trestali většinou peněžitou pokutou.

Počátkem 16. století vzniklo také jedno z nejvýznamnějších knižních děl z oblasti rybníkářství. Autorem byl biskup Jan Skála z Doubravky a Hradiště (Janus Doubravius). Je tak považován za zakladatele rybníkářské odborné literatury. Doubraviův spis byl zvaný „Jana Doubravy knih pět o rybnících a rybách, které v nich žijí“ (původně latinsky Jani Doubravii de piscinis et piscibus qui in illis aluntur, libri quinque). Tento vyšel roku 1547 poprvé ve Vratislavi, následně 1596 v Norimberku, 1671 v Helmstadtu, dále v roce 1699 a poté v roce 1866 v Krakově, což vypovídá o jeho kvalitě a přínosu. Do češtiny byl přeložen poprvé roku 1706.⁵⁵

O významné rozšíření rybníční soustavy na jihu Čech se zasloužil především Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan, který v roce 1561 nastoupil do služeb Rožmberského panství a následně se stal také českokrumlovským purkrabím. Brzy se však jeho působnost rozšířila na celé Rožmberské dominium. V roce 1569 byl tak jmenován regentem pro všechna panství Rožmberská. Jakub Krčín se věnoval především rozšíření třeboňské rybníční soustavy a přistavěl

---

⁵⁴ ČERNÝ, V. *Hospodářské instrukce - přehled zemědělských dějin v době patrimoniálního velkostatku v 15.-19. století*. Praha: Československá akademie zemědělská, 1930. s. 239-240

⁵⁵ FIŠER, J. ŠTOCHL, S. *Rybářství v Československu*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1964. s. 13

další rybníky – Nevděk, Spolský a Potěšil. Rozšířil například Opatovický, Naději, Skutek, Dvořiště či Zábzlatský.⁵⁶

Při stavbě rybníka Nevděk (dnes Svět) bylo zatopeno Svinenské předměstí města Třeboň. Spojení proběhlo také s rybníky Církvíčny a Opatovský, které byly zatopeny. Tehdejší obyvatelé byli odškodněni přidělením nových pozemků výše položených nad výtopou dnešního rybníka Svět, což dodnes dokumentuje historický parcelní název mikrooblasti – Odměny. Vznik rybníka se datuje mezi lety 1571-1573 a stal se významnou součástí městského opevnění. Vzbudil však také velkou obavu mezi obyvateli, kteří se obávali protržení jeho masivní hráze.

Jakub Krčín započal také stavbu rybníka Rožmberk, jenž je považovaný za jeho životní dílo. *„Prosazení takovéto stavby nebylo vůbec jednoduché. se stavbou rybníka v letech 1584-1590 probíhala současně regulace Lužnice vytvořením tzv. Nové řeky. Voda z Lužnice byla novým 13 km dlouhým korytem svedena do Nežárky, což mělo umožnit regulaci vody zejména při povodních. na stavbě mohutné, 2430 metrů dlouhé a 11,5 metrů vysoké sypané hráze Rožmberka se podíleli profesionální rybníkáři i poddaní. Rožmberská kronika hovoří o až 800 lidech pracujících na stavbě.“*⁵⁷

Vcelku neznámá je informace, že rybník Rožmberk Krčín již nestihl zcela dokončit před svým odchodem z rožmberských služeb a přenechal jej tak svým nástupcům. Mimo rybníkářství ovládal Krčín také stávající normy, perfektně se orientoval v účetnictví. Neváhal řešit veškeré účetní konflikty, které mnohdy pro úředníky končily zbavením úřadu, ba dokonce vězením. Dokázal se oprostít od zažitých přístupů a přijít s něčím inovativním. Také disponoval nemalými finančními prostředky, které půjčoval nejen jedincům, ale i obcím (například Českým Budějovicím).⁵⁸

Jakub Krčín byl považovaný za velmi energického muže, který šel velmi cílevědomě za svým cílem, jehož chování bylo rozhodné, mnohdy až kruté. Dle poznatků justice například pytláky nechával za své činy věšeti.⁵⁹ Lapka přistižený při krádeži byl pověšený na olši co nejbliže cestě k rybníku a v rámci

⁵⁶ RAMEŠ, V. Rybníkářství – historie. Třeboňsko.cz [online]. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.trebonsko.cz/rybnikarstvi-historie>.

⁵⁷ BAUEROVÁ, V. Rybníky v České republice. Ústav práva a právní vědy [online]. [cit. 7. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.ustavprava.cz/blog/2018/10/rybniky-v-ceske-republice/>

⁵⁸ ČECHURA, J. *Jakub Krčín z Jelčan*. Praha: Vyšehrad, 2020. s. 259-261

⁵⁹ ŠUSTA, V. *Nástin vývoje jihočeského rybníkářství a pokyny pro hospodaření v kaprových rybnících*. Třeboň: Vlastním nákladem, 1910. s. 5

corpus delicti mu byl na krk pověšen kapr.⁶⁰ Nutno také podotknout, že rybníční hospodářství Jakuba Krčina nebylo tolik prosperující a úrodné, jako tomu bylo u jeho předchůdce Štěpánka Netolického. Jeho stavby lze mnohdy považovat spíše za drahá monumentální díla než za uvážlivé rybníční hospodaření.

Souběžně s Krčínem působil na českém území také Mikuláš Ruthard z Malešova, jehož učitelem byl samotný Štěpánek Netolický. Mezi jeho nejvýznamnější díla patří například Hejtman nebo Staňkovský. Rybníkářské dovednosti si osvojil na východě Čech u rodu Pernštejnů, poté odešel do Českých Budějovic za svým otcem, kde vstoupil do rožmberských služeb a později se stal úředníkem u Jihočeských statků. Na sklonku svého života po neshodě s Jakubem Krčínem však musel ze služeb Rožmberků odejít.⁶¹ Mikuláš vedl výstavbu celé chlumské rybníční soustavy pro krajíře. Mezi jeden z jeho rybníků patřil například Staňkov, který původně nesloužil hospodářským účelům, ale převážně jako retenční nádrž. Ten je dnes považován za nejdelší rybník v České republice. Souběžně s Ruthardem působil ve výstavbě rybníků hradecký Jan Šťastný Pušperský. Jejich území dělil převážně potok Koštěnický, který však sloužil pro napájení jak krajířovské, tak hradecké rybníční soustavy. Bylo proto nutné dohodnout směnné podmínky a kompenzace za zaplavená území. Směny pozemků daly vzniknout oběma rybníkům, Kačležskému, jakožto jednomu z největších hradeckých, a Staňkovu. Ruthardova strategie spočívala, podobně jako ta Krčínova, v překládání vodních toků, díky čemuž byly napájeny nově vznikající rybníky.

Také vodňanské rybníční hospodaření dosahovalo v 16. století vysoké úrovně. Důkazem tomu jsou například městské účetní knihy z roku 1542 a 1615, ve kterých je detailně zaznamenáno množství nasazených, vylovených i prodaných ryb. Nejžádanější rybou byl v této době kapr, který se do velikosti 2 kg choval přibližně 5-6 let.

Ze 17. století se dochovala přísaha poddaných na jindřichohradecký rybník Ratmírovský, což poukazuje, jak velký význam byl rybníkům přikládán. Tuto přísahu sedláci skládali před samotným vladařem nebo hejtmanem: „*My N.N. přísaháme Pánu Bohu všemohoucímu, blahoslavené Panně Marii i všem božím*

---

⁶⁰ ŠILHAVÝ, V. a kol. *Naše rybářství*. České Budějovice: Typ pro Rybářské sdružení České republiky, 2015. s. 237

⁶¹ KOŠINOVÁ, M. Mikuláš Rutard z Malešova. Třeboňsko.cz [online]. [cit. 8. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.trebonsko.cz/mikulas-rutard-z-malesova>

Svatým, jakož jest nám od JMti pána poručený rybník Ratmírovský, abychom jej opatrovali, slibujeme se tak věrně podle povinností v naší v tom zachovati, na něj bedlivý pozor dáti, sami v něm neloviti, ničehož takového, co by ke škodě milostivé vrchnosti bylo, se nepouštět, ani žádnému jinému nepřehlížeti a jakož předešle v tom jsme zavázáni byli, kdyby se při lovení přes 15 kop násady nedostatek nalezl, že my to milostivé vrchnosti vynahraditi a dosaditi povinni budeme, v tom se též podvolujeme. Nestalo-li by se tak od nás, že bychom co tak neučinili aneb čeho se dopustili, co by se stalo proti poctivosti naší, upadli bychom v pokutu a trestání své milostivé vrchnosti buď na hrdle nebo na statku. Toho zlého nás Pán Bůh a všichni Svati zbaviti ráčí. Amen.“⁶²

Během třicetileté války došlo k velkému poklesu rybníkářství. Došlo dokonce ke zrušení některých rybníků a místo nich vznikaly pole a louky. I kvalitativně však došlo k velkému úpadku, neboť rybníky byly po válce zpustošené a zarostlé. Fišmajstrům bylo proto instrukcemi (např. Frýdlantskou z roku 1674 nebo Harrachovskou z roku 1722) uloženo udělat seznam takových rybníků a poškozené rybníky nechat opravit. Saská instrukce z roku 1746 již poté konstatuje téměř úplný úpadek rybníkářství a rybníkářství a nařizuje snahu po jeho obnově. Ani jihočeské rybníky nebyly v dobré kondici.⁶³

Josefský katastr z roku 1788 uvádí, že v Čechách stále existuje bezmála 78 000 ha rybníků, což značí, že i přes pokles cen ryb, úpadek rybníkářství a přeměnu rybníků v polnosti nedošlo k výrazným změnám. Až teprve na konci 18. století počty rybníků klesají, zejména v důsledku potřeby zemědělské půdy a pastvin. Nejméně zasaženými rybníky, oproti například Pardubicku, byly bezesporu právě rybníky jihočeské. Ty před vypouštěním částečně ochránila nekvalitní půda k zemědělskému hospodaření.⁶⁴

Na Jindřichohradecku dochází v roce 1794 k prodeji městského majetku, neboť město již nebylo schopné dále čelit svým obrovským dluhům. Prodalo proto mimo jiné také všechny své rybníky prostřednictvím tzv. veřejné licitace. Kupci se tehdy zavázali, že budou městu odvádět navěky nájemné. To však bylo zanedlouho poté zrušeno.⁶⁵ V roce 1848 dochází ke zrušení poddanství a velcí

---

⁶² HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 228-229

⁶³ ČERNÝ, V. *Hospodářské instrukce - přehled zemědělských dějin v době patrimoniálního velkostatku v 15.-19. století*. Praha: Československá akademie zemědělská, 1930. s. 247

⁶⁴ PÁNEK, J., TŮMA, O. *Dějiny českých zemí*. Praha: Karolinum, 2018. s. 43-44

⁶⁵ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 32

pozemkoví majitelé přestávají být vrchností. Vznikají proto okresní a krajské úřady a samospráva přebírá moc zastupovat stát a vykonávat státní moc. Lze hovořit o historickém přelomu v uplatňování práva.

České místodržitelství se pokusilo o nastolení řádu do rybářství na rybnících a řekách, a proto v roce 1857 vydalo zvláštní rybářský řád. Zemská zastupitelství se se zájmem obnovy rybářství ztotožňovala zejména z důvodu snahy zařazení ryb jakožto zdravé výživy do jídelníčku obyvatelstva. V tomto období také začaly ve velkém měřítku vznikat různé zájmové spolky s cílem posílit rybářské zájmy.⁶⁶

Za velmi inovativní objev 19. století lze bezesporu považovat také objevení metody Tomáše Dubische, která spočívala ve zrychleném chovu plůdku. Plůdky díky této metodě dosahovaly v prvním roce života váhy až 300 g, což přineslo zkrácení doby vývoje tržního kapra o celý jeden rok. Pro tyto inovované plůdky byly stavěny speciální třecí rybníčky „dubišáky“, díky kterým měl plůdek opravdu ty nejlepší podmínky pro svůj vývoj, potažmo pro výtěr generačních kaprů. K chovným účelům byly vybírány jen ti nejkvalitnější kapři, čímž došlo k vyšlechtění konkrétních krajových odrůd kapra. Vznikl tak kapr třeboňský, lnářský, novohradský, ledenický, telčický či mnoho dalších.⁶⁷

Vývoj rybničního hospodářství na přelomu 19. a 20. století je hodnocen jako období racionalizace. V této době začaly být využívány poznatky vyspělejší evropské rybářské vědy. Jednalo se zejména o vědu německou, jejíž hlavními představiteli byli Schiemenz, Hofer a Nitsche. Rybářství již nebylo vnímáno pouze jako prostředek účelného stravování osob, ale jako vize k vytvoření prosperující hospodářské činnosti velkostatků, jež by přinesl ekonomický efekt. Poptávka po rybách se zvýšila, velkostatky začaly postupně rozšiřovat svá rybniční hospodářství a obnovovat bývalé rybníky. Většina těchto velkostatků ležela na jihu Čech. Lze zmínit například velkostatky Třeboňska, Jindřichohradecka, Písecka, Hlubocka, Lnářska, Novohradka, Protivínska, Blatenska a velkostatky na Vysočině. Hlavním zájmem bylo zefektivnění hospodaření nejen na rybnících, ale také v tekoucích vodách. Byly zavedeny umělé chovy lososovitých a dravých ryb. Rybářství bylo podporováno i správními úřady, a to zejména definicí zákonů

---

⁶⁶ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 41

⁶⁷ ANDRESKA, J. *Lesk a sláva českého rybářství*. Praha: NUGA, 1997. s. 143-145

a nařízení. Díky zvýšení produkce ryb by došlo ke snížení jejich ceny a následné dostupnosti pro rozšířenou škálu vrstev obyvatel. Nejvýznamnějším představitelem českého rybářství byl Josef Šusta z Třeboně, který se svou pílí a kontaktem se zahraničními učiteli zasloužil o významný rozvoj rybářství na jihu Čech.⁶⁸

Šusta se narodil v roce 1835 v Jankově u Votic, vystudoval pražské Akademické gymnasium a poté se věnoval poslechu zemědělských přednášek na pražské polytechnice a na Hospodářské akademii ve Starých Uherských Hradech. O rybářství se zajímal po nástupu do Třeboně a začal o něm psát knihy a odborné články. Mnoho let studoval ryby a meliorační pokusy. Budoucnost pro změnu rybářského hospodářství viděl ve studiu ryb a jejich prostředí. Nový směr světovému rybníkářství dodal například svou knihou z roku 1884 zvanou *Výživa kapra a jeho družiny rybníčné*. Šusta zkoumal vylovené ryby, stavbu jejich těl, tlamy, žaber či dokonce mikroskopicky i obsah jejich střev. Na základě výzkumu pak vydal další knihu *Výživa kapra*, která jako první poskytuje skutečný obraz o potravě ryb. Zabýval se také produkční biologii vody, vztahem vodních organismů ke kvalitě vody a jejich množením, zavedl letnění a zimování rybníků, dále se zabýval hnojením a vápněním nebo umělým dokrmováním ryb. Byl považovaný za velkého mistra a mnoho vědců a praktiků jej v Třeboni navštěvovalo k učení. Zemřel v roce 1914.⁶⁹

Na konci 19. století se sdružují osoby se stejným zájmem ke sportovní činnosti – rybářství. Tato záliba přišla z rozvojové a moderní Anglie. České rybníky byly plné ryb, každý rok připlouvali úhoři a na jaře byla možnost lovu měsíčních lososů.⁷⁰ Přelom století se tedy, mimo jiné, nesl v duchu zakládání rybářských klubů a spolků, jenž by přinesly emancipaci rybářství. Mnoho uskupení bylo činných na Moravě, nicméně i v Českých Budějovicích vznikl v roce 1894 tzv. Český klub rybářství v čele s předsedou F. Dlouhým. Spolek se, mimo jiné, zabýval pomocí spolkům jiným. Ta spočívala například v přednáškách, obstarávání násad nebo v prodeji ryb. Na návrh rybářského komitěru byla zavedena výuka rybářství na místní rolnické škole. Klub rybářství obdržel pro výuku odbornou literaturu, ale také možnost na zřízení pokusných rybníčků pro výuku. Součinnost

---

⁶⁸ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 37-38

⁶⁹ FIŠER, J. ŠTOCHL, S. *Rybářství v Československu*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1964. s. 14-15

⁷⁰ HEMLÍK, T. *Rybářství a právo*. Praha: Orac, 2000. s. 14

v celé věci přineslo také Schwarzenberské panství v Třeboni, které umožnilo nahlédnout do jejich hospodaření.⁷¹

Nutná zmínka patří také vzdělání v rybářském oboru. Již od poloviny 19. století byl příležitostně předmět rybářství vyučován na rolnických školách, například v Rábíně u Netolic nebo na lesnických školách, například v Českém Krumlově. Snahy o plnohodnotné zavedení rybářského vzdělání se datují od roku 1890. Tehdy byly prezentované Pavlem Mocinkem na rybářském sjezdu ve Vídni. Roku 1894 byl proto podán návrh vídeňskému ministerstvu zemědělství, aby byla v Jistebníku zřízena rybářská škola. Tato žádost byla sice zamítnuta, ale bylo povoleno pořádání speciálních rybářských kurzů v Těšíně zakončených závěrečnou zkouškou, který pořádal Moravský zemský rybářský spolek. Kurzy byly později rozšířeny i do Velkého Meziříčí. V roce 1898 byl opět projednáván požadavek na založení odborné rybářské školy, tentokrát na jednání rybářského spolku v Českých Budějovicích. Avšak i tentokrát byl návrh bez výsledku a k založení rybářské školy došlo až o mnoho let později. Zemská rada pro Království české v roce 1900 konstatovalo nedostatek kvalifikovaných učitelů a doporučilo výuku rybářství na zemědělských školách. Václav Šusta připravil v roce 1908 osnovu pro dvouleté studium a následně starosta města Vodňany nabídl lukrativní podmínky pro vznik rybářské školy. Ty zahrnovaly vodní toky a rybářské hospodářství.⁷²

V Praze došlo v roce 1908 k založení Zemského rybářského svazu. Později, v roce 1912, se přejmenoval na Sdružení rybářských klubů a spolků hospodářských a sportovních pro Čechy.

Úprava rybářství v našem státě byla zabezpečena zákony a nařízeními. Jedná se vesměs o předválečnou právní úpravu. Před přijetím speciálních zákonů stojí v čele obecný zákoník občanský (ABGB) č. 946/1811. Poté lze hovořit zejména o zákonu XIX/1888 o rybářství, zemském zákonu č. 22/1883 čes. z. z., v příčině některých opatření ke zvelebení rybářství (upravený zákonem č. 30/1891 čes. z. z., 79/1882 mor. z. z., 28/1883 slez. z. z. o některých opatřeních za účelem zvelebení rybářství e vodách vnitrozemských), říšském zákonu č. 58/1885 ř. z.,

---

⁷¹ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 41-43

⁷² POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 283

o rybářství ve vodstvu vnitrozemském, zemském zákonu č. 62/1896 mor. z. z., o některých opatřeních ke zvelebení rybářství.

V počátcích 20. století se již veřejnost zabývala hlavně úpravou práva vodního, neboť vodní zákon z roku 1870 byl značně nedokonalý. Rybářské zájmy stály v pozadí zájmů průmyslových a zákon příliš nedbal ani na životní prostředí, vodní živočichy a čistotu vody.

Koncem roku 1912 proběhla ustavující členská schůze Českého rybářského spolku v Českých Budějovicích. Šestičlennému výboru předsedal Josef Šubert v čele s valnou schůzí, správním výborem, hospodářským odborem, revizory, smírčím soudem a vodním dozorcím výborem. Hlavní výsadou spolku byla možnost rozhodování o přijetí nových členů, a především také vzdání se práva na honorář všech členů. Spolek měl hospodařit na českých rybnících a řekách, zejména pak do nich nasazovat nové ušlechtilé druhy ryb. První snahy spočívaly v získání nájmu k rybolovným právům od okolních obcí. Následovalo získávání násad do nich. Ty byly vykupovány od velkostatků (Třeboň, Hluboká), avšak za neustálé snahy o vybudování vlastní líhně, k čemuž došlo až výrazně později.⁷³

Válečný konflikt, který započal v létě 1914, rybáře velmi poznamenal. První válečný rok se nesl v duchu obav. Byly to pochybnosti nejen o rybníční hospodářství, ale také o odvod rybářů do války, nedostatek rybářského personálu a ohrožení podzimních výlovů. Obavy se také vztahovaly k nedostatku koňských a kravských potahů, které budou zavlčeny do války nebo nefunkčnosti železniční dopravy pro civilisty, neboť se předpokládalo, že bude užívána především k vojenským účelům. Strach přinášel také prodej ryb jako takový. Rok 1915 obavy rybářů ještě více prohloubil.⁷⁴

Válka i vláda na hospodáře vyvíjela stále větší nároky. Mimo jiné vzešlo v platnost například nařízení o zákazu krmení ječmenem a žitem, což znamenalo nedostatek krmiva pro ryby. Členové jednoty se snažili být ve válečném období nápomocní potřebným, kromě psychické podpory rodinám vojáků darovali například ryby do nemocnic a vojenských kuchyní. Je přirozené, že v tomto období

---

⁷³ Historie a tradice sportovního rybolovu v Českých Budějovicích. Český rybářský svaz z.s., místní organizace České Budějovice 1 [online]. [cit. 14. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.rybaricb.cz/news/historie-a-tradice-sportovniho-rybolovu-v-ceskych-budejovicich/>.

⁷⁴ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 47-57

byla jednání o novém rybářském a vodním zákoně odložena. Vzhledem k vyplňujícím se obavám požádala Zemská jednota rybářská ministerstvo, aby již nepovolávali zbytek rybářského personálu k výkonu vojenské služby, čemuž ministerstvo následně vyhovělo právě díky zásobování veřejnosti rybami. Zbytek války se pro rybáře, podobně jako pro zbytek veřejnosti, nesl v duchu utrpení. Mnoho rybářů ve válce padlo, zdražila se železniční doprava, krmivo bylo drahé, a hlavně ho byl nedostatek. Z poslední Valné hromady Jednoty z kraje roku 1918, V. J. Štěpán: *„Řada statných mužů rybářské party dávno věčný dřímá sen v nehostinných končinách jako oběť litice válečné, řada jich ještě válčí.“*⁷⁵

Za války dochází také k drancování rybníků v době hájení a mnoho rybníků bylo také vykradeno, což v budoucnu přinese velký problém při obnově rybníčního hospodářství.

1.6.1 Obecný zákoník občanský (ABGB) č. 946/1811

Až do roku 1883 nebylo zvláštního právního předpisu, jenž by upravoval rybářství na našem území, užíván byl proto Obecný zákoník občanský (ABGB) č. 946/1811. Jedná se o několik ustanovení upravujících rybářství. Bezesporu nejzajímavější je fakt, že občanský zákoník považuje ryby za věci bez majitele. Každý si je proto může přivlastnit.

První zásadní ustanovení ohledně rybářského, potažmo vodního práva, nalezneme v § 287, který udává, že řeky jsou veřejným statkem a takové věci může každý libovolně upotřebit:⁷⁶ *„Věci, které jsou všem členům státu ponechány ku přivlastňování, slovou věci ničí. Ony, kterých se jim dovoluje jen upotřebiti, jako: silnice, veletoky, řeky, přístavy a břehy mořské, slují obecný čili veřejný statek.“* Následně uvádí v § 291 taxativní výčet dělení věcí, a to na hmotné a nehmotné, movité a nemovité, zužitelné a nezužitelné, ocenitelné a neocenitelné. V § 292 poté definuje věci hmotné jako ty, *„které lze smysly vnímati, jinak slují nehmotné; např. právo lovití, ryby chytati a všechna jiná práva.“* Ust. § 295 poté říká, že: *„I ryby v rybníce a zvěř v lese stanou se teprve tehdy movitým statkem, když byl rybník vyloven a zvěř polapena nebo skolena.“*⁷⁷

⁷⁵ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 47-57

⁷⁶ ROUČEK, F. Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému. Praha: CODEX Bohemia, 1998. s. 16

⁷⁷ Zákon č. 946/1811 Sb. In. BECK [online]. [cit. 8. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjygeyv6ojugywtcna>.

Aby mohly být ryby předmětem přivlastnění, je nutné striktně rozlišovat, zda je prováděn rybolov na rybnících, které nikomu nepatří a nikomu k nim nenáleží právo rybolovu. Nicméně občanský zákoník počítal i s možností výkonu rybářského práva cizí osobou na vodě soukromé, což udává ve svém ust. § 477 věnující se polním služebnostem.⁷⁸

Ust. §§ 381 a násl. se poté věnují jednotlivým právním důvodům a způsobu nabytí věci, zejména přivlastněním. V případě rybářství se jedná především o institut chycení zvířete. Ryby jsou dle ABGB považovány za věc ničí, tedy pokud není stanoven zvláštním zákonem opak, mohou k nim všichni členové státu nabývat práva přivlastněním. Dále zákoník pojednává o možnosti nabytí vlastnictví věci přírůstkem. Přírůstkem se rozumí vše, co z věci vzejde nebo k ní přibude. Ust. § 412 udává zejména možnost nabytí či pozbytí vlastnického práva strží. Pro účely rybářského práva je v souvislosti s ním důležité zejména následující ustanovení, které říká, že: *„Každý držitel pozemku jest oprávněn upevniti svůj břeh, aby ho řeka neprotrhla. Nikdo však nesmí zřizovati taková díla nebo porosty, které by řádný tok řeky měnily nebo které by mohly býti na újmu plavbě, mlýnům, rybářství nebo jiným cizím právům.“*⁷⁹

1.6.2 Zákon č. 22/1883 čes. z. z., v příčině některých opatření ke zvelebení rybářství

Jedná se o vůbec první rybářský zákon přijatý v Čechách. Byl schválen dne 9. října 1883, ale publikován až teprve v roce 1985. Pro upřesnění, v zemích Koruny české byly průběžně přijaty zemské zákony rovnou tří. Jednalo se o tzv. policejní rybářské zákony a každý z nich připadal pro jedno území, tedy zákon č. 79/1881 pro Moravu, zákon č. 28/1882 pro Slezsko a zákon č. 22/1885 pro Čechy. Všechny tyto zákony byly až na jisté maličkosti velmi obdobné.

Zemský zákon finálně zamezil možnosti bez omezení lovit ryby ve vodách volných. Dále zavádí dělení vod na vody pstruhové a vody bezpstruhové. Přichází

---

⁷⁸ ROUČEK, F. Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému. Praha: CODEX Bohemia, 1998. s. 370-371

⁷⁹ Zákon č. 946/1811 Sb. In. BECK [online]. [cit. 8. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjygeyv6ojugywtcna>.

s inovativním řešením, jak státně kontrolovat a regulovat výkon rybářského práva, a to implementací rybářských lístků, které měly povahu povolení.⁸⁰

Jednotlivými ustanoveními dále dochází také k posílení práv rybářů a jejich pomocníků. Ti mohou během rybaření vstupovat na cizí pobřežní pozemky, které nejsou uzavřené nebo ohrazené. Na těchto mohou s vědomím nutnosti šetřit pozemek uchycovat svá chytadla. V případě, že by došlo k poškození pozemku, mají povinnost k náhradě škody. Zákon dále stanovuje striktní dobu hájení nejen pro jednotlivé druhy ryb, ale i pro raky a perlorodky. Pro tyto účely rozlišuje, v jakém ročním období se ryby potírají (zima- losos, pstruh, siven; jaro- štika, pstruh; léto - okoun, bolen, bolec, jesen, jelec, lipan, candát, sumec, parma, cejn, cejn, podustev, perlín, plotice, mřenka, řízek, okoun, tloušť, karas a lín). Je vymezeno přesné období a možnosti kombinace výjimek ze zákazu lovu v době hájení. Perlorodky jsou zcela zakázány chytat okolo horní Vltavy a povodí Otavy. Raci mají dle pohlaví stanovenou dobu hájení podobně jako ryby, avšak zákon předpokládal i možnost zákazu lovu zcela. Mimo to je stanoven zákaz lovu samic obtížených vajíčky. Volně lovitelné raky a raky z ciziny lze prodávat pouze s průkazem dovolovacího listu. Zákon také stanovuje zákaz nočního rybolovu, konkrétně pak pro období duben až říjen (21:00 - 4:00) a pro období listopad až březen (17:00 - 6:00). „*Jiná opatření, než určení doby hájení stanoví o rybaření okresní hejtmanství, jež může dovoliti výjimečně i pro dobu hájení osobám k rybolovu oprávněným nebo pro výzkum vědecký nebo k účelům uměleckého chovu ryb chytati ryby a vydá jim listy dovolovací*“. Dbáno je také na humanitu rybaření a to tak, že se zakazuje užívání vraních ok, omamujících látek a kebulí, střelných zbraní, vidlí, nočních šňůr a jiných prostředků, které jsou zakázány místodržitelstvím. Stanovena je také nutnost obchodníků s rybami a raky, aby vedly knihy o obchodu. Obchodníci i rybáři pak také musí vydat potvrzení o prodeji ryb, prodávají-li je do hostinských zařízení. Rybářům je také dovoleno zabíjet zvířata škodící chovu ryb, jako například vydry, volavky aj.⁸¹

Jak je již uvedeno výše, právo k rybolovu bylo osvědčováno pomocí rybářských lístků. Rybářský lístek byl vydán konkrétní osobě na období jednoho roku okresním hejtmanem nebo starostou v případě, že se jednalo o vody pobřežní

---

⁸⁰ Zákon č. 22/1883 čes. z. z. In. ASPI [online]. [cit. 3. 1. 2023]. Dostupný z: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=345&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>.

⁸¹ ADÁMEK, K. V. *Zákonověda - učebnice pro rolnické a zimní hospodářské školy a příručka pro zemědělce*. Praha: F. Šimáček, 1912. s. 125-126

obce. Rybaření bez rybářského lístku je zcela zakázáno. Výjimku tvoří vlastníci rybníka či jiné nádrže. Vydání rybářského lístku je zpoplatněno „*ve prospěch zemského fondu k zvelebení rybářství zřízeného v království českém jež spravuje zemský výbor*“. Od tohoto poplatku jsou osvobozeni pomocníci rybáře. Rybáři mají povinnost předložit rybářský lístek na požádání bezpečnostním zřízcům a vodním hlídačům. Případné přestupky jsou trestány pokutou nebo vězením. Kontrolující osoba poté zabaví neoprávněně chycené ryby a použitá chytadla, která propadnou ve prospěch místního fondu pro chudé. V trestním řízení ve věcech rybářských rozhoduje okresní hejtmanství.⁸²

§ 10 zákona o některých opatření ke zvelebení rybářství uvádí, že: „*Vzorce lístků rybářských ustanoví a vyhlásí politický úřad zemský. při vydávání lístku rybářského vybírá se taxa a sice 1 zl. od každého majitele neb nájemce (alinea 1. a 3. téhož §) a 50 kr. od třetí osoby (alinea 2.)*“.⁸³

1.6.3 Zákon č. 58/1885 ř. z., o rybářství ve vodstvu vnitrozemském

V českých zemích nebyl vydán zákon, jenž by navazoval na říšský zákon č. 58 ze dne 25. dubna 1885. Jeho obsahem bylo deset čistě civilně-právních paragrafů. Zákon vůbec neupravoval řadu zásadních otázek, například chov ryb, zarybňování nebo hospodaření na vodách tekoucích, jako tomu bylo v zemském zákoně č. 22/1883 čes. z. z.

V ust. § 1 zákon ruší oprávnění lovit ryby původně dané obecným zákoníkem občanským č. 496/1811. V soukromých rybnících směl lovit pouze jeho držitel a v přirozených vodách pouze ten, jemuž to bylo přiřčeno zemským zákonodárstvím. V dalších ustanoveních zákon pojednával například o nároku rybáře na náhradu škody vůči tomu, komu nově připadlo právo k lovení ryb, o propachtování rybních vod, o právu vstupu na cizí pozemek při lovu ryb nebo o oprávnění lovit ryby mimo svou rybní vodu při odtoku záplavy. Dále pojednává o přípustnosti námitek k lovu ryb a udává listiny osvobozené od kolků vznesené v souvislosti s náhradou škody.⁸⁴

---

⁸² ADÁMEK, K. V. *Zákonověda - učebnice pro rolnické a zimní hospodářské školy a příručka pro zemědělce*. Praha: F. Šimáček, 1912. s. 127

⁸³ *Zákony o myslivosti, k ochraně majetku polního a ku zvelebení rybářství pro království České s příslušnými nařízeními*, 4. vyd. Praha: Höfer a Klouček, 1892, s. 133

⁸⁴ Zákon č. 58/1885 ř. z. In. Virtuální knihovna právních předpisů [online]. [cit. 3. 1. 2023]. Dostupný z: <https://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>.

Ust. § 9 pak předpokládalo detailní úpravu zákony zemskými: „*Tento zákon nabude moci v jednotlivých královstvích a zemích současně se zemským zákonem, jímž upraveno bude rybářství vnitrozemské. Předpis, jež zemské zákonodárství dá o vodních zvířatech rybářství patřících, platným jest také pro užívání předpisů tohoto zákona.*“⁸⁵

Zákon o rybářství ve vodstvu vnitrozemském lze považovat za první zákonný krok směrem k regulaci a ochraně rybářského průmyslu. I přesto, že později došlo k jeho nahrazení novými zákony, je významným dokumentem pro následující vývoj rybářského práva.

S ohledem na důležitost rybářství v českém hospodářství nepřinesl zákon dostatečnou právní úpravu. Zákon předpokládal své rozšíření zemskými zákony, k čemuž však došlo pouze na území Moravy, o čemž pojednává další kapitola.

1.6.4 Zákon č. 62/1896 mor. z. z., o některých opatřeních ke zvelebení rybářství

V roce 1895 dochází v českém království ke snaze o přijetí rybářského zákona, avšak bez výsledku. Říšský zákon č. 58/1885 je doplněn o zákon zemský č. 62/1896 mor. z. z.), který dne 9. února 1895 přijal moravský zemský sněm. Český ani slezský zemský sněm zákon nepřijaly z důvodu sporných stanovisek. I přesto však tento zákon podpořil vznik rybářského práva jako samostatného odvětví. Snaha o novelizaci rybářského práva se uskutečnila až teprve na valné hromadě Ústředního zemského sdružení rybářského pro Království české v roce 1904. „*Její přípravu provázela řada sporů věcných i kompetenčních, až rybářský sjezd v Kolíně dne 25. října 1908 přijal rezoluci, vyzývající zemský sněm Království českého, aby projednání urychlil. Současně byla projevena výtka c. k. místodržitelství v Čechách, že se jednání prodlužuje, avšak bez patřičného efektu.*“⁸⁶

---

⁸⁵ Zákon č. 58/1885 ř. z. In. Virtuální knihovna právních předpisů [online]. [cit. 3. 1. 2023]. Dostupný z: <https://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>.

⁸⁶ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 40

1.6.5 Judikatura

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 4. července 1927, sp. zn. Rv i 1911/26⁸⁷

Spor vznikl na základě žaloby Rybářského spolku v Českém Krumlově, který se domáhal po žalovaných (firma, její spolumajitel a zaměstnanec) zaplacení částky 7.402 Kč a 50 h, neboť dle jeho tvrzení žalovaní chytali úhoře v závodním kanále ve své tovární budově mezi lety 1923 a 1924. Žalobce tvrdí, že k tomuto kanálu mu taktéž přísluší právo rybolovu. Prvostupňový soud žalobu zamítl.

Odvolací soud potvrdil zamítnutí žaloby soudu prvního stupně vůči spolumajiteli firmy, ale jako odůvodněnou shledal žalobu proti žalované firmě a žalovanému zaměstnanci. K tomu uvedl za nesporné, že řeka Vltava (i s jejími vedlejšími rameny, jak uměle, tak přírodně vybudovanými) je veřejným statkem a že řeka Vltava je splavná pro vory a právo k rybolovu v této řece patří po mnoho let prelatuře v Českém Krumlově. Firemní kanál byl sice vybudován uměle, ale je napájen vodou z řeky Vltavy a ta se do ní opět vrací. Voda v kanále je tedy vodou veřejnou a v této opravdu náleží právo rybolovu prelatuře v Českém Krumlově, která rybolov na celé řece propachtovala žalobci. Žalobcův nárok je, co do důvodu, prokázán, neboť je oprávněn k lovu ve Vltavě, nýbrž i vedlejších jejích pramenech, ať jsou původu přirozeného nebo umělého, dřívějšího nebo pozdějšího.

Dále odvolací soud uvedl, že dle ust. § 10 zákona č. 22 /1885 z. z. čes. „*nesmí nikdo chytati ryby v tekoucích vodách, kdo nemůže své oprávnění k tomu vykáhati rybářským lístkem, vydaným politickým úřadem.*“ Rybářský lístek žalovaní neměli, naopak rybolov vykonávali v předmětném kanále i se svými dělníky, zaměstnanci a rodinnými příslušníky. Tato držba tedy nebyla dle ust. §§ 326 a 1463 občanského zákona bezelstnou a nemohla být tedy vydržena.

Žalovaná strana nesouhlasila s tvrzením, že voda, která protéká kanálem, je vodou veřejnou, a že právo rybolovu vykonávané na tomto kanále je právem soukromým. Nejvyšší soud v tomto souhlasil se soudem odvolacím a dovolání nevyhověl.

---

⁸⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 4.7.1927 sp. zn. Rv i 1911/26. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 16. 4. 2023].

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu Československé republiky ze dne 30. prosince 1936, sp. zn. 12.338/36⁸⁸

Předmětem sporu bylo vydání rybářského lístku pro mlýnské náhony. O jeho vydání požádal stěžovatel (mlynář), avšak okresní úřad jeho žádosti nevyhověl. Odvolání proti výměru taktéž nebylo vyhověno a Nejvyšší správní soud stížnost zamítl pro bezdůvodnost s následujícím odůvodněním: Vlastnictví pozemku není rozhodné v řešení otázky práva výkonu rybolovu. Podstatné je, kdo právo rybolovu nepopíratelně vykonával. V tomto případě se jedná prokazatelně o vodu veřejnou. I kdyby se jednalo o vodu soukromou (což nebylo prokázáno), bylo by nezbytné, aby byl stěžovatel držitelem rybářského lístku dle ust. § 10 zákona č. 22/1885 z. z., bez kterého by stěžovatel nikdy nemohl řádně vydržet rybářské právo. Oproti tomu, žalovaná obec doložila pronájem rybolovu po mnoho let a v celém svém katastrálním území pravidelné vydávání rybářských lístků, včetně rybářských lístků pro předmětný náhon.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 21. května 1940, sp. zn. Rv i 89/40⁸⁹

Žalující stranou v tomto případě byla obec, jejímž katastrem protéká řeka a již je správkyní. Právo rybolovu v této řece vykonávala sama a později jej pronajala. Proběhlo jednání před okresním úřadem, kde se sešly obě strany žalobce (obec) a žalovaná (majitelé velkostatku). Okresní úřad tehdy právo rybolovu přiznal žalobkyni, avšak oznámil žalovaným, že mohou zakročit proti pronájmu práva rybolovu žalobkyni. Žalovaná do poslední chvíle trpěla výkon rybářského práva žalobkyni. Žalovná do poslední chvíle trpěla výkon rybářského práva žalobkyni. Žalobkyně se proto domnívala, že po třiceti letech nepřetržitého užívání právo rybolovu v předmětné řece vydržela. Podala proto žalobu, jíž se domáhala potvrzení vydržení. Nižší soudy žalobu zamítly, mimo jiné s odůvodněním, že otázka, komu patří právo rybolovu ve veřejných vodách, není řešena žádným zákonem. Ust. § 382 občanského zákona a říšský zákon č. 58/1885 ř. z. vylučují volnost rybolovu s tím, že otázku „komu přísluší právo rybolovu“ řeší zákony politické. Takový zákon však neexistoval. Ust. § 323 občanského zákona však připouští, „*aby úřady místo zjištění existence práva*

---

⁸⁸ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu Československé republiky ze dne 30.12.1936 sp. zn. 12.338/36. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 19. 4. 2023].

⁸⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 21.5.1940 sp. zn. Rv i 89/40. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 15. 4. 2023].

rybolovu se spokojily pouhým zjištěním nepopíratelného vykonávání rybářství“ – tedy aby zjistily výkon nepřerušené a nepopírané držby žalobce. Dle důkazů předložených žalovanou, která minimálně 17 let v řece chytala ryby pro zámeckou kuchyni, se tedy o nerušenou držbu jednat nemohlo a nemohlo dojít tedy ani k vydržení.

Nejvyšší soud dovolání taktéž nevyhověl. Žalující obec neprokázala dostatečně, že jí přísluší právo. Vydržení nelze dovozovat pouze ze skutečnosti, že příslušníci dané obce v předmětné řece chytaly ryby, byť i s rybářskými lístky. Rybářské lístky vydávané dle zákona č. 22/1885 z. z. čes. *„jsou pouze opatřením policejním a evidenčním a vydání nebo odeprání rybářského lístku nezakládá právo materiální“*. Obci tedy nemůže příslušet právo k rybolovu v řece jen proto, že protéká jejím katastrem.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 29. října 1937, sp. zn. Rv i 1056/36⁹⁰

Posledním zmíněným rozhodnutím je rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. Rv i 1056/36, které se vztahuje k ust. §§ 5 a 6 říšského zákona č. 58/1885 ř. z.

Žalobce se v tomto případě jako soukromá osoba domáhal náhrady škody po žalovaných (majitelích pozemků), kteří oplotili své pozemky až k vodnímu korytu, a tím znemožnili přístup žalobcových dělníků k jeho poškozené pramici, kterou umístil u jednoho z pozemků žalovaných. Ta byla nenávratně poškozena.

Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stupňů s odůvodněním, že zákon č. 58/1885 ř. z., zákon č. 250/1852 ř. z., ani vodní zákon č. 71/1870 z. z. čes. *„neukládají držitelům pobřežních pozemků povinnost, aby trpěli soukromým osobám volnou chůzí po břehu svých pozemků pro soukromé účely“*. Tedy nelze jim ani zakázat zřizování takových opatření, které znemožňují vstup soukromých osob na jejich pozemek. Stejně tak soukromé osoby nemohou spravedlivě požadovat náhradu škody, kterou opírají o fakt, že majitel pozemku svůj pozemek ohradil až ke korytu řeky, a to i přesto, že umožnění průchodu přes tyto pozemky bylo správním úřadem nařízeno pro poříční dozorčí orgány.

---

⁹⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 29.10.1937 sp. zn. Rv i 1056/36. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 19. 4. 2023].

2 Rybníkářství a rybářské právo do r. 1945

2.1 Meziválečné Československo

Po skončení první světové války a rozpadu Rakousko-Uherska byla 28. října 1918 prohlášena nezávislost Československa. V jeho čele státu, jenž je historicky nazýván jako „první republika“, stál Tomáš Garrigue Masaryk. Jedná se o významný historický milník, neboť Československo se stalo nezávislým demokratickým státem. Zpočátku se Československo dělilo na pět samosprávných zemí: Českou, Moravskou, Slezskou, Slovenskou a Podkarpatskou. Později už jen na čtyři: Českou, Moravskoslezskou, Slovenskou a Podkarpatskou. Po Masarykově abdikaci v roce 1935 byl prezidentem zvolen Edvard Beneš, který setrval ve funkci do podpisu Mnichovské dohody v roce 1938. Následně začalo docházet k obsazování pohraničních Sudet okupačními vojsky. Došlo k obsazení Podkarpatské Rusi Maďarskem a Slovensko prohlásilo svou nezávislost. Veškeré tyto události vedly k zániku první republiky.

Dobře organizované české rybářství a rybníkářství bylo po válce zcela zdecimované. Zemská jednota rybářská vyslovila na výborové rybářské schůzi v Českých Budějovicích konané na počátku roku 1919 nespokojenost s konáním bývalých Rakousko-uherských orgánů, neboť nedostatečně podporovaly rybářství a rybníkářství. Nedostatečně reagovaly na návrhy Jednoty a prakticky vůbec nereagovaly na návrhy změn v rybářském zákoně – od roku 1885 stále platil stejný zákon. Proto přijali rezoluci tohoto znění:⁹¹

- I. *„Žádáme o zřízení samostatné rybářské školy, a aby též na vysokých školách rybářství přednášeno bylo.*
- II. *Žádáme o brzké vybudování vědeckého výzkumného ústavu pro biologii a patologii ryb.*
- III. *Žádáme o zřízení odboru rybářského při ministerstvu zemědělství.*
- IV. *Žádáme o zřízení tří míst zemských rybářských inspektorů a sice pro Čechy, pro Moravu se Slezskem a pro Slovensko.*

---

⁹¹ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 53-54

- V. *Žádáme o vydatnou peněžní podporu pro rybářskou Ústřední jednotu státu československého a na vědecké bádání i na studium prostředků ku potírání ondatery.*
- VI. *Žádáme, aby akce malorybníkářská, Jednotou vyvolána a intenzivně sledována byla prostřednictvím Zemědělské rady.*
- VII. *Žádáme, aby byla Jednota rybářská státu československého v anketě neb výboru pro vyvlastnění velkostatků s rybníky, členy svými zastoupena a při všech důležitých úradách a rozhodnutích v oboru rybářském v potaz brána.“*

Následně Zemská jednota rybářská pro Království české mění svůj název na Československá jednota rybářská se sídlem v Českých Budějovicích. Po roce se znovu schází valná hromada, tentokrát již Československé jednoty rybářské se sídlem v Českých Budějovicích, aby posoudila splnění rezoluce z valné hromady předešlé. Konstatuje, že během roku došlo ke zřízení vědeckého ústavu pro biologii a patologii ryb, a dokonce i dvouleté rybářské školy, která předpokládá sídlo ve Vodňanech. Do Vodňan se nově přesunulo i sídlo Československé jednoty rybářské. Nesplněné požadavky z rezoluce zůstaly k vymáhání. I přes veškeré kladné zprávy však nutno konstatovat, že poválečný rok nebyl pro rybářství velmi úspěšný. Mnoho obcí rybníky vůbec neosadily, také se velmi rozšířily krádeže ryb, které nikdo netrestal.⁹²

V roce 1923 také vznikla první organizace na území Československa, která sdružovala sportovní rybáře. Její název byl Unie rybářských spolků a družstev. V roce 1933 se pak přejmenovala na Rybářskou unii Československé republiky. Tato unie byla dělena na čtyři zemské svazy dále dělené na svazy pořiční. Tyto se dále dělily na rybářské svazy a družstva.⁹³

Velmi usilovně se také v této době pracovalo na přípravě nového rybářského zákona, který předpokládá, že dojde k rozmachu rybářství v tekoucích vodách, tedy na řekách a potocích.

---

⁹² POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 54-60

⁹³ ŠÍMA, A. *Právní předpisy pro rybáře*. Praha: Panorama, 1988. s. 26

Rybníkářství velmi ovlivnila nastolená přísná cenová politika i omezení exportu a volného prodeje ryb. Předpokládaná pomoc státních orgánů se zdevastovaným rybníkářstvím také nepřicházela.

Dle Státního statistického úřadu bylo v roce 1925 v Československé republice celkem 77 810 ha vodních ploch, z čehož cca 49 000 ha připadá na Čechy. Započítány však byly nejen rybníky, ale i bažiny a jezera. Skutečná výměra kaprovitých rybníků byla výrazně nižší, srovnatelná se stavem před válkou, což bylo přibližně 35 753 ha. Na Československu a Třeboňsko nově připadalo 17 815 ha rybníků. Také produkce ryb začíná pomalu stoupat, Československá Ústřední Jednota Rybářská na základě každoročních průzkumů uvádí, že řada rybníkářství dostoupila produkce předválečné, mnozí z nich ji dokonce předčili. Hlavní chovanou rybou zůstává kapr a lín. Zvláštností je oblast Třeboňska a jeho chov marény velké. Před válkou připadala pro domácí spotřebu pouze 1/3 kaprů. Zbytek byl vyvážen do Rakouska a Německa. Vzhledem k tomu, že po válce produkce ryb klesla o zhruba 40-60 %, nepostačovala produkce ani pro pokrytí spotřeby domácí. Kapr proto začal být do naší země dovážen a dovoz až do roku 1926 každoročně stoupal, poté se vývoj domácí produkce začal zlepšovat, a to až do roku 1931, který představoval opět propad. Konkurencí pro českou rybu začala být levná dovážená mořská ryba. Cena kapra meziročně klesala. V roce 1932 byla ve výši cca 10 až 12,50 Kč.⁹⁴

Rybníční správa ve třicátých letech byla organizována jedním vrchním správcem, porybným, kancelářskou silou, zřízencem a řidičem s tím, že na baštách byl jeden baštýř a pěšák, na sádkách jeden sádecký. Mimo bašt a sádek byla od roku 1927 součástí rybníkářství také umělá líheň pro pstruhy, marény a štiky. Ležela nedaleko Horní Pěny (u rybníka Förstrou).⁹⁵

Nelze opomenout také velmi významnou osobnost meziválečného období, jímž byl Theodor Mokřý z velkostatku Lnáře. Ten se proslavil tím, že v roce 1928 vypracoval odborný posudek pro Františka Černína (černínský velkostatek v Jindřichově Hradci) ohledně hospodaření na jeho rybnících a jak naložit s ostřicovými kopenci z rybníků. Mimo jiné však také ve strachu z nejisté budoucnosti vydal v roce 1930 desatero rybníčních příkázání na ochranu ryb,

---

⁹⁴ KLEČKA, A., FABIÁN, J. Zemědělský archiv. Praha: Vlastním nákladem. 1932, s. 412-418

⁹⁵ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 188-189

jež se v následujících letech bohužel staly více než aktuální. Ve stručnosti citováno to nejpodstatnější:

1. *„Važ si rybníka, přírodního to klenotu ...*
2. *Nezapomínej, že rybníky jsou vedle lesů největším bohatstvím chudých jižních Čech ...*
3. *Měj na mysli, že rušení rybníků prozrazuje nevědomost ...*
4. *Nezapomínej, že rybníky jest domovinou ryb, nepostradatelného a nejzdravějšího pokrmu v míru i válce ...*
5. *Pouč každého, kdo vztáhnouti chce ruku na rybník ...*
6. *Nezapomínej, že rybníky jihočeské obdivuhodnými výtvary důmyslu předků Tvých ...*
7. *Zlepšuješ-li roli a luk svých, nezapomínej přitom na rybník ...*
8. *Uznej, že vypuštěný jihočeský rybník nemůže Ti poskytnouti více než chudého role, špatné louky a ještě bídňějšího lesa ...*
9. *Nezapomínej, že rybníky chrání Tebe před povodněmi shromažďováním náhlých přívalů ...*
10. *Ruku v ruce s techniky a všemi, již bdí nad zákony vlasti a steskům Tvým bez újmy dobra odpomoci dovedou, staň se apoštolem rybníků a kaž svému okolí o veliké jejich důležitosti a užitečnosti, budiž pak sám ochráncem jich, jakož stal jsi se spojencem lesníka na ochranu svého lesa.“⁹⁶*

Dalo by se říci, že po hospodářské stránce bylo rybníkářství ve 30. letech stabilizované. Zaměřovalo se zejména na rybí trh, produkci a propagaci ryb. V roce 1934 byl vznesen návrh na ochranu názvu „Třeboňský kapr“ v souvislosti se zákonem o nekalé soutěži. Ten mohl být užíván pouze na kapry pocházející z Třeboňské pánve. Posléze dostali možnost užití názvu také rybníkáři, kteří dodrželi předpisy, úroveň, správný chov a dokázali prokázat totožnou kvalitu. Ministerstvo obchodu návrhu vyhovělo č. j. 97.173-34-IA a potvrdilo nutnost

---

⁹⁶ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 211-212

spojení názvu „Třeboňský kapr“ s jeho původem. Vládním nařízením č. 32/1928 Sb. byl název zanesen do seznamu jmen a názvů.⁹⁷

Podobně jako v roce 1914, také nyní narušila válečná situace snahy o prosazení nového rybářského zákona, který je bohužel v nedohlednu. Na území českých zemí tedy v této době platilo převzaté rakouské právo. Na Slovensku a v Podkarpatské Rusi platil zákon č. 306/1936 Sb. o úpravě rybářství v zemích Slovenské a Podkarpatoruské.⁹⁸

2.1.1 První pozemková reforma

Po skončení první světové války a rozpadu Rakousko-Uherska bylo nutné přijmout mnohé politické i hospodářské změny. Bylo nutné, aby stát poskytl potřebnou součinnost k obnovení zemědělské produkce a zajištění obživy obyvatel. Toho mělo být dosaženo první pozemkovou reformou, tedy přerozdělením půdy velkostatků. Byly proto přijaty tzv. reformní zákony. Výkonem první pozemkové reformy byl pověřen Státní pozemkový úřad, přímo podřízený ministerské radě. Řeč je zejména o třech základních reformních zákonech, a to zákon záborový č. 215/1919, zákon přidělový č. 81/1920 a zákon náhradový 329/1920.⁹⁹

Záborový zákon předpokládal zabavení půdy určené k hospodaření o rozloze větší než 150 ha zemědělské půdy (případně 250 ha půdy obecně), nesmělo se však jednat o pozemky zemské, obecní nebo okresní. Přídělový zákon dále zabavenou půdu mohl přidělit jednotlivcům, sdružením osob, osobám pro účely bydlení, zemědělským a spotřebním sdružením, obcím, veřejným svazům, ústavům a vědeckým zařízením nebo jiným právnickým osobám. Na základě náhradového zákona poté Státní pozemkový úřad oznámil knihovnímu soudu a vlastníku půdy zábor majetku a bylo převedeno vlastnické právo. Pokud byla za převzetí majetku stanovena náhrada, vycházelo ocenění z průměrné hodnoty majetku v letech 1913-1915. Předmětem vyvlastnění se staly i rybníky. To přineslo velké obavy ohledně udržitelnosti vybudovaných rybníčních soustav, neboť 80 % rybníčního hospodářství bylo vlastnictvím členů Jednoty.¹⁰⁰

---

⁹⁷ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 72-79

⁹⁸ HEMLÍK, T. *Rybářství a právo*. Praha: Orac, 2000. s. 13

⁹⁹ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 62-68

¹⁰⁰ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 62-68

V roce 1919 a 1920 byly podepsány základní mírové smlouvy (St. Germainská a Trianonská), na jejichž základě získal Československý stát zkonfiskovaný majetek. Ten se stal základem pro založení Státních lesů a statků Československé republiky. K převzetí majetku oficiálně došlo na základě zákona č. 354 ze dne 12. srpna 1921 a po dvou měsících došlo k přeměně Ředitelství bývalých císařských statků v Praze na Ředitelství státních statků československých. V čele jednotlivých ředitelství poté stálo Ústřední ředitelství státních lesů a statků v Praze-Bubenči. Ředitelství státních lesů a statků v Třeboni převzalo správu státních rybníků Třeboň, Jindřichův Hradec a Protivín a správu státních statků a rybníků Chlumce u Třeboně, což bylo bezmála 77.000 ha státní půdy, z čehož připadalo téměř 11.000 ha na rybníky. Ty byly spolu s rybníky velkostatků základem pro vytvoření státního rybářství. Reformní zákon č. 215/1919 Sb. a zákon č. 8/1919 Sb. se již rybníků nikterak významně nedotkl. I po pozemkové reformě však zůstává třetina rybníků v držení měst a obcí, družstev a spolků, případně v držení soukromém.¹⁰¹

V rámci první pozemkové reformy došlo zábořem ke dni 1. září 1923 k zabavení podstatné části majetku (konkrétně se jednalo o 77 rybníků o výměře 1087,23 ha) převážně hraběcím majitelům jindřichohradeckých rybníků. Institucí, jež majetek převzala, byl Státní velkostatek Jindřichův Hradec, který posléze mění svůj název na Správu státních lesů a statků v Jindřichově Hradci. Postupně došlo k převzetí Správou státních lesů a statků i dalších rybníků. V roce 1930 dochází k uzavření pozemkové reformy na Jindřichohradecku, a to zábořem dalších 200 ha rybníků z Novobystřicka, tentokrát Správou státních lesů a statků Chlum u Třeboně.¹⁰²

2.1.2 Rybářská škola ve Vodňanech

Reálný předpoklad k založení rybářské školy sahá až do roku 1913, avšak narušil jej válečný konflikt. K založení tak dochází až po prvním rybářském sjezdu ve Vodňanech v roce 1920 a ke dni 28. září 1924 dochází k přesunu výuky do nové budovy. Ředitelem školy byl jmenován známý prof. V. J. Štěpána. Na podporu školy byl založen podpůrný fond, a to zejména ve prospěch

---

¹⁰¹ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 68-72

¹⁰² HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 184-185

nemajetných uchazečů o studium a žáků samotných. Do fondu početně přispívali mecenáši, velkostatky, ředitelé rybníčních hospodářství nebo velkoobchodníci s rybami. Rozpočet pro výstavbu školy byl ve výši 1 600 000 Kč, což vypovídá o tom, jak moc byla škola moderní, laboratoře a učebny byly na svou dobu velmi nadčasové a splňovaly nejnáročnější požadavky. Stejně propracované byly i školní pokusné objekty. Hovořit lze o jedenácti pokusných rybnících s plně propracovaným a zcela vyhovujícím okolím a o umělých líhních.¹⁰³

Význam školy byl pro výchovu nových rybářů a udržení správné úrovně rybářského hospodářství zcela neopomenutelný. Také jmenování ředitelem školy V. J. Štěpána bylo zcela jistě na svém místě. Založení školy proto přineslo velkou slávu pro širokou veřejnost.

V roce 1938 bylo do usnesení prvního sjezdu rybářů Československé republiky zahrnuto také dosažení vysokoškolského rybářského vzdělání. Obor rybářství byl doporučeným předmětem na Vysoké škole zemědělské v Brně a na ČVUT v Praze, Fakulta agronomická. Realizace usnesení však byla narušena druhou světovou válkou. Až teprve po jejím skončení došlo ke zřízení profesury hydrobiologie a rybářství.¹⁰⁴

2.2 Protektorát Čechy a Morava

Protektorát Čechy a Morava byl stát, jenž v březnu roku 1939 vytvořilo nacistické Německo. Tehdejší prezident Hácha byl přinucen k podpisu souhlasu s okupací. Území Čech, Moravy a část Slezska byly tedy nově připojeny k Německé říši a celý stát byl vedený nacistickými institucemi. Prezidentem Protektorátu byl Emil Hácha. Protektorátní vláda byla okupační moci plně podřízena. V čele státu stál nejprve říšský protektor Konstantin von Neurath, v roce 1941 převzal funkci s cílem umravnit ilegální hnutí Reinhard Heydrich. Po atentátu na Heydricha byl jmenován říšským ministrem K. H. Frank, který výrazně posílil svou moc i nad říšského protektora. Postupně se mu podařilo zpacifikovat výraznou část odbojů v zemi. K zániku Protektorátu došlo až v roce 1945 po osvobození spojeneckými armádami.

---

¹⁰³ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 59-62

¹⁰⁴ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 283

I přes nastalou situaci se Československá ústřední jednota rybářská Vodňany i Rybářská unie v Praze snažily zaujmout zodpovědný postoj a udržet si kontinuitu, ba dokonce dosavadní organizační strukturu. Rybáři se snažili udržet svá hospodářství se stejnou pílí jako doposud. I přes veškeré snahy však české rybářství utrpělo obrovské ztráty. Nacisté násilně obstoupili okupované území Německu, Maďarsku a Polsku. Úbytek rybníčních ploch v Čechách činil cca 7 000 ha, nezanedbatelná byla také ztráta téměř všech horních toků řek a pramenitých vod. Dochází také ke ztrátě 53 líhní. Okupovány jsou také výzkumné ústavy. Tím vším však nedošlo pouze k úbytku rybníčních ploch, ale také k poklesu produkce ryb.¹⁰⁵

Další zlomový okamžik přichází 14. března 1939, kdy Slovensko vyhlásuje svou samostatnost a České území je obsazeno Hitlerovými vojsky a dochází k vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava. Mnoho institucí vypouští ze svých názvů „československý“, vzniká nám tak nově Ústřední jednota rybářská Vodňany nebo časopis Českomoravský rybář. Vládní nařízení č. 294/1942 Sb. ze dne 22. srpna 1942 o organizaci zemědělství a lesnictví v Čechách a na Moravě, které zrušilo Ústřední jednotu rybářskou i Rybářskou unii v Praze. Ty se staly orgány nově vzniklého Zemského svazu okresních sdružení chovatelů hospodářského zvířectva, který byl v roce 1944 začleněn do organizace Svazu zemědělství a lesnictví.¹⁰⁶

Až do roku 1938 hospodaří Správa státních rybníků v Jindřichově Hradci na svých rybnících. Poté však dochází k okupaci území německými vojsky a je donucena část svých kaprových rybníků o velikosti 750 ha předat Reichsfischereidomäne Neubistriz (německá rybníční správa v Nové Bystřici). Zabrány byly i jednotlivé bašty: lipovská, ratmírovská, kačležská, krvavská, mutinská. Německá říše postupně nabyla celé rybníční dominium o velikosti přibližně 3 000 ha z velkostatku Nová Bystřice a samostatné hradecké, telčské a chlumecké rybníky. Také z velkostatku hraběte Černína byly znovu odejmuty rybníky (poprvé tomu bylo při první pozemkové reformě). Ryby

---

¹⁰⁵ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 79-83

¹⁰⁶ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 79-83

na Jindřichohradecku se chovaly i nadále, avšak ubývalo vhodných rybníků, zejména pro chov tržních ryb. Ztráty byly pro všechny více než citelné.¹⁰⁷

Protektorátní lesy a statky byly na základě správní rozluky, vztahující se k I., II. a III. instanci ze dne 2. října 1940, rozděleny 1. října na samostatné skupiny lesního a polního hospodářství. Tyto disponovaly vlastními podatelny, registraturami a důchody. Současně došlo k zavedení hospodářského roku, jenž trval od 1. října do 30. září. Důsledkem bylo rozdělení Ředitelství státních lesů a statků Třeboň na tři samostatné druhoinstanční jednotky, Vrchní správu státních statků, Vrchní správu státních rybníků a Ředitelství lesů. Po skončení války v roce 1945 se ministerstvo zemědělství snažilo uvést hospodářství rozvrácené válkou zpět do původního stavu tak, aby mohlo docházet k jeho rozvoji. Proto vydalo nařízení k obnovení stavu před 1. listopadem 1938. To se dotklo nejprve lesních statků, posléze i statků rybníčních. Došlo také k obnovení Ústředního ředitelství státních lesů a statků Praha a s platností od 1. ledna 1947 byla zřízena Vrchní správa státních lesů a rybníků pro města Třeboň, Protivín a Jindřichův Hradec. Třeboňská Vrchní správa statků a rybníků přešla v roce 1948 do likvidace a veškerou půdu jí spravovanou převzal Krajský inspektorát Československých státních statků bývalého Českobudějovického kraje.¹⁰⁸

Veřejnost byla díky nacistické okupační správě nejistá a obávala se následků svého jednání. Pracovní i mechanizační síla byla soustředována především válečné průmyslové výrobě. Chyběly prostředky pro údržbu rybníků, natož na výstavbu nových. Chyběly dopravní prostředky, strojové vybavení a zásobování materiálem bylo nepravděelné a nebylo na něho spolehnutí. I přes tyto nepříznivé podmínky však bylo třeba osadit rybníky, aby bylo dosaženo potřebné kvóty tržních ryb. Potraviny byly na příděl oproti potravinovým lístkům. Lidé byli hladoví a pokoušeli se zlepšit svou obživu pytláčením i přes přísné sankce za toto jednání. Mnohé rybníky ve vojenských oblastech byly loveny za pomoci výbušnin nebo zcela vypouštěny za účelem lovu.¹⁰⁹

I přes nastalou válečnou situaci na území Protektorátu Čechy a Morava došlo v roce 1942 k právní úpravě rybářství. Důvodem pro to byla zejména snaha

---

¹⁰⁷ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 189-213

¹⁰⁸ Vrchní správa státních statků a rybníků Třeboň (1940) 1947-1948. SOA v Třeboni - oddělení Třeboň. Dostupné z: <https://digi.ceskearchivy.cz/921200001000380/4>.

¹⁰⁹ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 86-87

Německé říše mít absolutní přehled především o tom, kolik ryb a kdo chová. Proto bylo dne 23. října 1941 vydáno vládní nařízení č. 5/1942 Sb. o částečné úpravě rybářství.

Až do konce Protektorátu Čechy a Morava bylo rybářství a rybníkářství striktně kontrolováno a řízeno stran nacistických úředníků.

2.2.1 Vládní nařízení č. 5/1942 Sb.

Nařízení o částečné úpravě rybářství bylo rozděleno na tři části, když první upravovala rybářství v zemi České, druhá rybářství v zemi Moravské a třetí obsahovala společná a závěrečná ustanovení. Součástí nařízení bylo celkem 11 ustanovení.

Vládní nařízení ve svém ust. § 1 ukládá okresním úřadům zjistit majitele rybářských práv ve svém obvodu a těmto vydat rybářské lístky. Oprávněným majitelům pak nařizuje zabezpečit zarybnění vod, k nimž jim náleží práva. Okresní úřad poté kontroluje úměrnost nákladu zarybnění vůči výtěžku ryb. Dále ve třetím odstavci upravuje situaci více povinných k zarybnění vod. Čtvrtým odstavcem ukládá úřadům možnost omezení výkonu rybářského práva, pokud by hrozilo ohrožení zarybnění vod sousedních. V § 2 je okresním úřadům uložena pravomoc zřídit na návrh majitele či pachtýře chráněné rybí trdliště, nebo zachráněnou rybí oblast. Návrh musí obsahovat náležitosti určené obecním úřadem. Své rozhodnutí může okresní úřad později odvolat, vyžadoval-li by to veřejný nebo národohospodářský zájem. Čtvrtý odstavec poté přiznává možnost náhrady škody osobám, jimž vznikne újma.¹¹⁰

Úprava platnosti moravských zemských zákonů o rybářství je stanovena ust. § 3. Dochází jím ke sjednocení Moravské a Slezské právní úpravy a to tak, že nařízení ponechává v platnost zákony Moravské (zákon č. 62/1896 mor. z. z. a zákon č. 79/1882 mor. z. z.), které rozšiřuje a ruší zákon Slezský (zákon č. 28/1883 slez. z. z.). Čtvrtý paragraf poté upravuje obhospodařování rybářských revírů. Tedy ukládá držitelům revírů povinnost zarybnění stanoveným způsobem a v souladu s tím také stanoveným způsobem lovit ryby. Odstavec 4 ukládá obecním úřadům právo naříditi držiteli revíru, jež nesplnil

---

¹¹⁰ Vládní nařízení č. 5/1942 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 14. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/9856/1/2>.

obhospodařovací povinnost, aby obhospodařování přenechal jinému držiteli, který tuto povinnost splnil.¹¹¹

Třetí část obsahuje ustanovení společná a závěrečná, týkající se celého území. Ust. § 5 sjednocuje Českou a Moravskou problematiku ohledně rybářských lístků. Stanovuje, že bez rybářského lístku není možné ryby lovit. Rybářské lístky vydává okresní úřad osobám starším čtrnácti let, a to na dobu jednoho nebo tří let, s platností pro celé území Protektorátu. S vydáním rybářského lístku také souvisí uhrazení taxy ve výši 30 K za roční, nebo 90 K za tříletý (výtěžek putuje do speciálního fondu ke zvelebení rybářství). Nově také zákon zavádí povolenky k rybolovu. Také úprava vstupu na cizí pozemek představuje novum. Sjednocuje právní úpravu Českou a Moravskou a umožňuje rybářům pro výkon rybářského práva vstup na cizí neohrazený pozemek. Stejně tak mohou rybáři lovit ryby v místech, kam byly vody vylité, například v důsledku povodně. Nařízení v § 8 stanovuje možnost odnětí oprávnění k výkonu rybářství a místo toho povolit zřízení samočinného lapadla pro lov úhořů. Ust. § 9 poté stanovuje pokutu za přestupek ve výši 5 000 K s náhradním trestem vězení po dobu čtrnácti dnů. Dále ukládá možnost propadnutí nedovoleného náradí nebo ryb nedovoleně lovených či prodávaných. Ust. §§ 10 a 11 se poté zabývají zrušením dosavadních předpisů a účinností.¹¹²

Práva plynoucí z tohoto vládního nařízení se však nevztahovala na Židy. Ti totiž dle protektorátní vyhlášky ministra zemědělství č. 362/1941 Sb. ze dne 23. října 1941 nesměli úplatně ani bezúplatně dostat mj. ryby ani výrobky z ryb. Všem Židům byl také zakázán rybolov a přikázáno navrácení rybářských lístků.

---

¹¹¹ Vládní nařízení č. 5/1942 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 14. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/9856/1/2>.

¹¹² Vládní nařízení č. 5/1942 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 14. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/9856/1/2>.

2.2.2 Judikatura

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21. března 1945 č. 584/44-3¹¹³

K vládnímu nařízení 5/1942 Sb. se vztahuje nálezn Nejvyššího správního soudu ze dne 21. března 1945 č. 584/44-3.

Rybářské hospodářské družstvo v H. K. požádalo Okresní úřad v R. n. Kněž. o vydání tiskopisů pro povolenky k rybolovu pro rok 1944. Okresní úřad však žádosti nevyhověl z důvodu, že se domnívá, že Hospodářské družstvo již nedisponuje právem rybolovu v předmětných vodách. V rozhodnutí zároveň vyzval k navrácení průkazu o oprávnění k výkonu rybářských práv.

Rybářské hospodářské družstvo se proti rozhodnutí odvolalo, avšak Zemský soud v Praze jej pro bezdůvodnost zamítlo s odůvodněním, že družstvo nelze považovat za osobu k výkonu rybářských práv oprávněnou. Vládní nařízení č. 5/1942 Sb. ve svém ust. § 5 odst. 4 uvádí, že „*Povolení k chytání ryb (povolenky k rybolovu) vydávají osoby oprávněné k výkonu rybářského práva.*“. Tou osobou je Okresní úřad dle ust. § 1 odst. 1. Tento zjistí majitele či pachtýře rybářských práv a vydá jim o tom průkaz.

Rybářskému družstvu byla zaslána výpověď pachtovní smlouvy, avšak to se k výpovědi nevyjádřilo. Rybářské družstvo namítalo, že výpověď je neplatná, neboť v první ani ve druhé stolici mu nebyla dána příležitost se vyjádřit k použitým důkazním prostředkům, čímž byly porušeny ust. §§ 42 a 48 Správního řádu č. 8/1928 Sb. Tvrdilo totiž, že obdržený dopis nebyl výpovědí z pachtovní smlouvy, neboť neobsahoval podstatné náležitosti ani skutečnosti, které by nasvědčovaly, že se jedná o výpověď.

Teprve Nejvyšší správní soud se zabýval výpovědí družstva a obdržený dopis (údajnou výpověď) zařadil jako důkaz. Námitky podané družstvem považoval za přípustné a rozhodnutí úřadu zrušil z důvodu nenáležitě zjištěného skutkového stavu.

---

¹¹³ Rozhodnutí nejvyššího správního soudu ze dne 21.3.1945 č. 584/44-3. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 8. 4. 2023].

3 Rybníkářství a rybářské právo do r. 1992

3.1 Československá republika

Po skončení druhé světové války a osvobození spojeneckými armádami v roce 1945 došlo opět ke vzniku Československa. Do čela státu se vrátil prezident Edvard Beneš. Snahy vedení státu byly zejména o obnovu země po válce a obnovu demokracie. Toto období je také nazýváno třetí republikou, která trvala až do komunistického převratu v roce 1948. Prezidentem byl zvolen Klement Gottwald. Nově zvolená vláda učinila rozsáhlé změny ve společnosti s cílem vytvoření socialistického státu. Záměrem bylo vytvoření centrálně řízené ekonomiky, vyřazení soukromého vlastnictví a mnoho dalších. Dalšími prezidenty této doby byli Antonín Zápotocký a Antonín Novotný. Označení Československá republika neslo území Československa až do roku 1960.

Ministerstvo zemědělství bylo po skončení druhé světové války obnoveno na základě prezidentského dekretu č. 1/1945 Sb. Došlo nejen k obnově, ale i k rozšíření jeho kompetencí ohledně pozemkových reforem.

Nejvýznamnějším dekretem z oblasti zemědělství byl dekret č. 5/1945 Sb. ze dne 19. května 1945. Tento „vyjádřil „neplatnost některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody“ a vytvořil „národní správy majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů“. § 1 tohoto dekretu zdůraznil neplatnost majetkových převodů a majetkově-právních jednání majetku movitého i nemovitého, veřejného či soukromého, pokud byly uzavřeny po 29. září 1938 pod tlakem nacistické okupace nebo národní, rasové a politické perzekuce.“ To znamená, že postupně docházelo k navrácení zabaveného majetku zpět svým majitelům.¹¹⁴

Další dekret č. 12/1945 Sb. měl za cíl odebrání majetku německých, či maďarských statkářů a „z rukou zrádců republiky (velkostatkářů spolupracujících s protektorátním režimem)“. Tento majetek byl buď ponechán za majetek státu nebo převáděn na obce, družstva nebo soukromé osoby, na základě přidělových plánů Okresních rolnických komisí. § 10 a 11 dekretu taktéž stanovil formu splátek za tento majetek. Jednalo se o 10 % ceny při převzetí a doplatek

---

¹¹⁴ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 84-85

nejpozději do 15 let. Jednotlivci mohli takto získat majetek do velikosti 13 ha.¹¹⁵ Zneplatněním jednání učiněných po roce 1938 byly také opět obnoveny Státní lesy a statky.

Ministrem zemědělství se stal Julius Ďuriš z Komunistické strany, který založil nové správní orgány a prezentoval mnoho změn zejména ve spojení s prezidentskými dekrety, potažmo odsunem Němců, vlastnickými reformami a konfiskací majetku. Ministerstvo řídilo celé zemědělství prostřednictvím nově vytvořeného Jednotného svazu československých zemědělců. V roce 1946 začala konsolidace rybářství. Veškeré rybolovy v tekoucích vodách se staly státními. V roce 1947 došlo k přijetí zákona č. 142/1947 Sb., který se zabýval první pozemkovou reformou z roku 1919. V roce 1948 pak vládní nařízení č. 1/1948 Sb. zřídilo pro tyto účely kontrolní komisi. „*Skupina zákonů přijatých Ústavodárným národním shromážděním pod č. 43 až 49 ze dne 21. března 1948 uzavřela reformní proces majetkových vlastnických přeměn demokratickými prostředky.*“¹¹⁶

V roce 1949 došlo k vytvoření čtyř rybářských kombinátů, jejichž působnost pokrývala celé území republiky. Pravomocí bylo řídit a vést rybářské jednotky v určité oblasti. V roce 1950 však byly kombináty zrušeny. Vládním nařízením č. 82/1951 došlo ke změně organizace Státních statků ministerstvu zemědělství podřízená Hlavní správa státních statků. Státní statek se rozděluje na právně subjektivní statky dílčí (národní podniky). Dále v roce 1953 dochází k založení Hlavní správy speciální výroby, taktéž podřízené ministerstvu zemědělství. Tato má za cíl řídit veškeré zemědělsky činné podniky, včetně hospodaření na vodách tekoucích a rybníkářství. Vrcholem organizačních změn se stal rok 1955, kdy dochází ke vzniku Hlavní správy státního rybářství. V roce 1959 poté dochází k revizím činností jednotlivých ministerských organizací, které slučují vodní hospodářství, lesnictví a zemědělství v jeden serost.¹¹⁷

Pod záminkou revize první pozemkové reformy se zestátnily a rozparcelovaly velkostatky s výměrou větší než 50 ha. Faktem však byla příprava na zavedení ruských kolchozů a sovchozů. Státní rybářství stálo zcela stranou osudů soukromých rolníků i licitací půdy. Připadlo mu bezmála 22 000 rybníků

---

¹¹⁵ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 84-85

¹¹⁶ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 86-97

¹¹⁷ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 86-97

s výměrou téměř 41 000 ha. K tomu dostalo jasně zadaný cíl zvýšit co nejrychleji produkci ryb kvůli nedostatku masa.¹¹⁸

Zkonfiskovaný majetek spravovaný Národním pozemkovým fondem velkostatků byl značně nesourodý a neucelený, proto došlo k uskutečnění pozemkové držby. Došlo k vytvoření organizační struktury od Státních lesů a statků až po Hlavní správu státního rybářství. K lednu 1952 byla vytýčena území jednotlivých státních rybářství, které mohly zahájit činnost. S významným zřetelem byly řešeny otázky obsazování rybníků, produktivity, počtu kaprů na jeden hektar vody, půdní bonity, klimatických podmínek, nadmořské výšky nebo teploty. Kvalitu rybníčního hospodářství udržovali správci a porybní se svými baštýři, kteří měli nedostatek krmiva, hnojiv, stavebního i strojního vybavení, pohonných hmot i dopravních prostředků. Veškeré náročné práce musely být prováděny ručně, například veškerá manipulace s materiálem, hnojivy, krmivem. Vápnění rybníků probíhalo z těžkých dřevěných člunů pohybovaných pouze odpichováním tyčí o dno. Problém nebyl jen v technice, ale i v nedostatku patřičně vzdělaných pracovníků v oboru. Reakcí na to bylo zavedení nového učebního oboru „rybář“, které bylo možné nově studovat v Chýnově, Třeboni, Pohořelicích nebo kombinovanou formou ve Vodňanech. Také Vysoká škola zemědělská v Brně založila novou rybářskou katedru. V roce 1952 připadly veškeré zemědělské (tedy i rybářské) školy soustředěny pod Ministerstvo zemědělství.¹¹⁹

Rybáři se snažili na základě nařízení zintenzivňovat proces „výroby“ ryb. Ve velké míře docházelo k hnojení rybníků, zahušťování obsádek, příkrmování ryb, odklizení rákosu z vody. Výsledkem bylo odchování tržní ryby za 2,5 roku, což znamenalo výraznou změnu oproti minulým 4-5 rokům. Jediným nedostatkem bylo, že ryby neobsahovaly mlíčí ani jikry – tradiční suroviny pro přípravu štedrovečerní polévky, neboť ještě nebyly pohlavně dospělé. Produkce ryb se začala postupně zvyšovat, v roce 1945 bylo dosaženo předválečné úrovně, v roce 1958 jejího dvojnásobku a v roce 1965 dokonce trojnásobku předválečné produkce, což bylo nějakých 10 000 tun ryb ročně.¹²⁰

Hlavní příčina těchto úspěchů byla bezesporu v inovačních technologiích a obecně v modernizaci podmínek pro hospodaření. V roce 1946 bylo zavedeno

---

¹¹⁸ ANDRESKA, J. *Lesk a sláva českého rybářství*. Praha: NUGA, 1997. s. 143-144

¹¹⁹ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 92-100

¹²⁰ ANDRESKA, J. *Lesk a sláva českého rybářství*. Praha: NUGA, 1997. s. 143-144

hospodářské plánování ve dvou a později pětiletých intervalech. Výsledek hospodaření byl plánován za pomoci jednotlivých opatření s jasným cílem i ohledem na přírodní vlivy a jiné nepředvídatelné skutečnosti. Na přijetí hospodářského plánování se velmi přičinil nedostatek masa, který bylo třeba navýšit. Zásobován byl nejen trh, ale také nově vzniklé závodní jídelny. Díky tomu bylo rybníkářství jako celek značně podporováno.¹²¹

Hnojení rybníků probíhalo vápněním, hnojivy nebo fekáliemi, ale používalo se i fosforečných hnojiv. Mnoho živin se do rybníků dostalo také díky hnojení okolních polí, která se při dešti do rybníků splavila. Díky celému procesu se ve vodě lépe dařilo rostlinám a planktonu, což přispívalo chovu ryb. Hnojení se projevilo i pro běžnou veřejnost, neboť voda při letním koupání obsahovala velké množství zelené řasy. Přikrmování ryb probíhalo zejména krmným obilím, které bylo pro ryby pochoutkou. Naopak se přestalo dokrmovat polskou lupinou, jejíž produkce již pomalu klesala.¹²²

Také meliorizační práce stoupaly. K dispozici byly nově bagry a buldozery, které výrazně usnadnily a zrychlily obtížnou ruční práci. Mechanizace však byla užívána i v produkci ryb, zpočátku například její dopravy od výlovu do sádek, kdy nákladní automobily s transportními bednami nahradily koňské a volské povozy. Transportéry nahradily práci plachtářek, které už nemusely tahat těžké plachty v řetězech k povozům. Proto musely být vybudovány vjezdy ke kádištím. Zcela zanikly také, již od středověku využívané, dřevěné potažní vozy a lejty. Také pro hnojení a rozvoz krmiv byla uplatňována mechanizace. K vápnění poté docházelo většinou letecky. V padesátých letech se rozšířily také vzduchem či vodou poháněné rozmrazovače ledu. Zaveden byl také velkochov pstruha duhového a v roce 1951 došlo k zavedení chovu drůbeže na rybnících s tím, že pro ryby zůstane zbytek jejich nesnědeného krmiva. Obě tyto novoty musely být ve velkém dotovány.¹²³

Chov kachen byl zaveden po vzoru sovětského hospodářství. Zpočátku jej provázelo mnoho mýtů jako například, že kachny rybám škodí, požívají jejich potravu či dokonce samotný plůdek a mají negativní vliv na zdraví ryb. Postupně však došlo k jejich vyvrácení. Naopak se zjistilo, že kachny čistí rybníky

---

¹²¹ ANDRESKA, J. *Rybníkářství a jeho tradice*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1987. s. 193

¹²² ANDRESKA, J. *Lesk a sláva českého rybníkářství*. Praha: NUGA, 1997. s. 143-148

¹²³ ANDRESKA, J. *Lesk a sláva českého rybníkářství*. Praha: NUGA, 1997. s. 143-148

od nežádoucích porostů, požírají mrtvé a nemocné živočichy a svým trusem rybníky hnojí, tedy naopak jsou pro ryby velkým přínosem. Dle provedených výzkumů bylo zjištěno, že chov kachen zvyšuje výrobu ryb o 80-120 %. Nejpriznivěji se chov kachen projevil v jihočeském městě Blatná, konkrétně na rybníce Sokolov prostřední, kde činil rybí přírůstek na 1 ha 1570 g. Také dodávka kachního masa v prvních letech převyšovala dodávkový úkol. Pro dosažení příznivých výsledků však bylo třeba dodržet stanovená pravidla pro obsazenost a zvýšení rybí obsádky, dodržení přestávek mezi kachními turnusy a podobně. V roce 1957 bylo dosaženo 38 % podílu na výrobě kachního masa v Čechách a na Moravě.¹²⁴

Také státní správě rybníků Jindřichův Hradec bylo po válce navráceno rybníční dominium. Tyto zanedbané rybníky byly převzaty do národní správy, která skončila v květnu roku 1946 zabráním posledních selských rybníků. Tento celek přibližně 600 rybníků měl velikost cca 5 000 ha. Obhospodařovat je však nebylo snadné, neboť nebyl dostatek kvalifikovaných pracovníků a financí na jejich ohodnocení, odbyt ryb byl velmi nízký.¹²⁵

Po odchodu německých vojsk také v rybnících zůstalo velké množství munice. Rybníky byly i nadále loveny stran osvoboditelských vojsk. Státní správa v Jindřichově Hradci (respektive Vrchní správa rybníků Třeboň) v tomto období obdržela několik zpráv od baštýřů a sádeckých rybářů, všechny velmi podobného znění: *„Rudá armáda neustále loví ryby na rybnících v okolí Nové Bystřice a pak na převzatých rybnících v okolí Tučap a Strkova. Rudá armáda také poškodila splav na pstruhovém rybníce a stavidla na Gebhareckém. ze sádek v Albeři odvezli dne 20. a 21.8. ze sklizně SSR (Státní správy rybníků) jednu a půl fůry sena. Na rybníce Mnišském a Novobystřickém soustavně loví ruští vojáci dlouhým plotem cca 100metrovým. Do konce srpna sloví takto 250 kusů kaprů.“*. Po roce 1948 nastal s novými společenskými poměry jistý posun, neboť vládnoucí Komunistická strana se začala zabývat nedostatečnou produkcí také rybiho masa. Roku 1953 se také na Hradecku začaly chovat kachny – v předmětném roce jich bylo vyprodukováno více než 4 tuny. V roce 1955 byly sádky u Nového Dvora rozšířeny o pět nádrží. Nejzásadnější změny však přinesl rok 1958. Tehdy vzniklo

---

¹²⁴ FIŠER, J. ŠTOCHL, S. *Rybářství v Československu*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1964. s. 79-80

¹²⁵ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 213

nové hospodářské oddělení Krvavá (později Hospříz), které významně ulevilo přetíženému jindřichohradeckému středisku.¹²⁶

V roce 1949 dostalo nové úrovně také rybářské školství, neboť Vysoká škola zemědělská v Brně (nyní Mendelova univerzita v Brně) zahájila speciální výuku sladkovodního rybářství a oborů navazujících. Následně zahájila výuku i Fakulta agronomická v rámci pětiletého zootechnického oboru. Jeho garantem byl Ústav rybářství a hydrobiologie. Avšak potřeba byla nejen po vysokoškolském vzdělání, ale také po učňovských oborech. Proto 1. září 1951 vznikla první učňovská škola při Státním rybářství Třeboň. Jejím předchůdcem byla Základní rybářská škola vzniklá v dubnu 1951 a zaniklá právě založením učiliště. Tato byla v roce 1953 přeměněna rozhodnutím ministerstva na Učňovskou školu zemědělskou s vyučováním dvouletým oborem Rybář. V roce 1956 došlo k prodloužení doby učení na 3 roky. Další rozšíření proběhlo v roce 1958. Učební ani ubytovací kapacity nepostačovaly náporu studentů, proto započala výstavba nového komplexu. V roce 1980 došlo ke spojení s Třeboňským zemědělským učilištěm. V této podobě pak škola fungovala až do roku 1990.¹²⁷

Rybářskému právu se po dlouhých letech příprav dostalo úpravy až přijetím zákona č. 62/1952 Sb., o rybářství Národním shromážděním s účinností od 1.1.1953. Tento zákon přinesl zásadní změny zejména s ohledem na společensko-ekonomickou situaci. Došlo k zavedení pojmu „výkon rybářského práva“ a k rozdělení rybářství na rybářství v tekoucích vodách a reprodukční rybníkářství. Velmi zásadní bylo také zrušení možnosti volného lovu ryb.¹²⁸

K zákonu o rybářství byly vydány prováděcí vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 363/1952 Ú. 1., která upravuje provedení některých ustanovení zákona, dále vyhláška Ministerstva zemědělství č. 142/1952 Ú. 1. o zákazu lovu ryb na udici na rybnících a vyhláška Ministerstva zemědělství č. 170/1953 Ú. 1., kterou se vydává rybářský řád.¹²⁹ Mimo vyhlášek byly přijaty také některé oběžníky pro KNV, například o vydávání rybářských lístků (č. 168/1953), o správním

---

¹²⁶ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 213-216

¹²⁷ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 287

¹²⁸ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství*. Komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. XIII

¹²⁹ HEMLÍK, T. *Rybářství a právo*. Praha: Orac, 2000. s. 14

poplatku za vydání rybářského lístku (č. 467/1953) nebo o provádění zákona č. 62/1952 Sb., o rybářství, organizační zajištění hospodářské činnosti.

3.1.1 Druhá pozemková reforma

Druhá pozemková reforma proběhla ve třech částech. Startem a rovněž prvním stupněm byl prezidentský dekret č. 12/1945 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakožto i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa. Druhou etapu představovala revize pozemkové reformy první, a to zákonem 142/1947 Sb. Třetí etapu představuje zákon č. 46/1948 Sb., který představoval druhou pozemkovou reformu. Tyto předpisy představovaly vyvlastnění prakticky veškerých zbývajících rybníků, jejichž správou byla pověřena organizace Státního rybářství, jejímž cílem bylo zajišťování chovu ryb v rybnících.¹³⁰

3.1.2 Zákon č. 62/1952 Sb., o rybářství

Zákon 62/1952 Sb. byl přijatý dne 29. října 1952 Národním shromážděním republiky Československé a byl členěn do čtyř oddílů, z nichž první obsahuje úvodní a všeobecná ustanovení, druhý pojednává o právu v tekoucích vodách, třetí se zabývá hospodařením v rybnících a obsahuje stanovení společná, přechodná a závěrečná. Celkem je zákon složen z osmnácti paragrafů.

Účelem úpravy rybářského práva, tedy lovu i chovu ryb, bylo zavedení socialistických zásad hospodaření tak, aby bylo dosaženo zlepšení výživy, jak uvádí ust. § 1.¹³¹ Druhé ustanovení dělí rybářství do dvou základních skupin. První z nich je rybářství produkční a druhou rybářství na vodách tekoucích určených pro lov udicí, pro které byly také stanoveny některé základní zásady:

- *„rybářské právu v tekoucí voda přísluší státu*
- *tekoucí vody se rozdělují na rybářské revíry*
- *v rybářských revírech se hospodaří podle plánu*
- *rybářské právo vykonává jen socialistický sektor*
- *zavádí se nový právní pojem „výkon rybářského práva“*

---

¹³⁰ HEMLÍK, T. *Rybářství a právo*. Praha: Orac, 2000. s. 14

¹³¹ HEMLÍK, T. *Rybářství a právo*. Praha: Orac, 2000. s. 14

- *zavádí se funkce rybářského hospodáře*¹³²

Druhý oddíl se zabývá rybářským právem v tekoucích vodách a hospodařením v rybnících. Hned třetí ustanovení zestátňuje rybářská práva. Osobám, kterým patřila dosud, tato práva zanikají. Také zanikají veškeré rybářské nájemní smlouvy. Vykonávat rybářské právo dle § 4 mohou prostřednictvím orgánu stanoveného ministerstvem zemědělství pracující osoby po dohodě s ministerstvem lesů a dřevařského průmyslu, a to prostřednictvím orgánů. Stejná ministerstva také dle § 5 rozdělí vody na rybářské revíry, aby byl zachován plánovitý a řádný výkon rybářského práva. Tyto revíry poté budou rozděleny příslušným orgánům dle § 4. Ust. § 6 zcela nově stanovuje, že každý revír musí mít svého rybářského hospodáře a jeho zástupce. Tyto ustanovuje se souhlasem okresního národního výboru osoba, která sama rybářské právo v revíru vykonává. Oba ustanovení mají povinnost držet se hospodářského plánu a odpovídají za řádné revírní hospodaření. K rybolovu v tekoucích vodách musí mít dotyčná osoba dle ust. § 7 okresním národním výborem vydaný rybářský lístek a rybářským hospodářem vydanou povolenku k rybolovu. Mimo to se musí řídit rybářským řádem vydaný ministerstvem. Dle ust. § 8 může krajský či okresní národní výbor prohlásit některou část rybářského revíru za chráněnou, například z důvodu tření ryb, přezimování nebo plůdku. Podobně jako v předchozí právní úpravě, i zde zákon umožňuje vstup na cizí pozemky za účelem rybolovu. Nesmí se však jednat o pozemky, na něž je zákaz vstupu v obecním zájmu. Stejně tak nesmí držitelé zaplavených pozemků lovit ryby z rozlitých řek, ale mohou si ponechat ty, které zůstanou po opadnutí vody. Při provozu, opravách a budování vodních staveb je nutno dbát opatrnosti k potřebám rybářství.¹³³

Hlavním záměrem této úpravy bylo ustanovení jediného oprávněného vykonavatele rybářského práva v tekoucích vodách – státního úředníka, a pouze Ministerstvo zemědělství mohlo rozhodnout, jaké konkrétní vody budou součástí kterých rybářských revírů, tedy kde může být rybářské právo vykonáváno.¹³⁴

Třetí oddíl o hospodaření na rybnících obsahuje pouhé jedno ustanovení (ust. § 12): *„Držitelé rybníků, pokud jsou způsobilé pro chov ryb, jsou povinni udržovat rybníky v řádném hospodářském stavu a řádně v nich hospodařit.“*

¹³² ŠÍMA, A. *Právní předpisy pro rybáře*. Praha: Panorama, 1988. s. 22

¹³³ Zákon č. 62/1952 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 22. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1952-62>.

¹³⁴ HEMLÍK, T. *Rybářství a právo*. Praha: Orac, 2000. s. 14

Společná a závěrečná ustanovení upravují zákaz zavádění nových druhů ryb a jiných živočichů bez předchozího souhlasu ministerstva zemědělství. Dále pojednává o vodstvu v pohraničních oblastech, a to tak, že pokud mají tato území svou zvláštní právní úpravu, platí ustanovení jejich.¹³⁵ Za povšimnutí stojí, že zákon již zcela vypouští formulace o vlastních rybnících, hovoří již pouze o jejich držitelích. Do popředí před vlastnické právo se tak dostává právo užívací.

3.1.3 Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 142/1952 Ú. I.

Tato vyhláška ministerstva zemědělství ze dne ze dne 9. června 1952 pojednává o zákazu lovu ryb udicí na rybnících. Jejím obsahem byla pouhá 4 ustanovení.

První ustanovení udává, pro jaké místo je zákaz lovu udicí stanoven, a tím jsou rybníky způsobilé pro chov ryb. Ust. § 2 říká, že lze udělit výjimku u neslovitelných rybníků Krajským národním výborem. Ust. § 3 poté definuje neslovitelné rybníky jako: „*Rybníky bez vypouštěcích zařízení, rybníky, z nichž nelze vodu vypustit bez ohrožení provozu průmyslového závodu a ty, jichž vypuštění obecný zájem nepřipouští*“. Poslední ustanovení udává účinnost vyhlášky.¹³⁶

3.1.4 Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 363/1952 Ú. I.

Vydání vyhlášky ministerstva zemědělství č. 363/1952 Ú. I., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o rybářství, proběhlo dne 19. prosince 1952. Je rozčleněna do 9 oddílů a podrobně reflektuje nový rybářský zákon a detailně upravuje jeho jednotlivá ustanovení.

Lze zmínit například ustanovení týkající se rybářských hospodářů, konkrétně hospodářského plánu. Ten musí obsahovat minimální roční povinnost zarybnění, druhy ryb, které mají být obsazovány v daném revíru, a maximální počet povolenek k rybolovu. Rybářskému hospodáři se za účelem přehledu o hospodaření v revíru ukládá vést evidenci – popisný a evidenční list revíru s jeho mapou, seznam povolenek k rybolovu, přehled o úlovcích a o hospodaření spolu se statistikami. Rybářský hospodář musí dle § 22 vyhlášky také evidovat uhynulé ryby a jejich vzorky spolu se vzorky vody a bahna zasílat k rozboru. Ohledně

---

¹³⁵ Zákon č. 62/1952 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 22. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidí.cz/cs/1952-62>.

¹³⁶ Vyhláška č. 142/1952 Ú. I. In. ASPI [online]. [cit. 28. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/search>.

rybářského řádu nutno zmínit, že neplnění povinností z něho vyplývajících je trestné dle ust. § 58 trestního zákona správního. Veškerá komisivní i omisivní jednání proti rybářskému řádu budou trestat národní výbory.¹³⁷

Hájení ryb je stanoveno pro všechny vzácné druhy ryb. Je potřeba jej ctít vzhledem k zajištění potřebného klidu pro jejich tření. V této době jsou ryby snadným cílem kvůli své snížené ostražitosti a uchylování se do snadno přístupných míst k lovu. Pro perlorodky je doba hájení stanovena celoročně, neboť dochází k jejich prudkému úbytku. Zákaz lovu ryb může být i všeobecný, což znamená, že je zakázáno lovit jakékoli ryby, a to kterýmkoli způsobem. Veškeré lovné náčiní musí být uvedeno do neprovozuschopnosti. Pokud se nějakým způsobem dostanou ryby, raci nebo škeble do rukou lidí, musí být okamžitě vpuštěny do vody zpět. Se zákazem lovu souvisí také stanovení minimální velikosti ryb. Tyto míry jsou přesně vypočítány, aby se ryby stihly alespoň jednou vytříit, čímž je zajišťováno přirozené zarybňování vod.¹³⁸ Minimální délka se měří: „*U ryb od předního konce hlavy až ke konci nejzazší části ocasní ploutve, u raků od předního konce hlavy až ke konci ocasu*“.¹³⁹

Dále vyhláška detailně upravuje také zakázané způsoby lovu, což má preventivně působit proti vyrybnění tekoucích vod. V § 17 například vyhláška stanovuje pro mimopstruhové vody jako nástrahu používat krev, škrkavky, mravenčí vajíčka a mlékárenských kalů. Vnudit krví, masem a masnými výrobky či masnými červy, škrkavkami, mravenčími vajíčky a mlékárenskými kaly. V ust. § 20 odst. 2 vyhlášky se v pstruhových vodách zakazuje jako nástrahu používat červy, žížaly, larvy, hmyz a jeho napodobeniny, ani živé rybky. Nesmí se také používat víceháčkové soustavy. Zvláštní úprava se věnuje zákazu lovu sítěmi a vršemi. Tyto smí využívat pouze rybářský hospodář v mimopstruhových vodách v době, kdy je lov dovolen. Mimo dovolený lov smí hospodář lovit pouze v případě, že jsou ryby zásadně ohroženy – například vysychání vody, otrava atd. Toto jednání musí být neprodleně ohlášeno orgánu okresního národního výboru. Výjimku ze zákazu lovu v mimopstruhových vodách tvoří užití vrší úhořích a sítí lososích. Ve vodách pstruhových se smí vrší a sítí užit jen k účelům vědeckým.¹⁴⁰

---

¹³⁷ SOUKUP, T. *Zákon o rybářství*. Praha: Orbis, 1954. s. 47-59

¹³⁸ SOUKUP, T. *Zákon o rybářství*. Praha: Orbis, 1954. s. 49-52

¹³⁹ Vyhláška č. 363/1952 Ú. l. In. ASPI [online]. [cit. 1. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/search>.

¹⁴⁰ SOUKUP, T. *Zákon o rybářství*. Praha: Orbis, 1954. s. 54-56

Zakázané je také uvádění ryb a raků do oběhu, čímž se má předejít trestním činům proti ochraně rybářství. Zakazuje se uvádět do oběhu ryby a raky, kteří nemají minimální stanovenou délku, a v době hájení a všeobecného zákazu lovu. Výjimkou jsou ryby a raci vylovení před touto dobou, vylovené v rybnících či vylovené na základě výjimky. Veškeré tyto případy musí být doloženy osvědčením výkonného orgánu. Velký důraz je kladen na zdraví ryb, proto se ustanovení § 22 vyhlášky zabývá hlášením nemocí a nálezů ryb. Podobně, jako na jiná zvířata, se také na ryby vztahuje zákon 187/1950 Sb. o zdokonalení živočišné výroby. Mezi závažné choroby se dle § 201 trestního zákona řadí také vředovitost ryb. Osoba, která úmyslně způsobí nebo zapříčiní zvýšené nebezpečí rozšíření nakažlivé nemoci, bude potrestána odnětím svobody v délce jednoho roku. Pokud se taková choroba rozšíří, může být pachatel potrestán odnětím svobody až na 3 roky.¹⁴¹

Důležitou roli při výkonu rybářského práva hraje také ochrana památek, jak je stanoveno v § 28 vyhlášky, že nesmí docházet k poškozování, rušení, ohrožování ani ničení přírodních, historických ani uměleckých památek, archeologicky významných oblastí a chráněných krajinných oblastí. Toto ustanovení doplňuje v § 1 vyhláška 170/1953 Ú. 1. a to tak, že oprávněný k výkonu rybářského práva nesmí kazit ráz přírody, ničit úrodu a rostliny, škodit živočichům, poškozovat cizí majetek a odhazovat odpadky. Poslední ust. § 31 vyhlášky uvádí rozšířenou působnost zákona i na žáby. Jejich hájení je stanoveno celoročně.¹⁴²

Ust. § 30 zavádí nutnost ustanovení minimálně jedné přísežné stráže (přísežného hajného) v každém rybářském revíru dle jeho velikosti. Tato stráž kontroluje rybářský lístek a povolenku k lovu, dohlíží na tekoucí vody, jezy, stavidla, hráze a jiná rybářská zařízení, kontroluje rybářské lodě, nádrže, náradí a úlovky a kontroluje dodržování zákona o rybářství a souvisejících předpisů. *„O přísežné stráži, ustanovené k ochraně rybářství, platí zákon č. 12/1948 Sb., o zevním označení přísežné stráže, určené k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti a rybářství, a zákon č. 86/1949 Sb., o přísežných hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl.“*¹⁴³

---

¹⁴¹ SOUKUP, T. *Zákon o rybářství*. Praha: Orbis, 1954. s. 57-59

¹⁴² Vyhláška č. 363/1952 Ú. 1. In. ASPI [online]. [cit. 1. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/search>.

¹⁴³ Vyhláška č. 363/1952 Ú. 1. In. ASPI [online]. [cit. 1. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/search>.

3.1.5 Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 170/1953 Ú. I.

Vyhláška ministerstva zemědělství ze dne 8. června 1953, kterou se vydává rybářský řád, je členěna do čtyř oddílů, z nichž první se zabývá všeobecnými ustanoveními, druhý ustanoveními pro vody mimopstruhové, třetí obsahuje ustanovení pro vody pstruhové a poslední čtvrté pak společná a závěrečná ustanovení. Jedná se o první celostátní rybářský řád vůbec, pro jehož vydání byly inspirací spolkové rybářské řády z důvodu zajištění jednotného výkladu rybářského práva v tekoucích vodách. Lze hovořit o jakési recepci zvykového práva.

První ustanovení zakazuje škodit rostlinám a živočichům a ničit přírodu. Dále udává třímetrový rozestup mezi lovci – pokud se nedomluví jinak. Při lovu přívlačí se musí jednat o 20 m. Ustanovení také udává, že oprávněný se nesmí vzdalovat od nastražených prutů pod pohrůžkou jejich zabavení. Ust. § 2 udává místa, kde nesmí být prováděn lov ryb. Jedná se například o plavební komory, území se zákazem vstupu, v nádržích určených pro pitnou vodu, z mostů aj. Třetí ustanovení udává, že místa určená pro lov z loďky stanovuje rybářský hospodář. § 4 pojednává o nástražných rybkách. Nesmí být používány ty druhy, u kterých je stanovena minimální délka při lovu (pokud tuto nesplňují). Také se nesmí používat rybky, jenž se v době použití zrovna hájí. Vyhláška stanovuje také způsob, jakým mohou být tyto návnadové rybky loveny. Páté ustanovení upravuje zacházení s rybami, tak aby nedocházelo k týrání či poškození úlovku. Velmi důležitý je třetí odstavec, který zakazuje prodej a směnu ulovených ryb. Jediné povolené jednání je darování. Dojde-li k ulovení ryby, která má zrovna dobu hájení či nedosahuje minimální délky, musí být dle § 6 okamžitě a šetrně navracena do vody. Dojde-li k odlovu označené ryby (tedy sledované), tuto změří, odhadem zváží, opatrně vpustí zpět do vody a nahlásí úlovek rybářskému hospodáři. Pokud by tato ryba dosahovala minimální délky pro lov, smí si ji ponechat, ale opět to musí ohlásit hospodáři. Ust. § 9 upravuje lov hlavatky. Tuto si smí oprávněný ponechat pouze jednu a lovit ji smí s víceháčkovou soustavou, na přívlačnou udici či na mrtvou ryбку a třpytku. Ohledně raků se užije přiměřeně ustanovení pro ryby pouze s tím rozdílem, že dle § 10 maximální denní úlovek činí 30 kusů.¹⁴⁴

---

¹⁴⁴ Vyhláška č. 170/1953 Ú. I. In. ASPI [online]. [cit. 1. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/search>.

Druhý oddíl začíná ust. § 11, které udává, že mimo rybářského lístku a povolenky k rybolovu pro mimopstruhové vody, musí mít rybář také přehled o úlovcích od rybářského hospodáře. Dvanácté ustanovení stanovuje denní dobu lovu pro jednotlivé měsíce, avšak nikoli tak detailně, jako v následujících ustanoveních pro vody pstruhové. V mimopstruhových vodách smí být dle § 14 užito pouze 2 udic s jednoduchými háčky. Lov na živou rybku, přívlač, umělou a mrtvou rybku, šourání či tažení nástrahy se nezakazuje, pouze omezuje za určitých podmínek. Dále vyhláška určuje, že v jednom dni si lze ponechat ryby o celkové váze maximálně 6 kg, ještě s omezením, jaké ryby a kolik smí být uloveno.¹⁴⁵

Toto ustanovení bylo zavedeno jako prevence proti vyrybnění tekoucích vod, neboť žadatelů o rybářské lístky bylo velké množství. Pokud tedy někdo chytí například 2 kapry a jednoho candáta, smí si ponechat pouze 2 z těchto úlovků a třetí musí pustit. Pokud by si někdo ponechal například kapry 3, naplnil by skutkovou podstatu trestného činu dle § 58 trestního zákona správního. Veškeré úlovky se musí chronologicky zapisovat, aby nedocházela k obcházení tohoto ustanovení.¹⁴⁶

Ustanovení pro vody pstruhové zavádí pro rybáře výrazně přísnější podmínky, než pro vody mimopstruhové. Mimo rybářského lístku a povolenky pro lov v pstruhových vodách musí mít rybář od svého rybářského hospodáře také záznam o docházce k vodě a o úlovcích. To upravuje dále § 18, který stanoví, že povoleny mohou být maximálně tři docházky k vodě během týdne. Z jednoho takového dne lze být ponecháno pouze tři kusy lososových ryb. Počet i váha úlovku musí být neprodleně zapsána do záznamu. Ust. § 16 stanovuje striktně denní dobu lovu v jednotlivých měsících. Dále vyhláška stanovuje, že v pstruhových vodách neplatí minimální délka ryb pro úhoře, tlouště, štiky, proudníka, ostroretku a parmu. Tyto ryby se po vylovení také nesmí pouštět zpět do vody. Devatenácté ustanovení povoluje k lovu lososovitých ryb použití pouze jednoho kusu udice na osobu. Dvacáté první ustanovení pak umožňuje užití dvou prutů při lovu nedravých ryb, kdy nástraha může být pouze rostlinného původu. Ponechat si rybář může 2 kapry do váhy max 6 kg. Je-li vyloven úlovek o váze více než 6 kg, nesmí

---

¹⁴⁵ Vyhláška č. 170/1953 Ú. 1. In. ASPI [online]. [cit. 1. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/search>.

¹⁴⁶ SOUKUP, T. *Zákon o rybářství*. Praha: Orbis, 1954. s. 75

již být další loven. Škodlivé ryby mohou být dle ust. § 22 loveny bez omezení, a to za pomoci nástrah pro ryby lososovité či nedravé. Mezi zakázané způsoby lovu dle ust. § 20 - mimo těch, které stanovuje vyhláška č. 363/1952 Ú. l. - patří nástraha žízal, červů, larev, živého hmyzu a jeho napodobenin či živých rybek. Také se nesmí používat víceháčkové nástrahy. Výjimky jsou stanoveny pouze pro určité typy vod zarostlých křovím.¹⁴⁷

Dvacáté třetí ustanovení má působit preventivně proti páchání přestupků. Mezi tato opatření patří například nutnost přiložení tohoto rybářského řádu v tištěné podobě rybářským hospodářem ke každé povolenke k rybolovu. Ten musí obsahovat přesně popsané údaje o revíru, pro který je vydaná povolenka, tedy místa se zakázaným přístupem, chráněné rybí oblasti, hranice pro lov přívlačí či loďkou, dále musí obsahovat jaké existují výjimky. Zvláštní ustanovení pro výkon rybářského práva jsou určena také pro cizince. Závěrečná ustanovení ruší dosud platné spolkové řády a určuje účinnost vyhlášky.

3.1.6 Judikatura

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 2. března 1956, sp. zn. 1 Tz 334/55¹⁴⁸

Z dostupné judikatury lze zmínit rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 1 Tz 334/55, ze dne 2. března 1956, které pojednává o řediteli závodu ČKD, nesprávně uskladnil prudce jedovatou látku kyanid, který unikl do potoka a způsobil hromadný úhyn ryb. Celkem se jednalo o více než 10 000 pstruhů o váze bezmála 400 kg. Rybářskému spolku tím způsobil škodu 6346 Kč a dopustil se tak trestného činu nedbalostního obecného ohrožení dle ust. § 192 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákona.

Trestní stíhání bylo lidovým soudem v Jilemnici zastaveno, respektive amnestováno rozhodnutím prezidenta ze dne 9. května 1955. Lidový soud se domníval, že nebyla naplněna skutková podstata trestního činu a že úhyn ryb nepředstavuje škodu velkého rozsahu. V činu spatřoval trestný čin poškozování národního majetku, který podléhal právě zmíněné abolicí.

---

¹⁴⁷ Vyhláška č. 170/1953 Ú. l. In: ASPI [online]. [cit. 1. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/search>.

¹⁴⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 2.3.1956 sp. zn. 1 Tz 334/55. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 9. 4. 2023].

Proti tomuto rozhodnutí podal okresní prokurátor stížnost ke Krajskému soudu v Liberci, který se svým stanoviskem připojil k rozhodnutí soudu lidového.

Generálním prokurátorem byla proto podána stížnost pro porušení zákona k Nejvyššímu soudu. Tento uvedl, že věc byla posouzena právně mylně a zdůraznil, že trestný čin obecního ohrožení je ohrožovacím deliktem. *„Znakem obecného ohrožení je nebezpečí škody velkého rozsahu na cizím majetku. V daném případě to bylo ohrožení neurčitého množství ryb, tedy nebezpečí škody velkého rozsahu na cizím majetku. K naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 192 tr. zák. (obecní ohrožení) pak podle stížnosti pro porušení zákona stačí, že došlo k takovému ohrožení. K takovému ohrožení skutečně došlo a vznikla i skutečná škoda na majetku lidového družstva, a to ve výši 6.346 Kčs. Rybářství je při tom důležitou a významnou složkou prvovýroby v našem národním hospodářství, což je také zdůrazněno zákonem o rybářství.“* Dále uvedl, že ředitel zásadním způsobem z nedbalosti porušil výkon své funkce.

Nejvyšší soud po projednání zrušil usnesení krajského soudu a vrátil jej k novému projednání a rozhodnutí, což odůvodnil faktem, že trestný čin obecního ohrožení je dokonán tím, že pachatel vydá v nebezpečí újmy na zdraví či smrti osoby, případně ve velkém rozsahu způsobí škodu na majetku. Při posuzování škody velkého rozsahu však není rozhodující hodnota v penězích, ale i národohospodářský význam poškozené věci. Krajský soud měl proto posoudit nejen škodu na uhynulých rybách, ale také nebezpečí, které hrozilo dalším rybám. Dále měl posoudit vliv na celé rybne bohatství.

3.2 Československá socialistická republika

V roce 1960 došlo k přejmenování Československé republiky na Československou socialistickou republiku. Změna názvu odrážela i nové politické zaměření a snahy přiblížení se marxisticko-leninské ideologii. S přijetím nové ústavy Československé socialistické republiky došlo v roce 1960 také k rapidním změnám právního řádu. Prezidentem byl původně Antonín Novotný, v roce 1968 pak Ludvík Svoboda a v roce 1973 Gustav Husák. V důsledku Sametové revoluce v roce 1989 a po pádu Komunistické strany došlo k významným politickým a sociálním změnám, mimo jiné došlo také ke skončení užívání názvu Československá socialistická republika.

I přes to, že rybářství se do šedesátých let stalo stabilním zemědělským resortem, neustávaly snahy o zvyšování produkce ryb. Během deseti let došlo k jejímu zdvojnásobení, a to i přes nevyřešené problémy, například s infekční vodnatelností kaprů. Co se prodeje týče, největší zájem o kapra byl v období Vánoc, nicméně i během roku začal stoupat jeho prodej. To byl také jeden z důvodů, proč byla v roce 1970 postavena v Českých Budějovicích zpracovna ryb. Také export do cizích zemí vzrostl, lze hovořit například o Německu, Rakousku a Itálii, a to i přes různá licenční omezení.¹⁴⁹

Snahy patřily také rozvoji Rybničního fondu. Docházelo proto k rekultivacím, obnovám a rekonstrukcím rybníků. K dosažení výsledku však bylo třeba rozšířit spolupráci na úrovni zooveterinární a biotechnologické, tedy spolupráci s výzkumnými ústavů a školstvím, zejména střední rybářskou a rybářskými katedrami na školách vysokých v Praze a Brně. Také došlo k posílení spolupráce se zahraničními rybáři, zejména ze Sovětského svazu, Jugoslávie, NDR, Polska a Maďarska. S těmi byly pořádány konference a semináře, exkurze v rámci výzkumných ústavů, návštěvy provozů nebo byly pořádány autobusové zájezdy do NDR či Maďarska. Hlavní poznatky patřily zejména šlechtitelským metodám, umělému výtěru ryb, zavádění nových druhů ryb, klecovému výkrmu lososa, odchovu ryb v oteplené vodě či prevenci a léčení rybích onemocnění. S velkým zájmem se setkaly také technické a mechanizační pokrokové technologie. Veškeré tyto snahy byly více než žádoucí, neboť československá produkce ryb byla při porovnání s intenzitou výkrmu nižší než v okolních státech. Důsledkem byla některá omezující opatření vodohospodářských a hygienických orgánů, nebo orgánů ochrany přírody, ale také nízký příděl krmiv z centrálního fondu ministerstva.¹⁵⁰

Pokrokové technologie byly pro šedesátá léta velmi významné. Nezbytné bylo technické zázemí dílny pro opravy strojů, údržbu budov, oprav automobilů. K tomu bylo potřeba také velké množství řemeslníků. Ti byli v zemědělských závodech organizováni do skupin dle své kvalifikace, tedy zedníci, pomocní dělníci, opraváři strojů. Velmi podstatnou roli hrála nákladní autodoprava spolu s kvalitními řidiči. Většinou se jednalo o automobily V3S Praga. Postupně

---

¹⁴⁹ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 103-104

¹⁵⁰ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 104

také docházelo k automatizaci krmení velkochovů kachen (například v Hluboké nad Vltavou), automatickému odklizení trusu, pokládce steliva, agregátnímu vytápění. Zpracovna ryb v Českých Budějovicích dostala nové zahraniční stroje pro mrazení a odstraňování šupin. Není pochyb, že technologie byly opravdu na pořadu dne, proto také po počátečních komplikacích byly roku 1969 zavedeny „Dny rybářské techniky“ uskutečněné v Hluboké nad Vltavou. Ovšem technologie by nemohly fungovat bez kvalifikovaných pracovníků, proto v šedesátých letech započala bytová výstavba a vybavovány byly sociální zařízení včetně šaten na sádkách a dalších objektech. Také byla řešena hromadná přeprava osob na pracoviště.¹⁵¹

Proces dlouhodobého vývoje byl završen v roce 1967, kdy ministerstvo zemědělství rozhodlo o zřízení Státní rybníkářství v Českých Budějovicích-odborového podniku. Ten se dále dělil na odštěpné závody, což vytvořilo integrovaný celek. Čechy a Morava měly 22 odštěpných závodů a dva mělo Slovensko. Ty se dále dělily na jednotlivá hospodářská střediska. Slovenské závody se v roce 1969 přeměnily na Štátné rybníkářstvo, národný podnik v Stupave. Odborový podnik státního rybníkářství byl zrušen bez likvidace ke dni 30.6.1988 a místo něho bylo s účinností od 1.7.1988 založeno Státní rybníkářství jakožto státní podnik. Tento státní podnik byl tvořen patnácti organizačními výrobními jednotkami, třemi jednotkami služeb a výzkumným ústavem.¹⁵²

Jak již bylo zmíněno výše, na základě zákona o nekalé soutěži bylo v roce 1934 rozhodnuto o využití názvu „Třeboňský kapr“ pouze v souvislosti s konkrétním produktem odchovaným za striktně daných podmínek, který zaručoval určitou očekávanou kvalitu tohoto produktu. V zájmu posílení jména v roce 1939 navrholo Ředitelství státních lesů a statků Třeboň přijetí ochranné známky také pro „Kapr z Třeboně je chloubou kuchyně“. Tato známka byla v roce 1966 navržena také pro ochranu mezinárodní a především byla navržena pro kapry, jenž pocházely z celého jihočeského kraje. Ministerstvo zemědělství, lesního a vodního hospodářství tuto známku schválilo v roce 1967. Registrace byla provedena v dubnu 1968 u Mezinárodního úřadu pro ochranu průmyslového

---

¹⁵¹ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybníkářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 108-109

¹⁵² POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybníkářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 109-115

vlastnictví v Ženevě. Obě tyto ochranné známky se v roce 1991 staly majetkem nově vzniklého Rybářského sdružení ČR.¹⁵³

Jindřichohradecké rybníky byly odštěpným závodem Státního rybářství o.p.s. Také zde docházelo v 60. letech k výraznému navýšení produkce ryb. Ke konci desetiletí lze hovořit až o 500 tunách ryb ročně, avšak porovnání s předválečným stavem není zcela relevantní, neboť v této době probíhalo hospodaření na menším počtu vodních ploch. Práci na Jindřichohradecku usnadňovaly zejména nakladače ryb a jejich transportéry. Volské potahy byly nahrazeny nákladními automobily. Velké změny nastaly také v počítání ryb, již nebylo třeba počítat každý kus, ale nahradilo ho vážení ve vážní mušli. Tento výsledek se následně zprůměroval a sloužil jako mustr pro celý výlovní den. Také rybářský oděv se změnil, rybáři již nenosili kožené zástěry a lovecké boty. Nahradily ho celogumové oděvy. Také dřevěné kádě a těžké sítě vymizely. Nahradil ho sklolaminát a síťovina z umělého vlákna. Nelze opomenout, že literatura hovoří také o tragické nehodě, jenž se udála na sádkách Kardašovy Řečice dne 7.11.1960. Pod nákladním automobilem se utrhla nezpevněná část vozovky, a to se převrátilo do sádky. Tragicky zde utonuli čtyři zaměstnanci.¹⁵⁴

Počátkem roku 1970 došlo v Jindřichově Hradci k rekonstrukci budovy Státního rybářství. Ta stála v místě dnešního Horního náměstí. V roce 1971 došlo na Jindřichohradecku k zavedení chovu nových ryb, zejména okounka pstruhového, tolstolobika pestrého a peledě. Tento rok byl oproti jiným výrazně sušší, což se podepsalo na hladině vody v rybnících a samozřejmě také na kapři násadě a plůdku. Do údržby celého hradeckého rybničního fondu bylo v letech 1978-1980 investováno více než 13 milionů jen do výhrnu rybníků. Produkce ryb v této době dosahovala přibližně 750 tun ročně.¹⁵⁵

Produkční rybářství bylo bezesporu konsolidovaným oborem. Bylo nutné i v budoucnu zabezpečit dostatek tolik zdravých sladkovodních ryb o vysoké nutriční kvalitě. Výhodou pro závěr 20. století byl fakt, že byla k dispozici mnohá data stran Státního rybářství a jeho výzkumů. Například v roce 1970 byl proveden průzkum preferencí veřejnosti. Dotazy směřovaly na velikost (hmotnost) ryb,

---

¹⁵³ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 109-110

¹⁵⁴ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 217-218

¹⁵⁵ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 220-221

typ ošupení či zda preferují výkup kapra živého, nebo mrtvého. V období let 1976 až 1980 poklesla produkce i výlov tržního kapra. Následným výzkumem bylo zjištěno, že příčina je v úbytku kapra během prvního roku života. Velmi nepříznivá byla také skutečnost nesouladu vodního a rybářského zákona. „*Zákon o rybářství totiž ukládal organizacím povinnost hospodařit na rybnících tak, aby bylo docilováno co nejvyšší výroby ryb, což předpokládalo hnojení a vápnění rybníků i přikrmování ryb, ale takové postupy však zákon o vodách hodnotil jako významné ohrožování nezávadnosti povrchových vod.*“¹⁵⁶

Chov a rozmnožování kachen byl v roce 1966 soustředěn na dva závody Státního rybářství Blatná a Tábor. V roce 1967 byla schválena metoda šlechtění kachen. Díky skvělým výsledkům byl rozvinut i Státním rybářstvím i chov hus. Proto bylo přijato Usnesení vlády č. 149/1973, které pověřilo Státní rybářství ke šlechtění a rozmnožování vodní drůbeže na území Československé republiky.¹⁵⁷

V 80. letech docházelo k nemalým investicím do oprav výpustí a koncem této dekády také do velkokapacitní líhně drůbeže (bezmála 20 mil. Kčs) či odchovny kachen a hus na Panském dolním rybníce (10 mil. Kčs). Na rybníku Holná bylo zaznamenáno největšího výlovu kaprů v celé historii, což čítalo 163,8 t. Obecně bylo v těchto letech loveno téměř 980 t tržních ryb ročně. Velké přičinění na obrovském růstu vylovených ryb nese Doubraviova metoda odchovu kapřího embrya nebo také zkráceně poloumělého výtěru.¹⁵⁸

V souvislosti se zhoršujícím se stavem životního prostředí a s tím souvisejícím znečišťováním vod, byl v roce 1989 vládou Československé socialistické republiky odsouhlasen dlouhodobý ekologický program. Kvalita vody je preventivně přísně sledována, zpřísňují se také postihy organizací a podniků, jenž mají znečištění na svědomí.

3.2.1 Zákon č. 102/1963 Sb. o rybářství

Zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství byl kodifikací zákona č. 62/1952 Sb., o rybářství. Je rozdělen na tři oddíly, z nichž první se zabývá rybářstvím

---

¹⁵⁶ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 120

¹⁵⁷ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 220-221

¹⁵⁸ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 221

provozovaným hospodařením na rybnících, druhý rybářstvím provozovaným výkonem rybářského práva a třetí obsahuje ustanovení společná a závěrečná.

Tento zákon ve svém úvodním ustanovení řadí rybářství do odvětví zemědělské výroby, jenž zabezpečuje řádný chov, lov ryb, ochranu ryb, jejich zušlechťování a péči o ostatní vodní živočichy, to vše v souladu se státním plánem rozvoje národního hospodářství za pomoci plánovitého hospodaření na rybnících a výkonu rybářského práva ve vodách tekoucích. K zákonu o rybářství vydalo ministerstvo zemědělství, lesního a vodního hospodářství prováděcí vyhlášku č. 103/1963 Sb. Zásadní regulativní význam však mají pro rybáře i vnitrosvazové předpisy, směrnice ústavního výboru Československého rybářského svazu či stanovy Československého rybářského svazu nebo jednací řád Československého rybářského svazu.¹⁵⁹ Ve svém druhém ustanovení pak dává zákon možnost občanům České republiky k dobrovolnému sdružení v Českém či Moravském rybářském svazu.

Ust. § 3 zákona o rybářství se již řadí do prvního oddílu a pojednává o rybářství provozovaných hospodařeních na rybnících. Udává, že se jím zajišťuje zejména produkce tržních ryb, výroba násady a zarybňování revírů. Organizacím, které mají rybníky ve správě pak ukládá nutnost řádné péče o ně. Ve svém třetím odstavci poté konstatuje, že nejčastěji hospodařícími jsou podniky státního rybářství a organizační složky Českého rybářského svazu a Moravského rybářského svazu. Čtvrté ustanovení poté definuje pojem rybník, a to následovně: *„Rybníkem se pro účely tohoto zákona rozumí uměle vytvořené vodohospodářské dílo určené především k chovu ryb s přírodním dnem a s technickou vybaveností nutnou k regulaci vodní hladiny. Rybník je tvořen hrází a pozemkem, na kterém je hráz postavena, a dalšími technickými doplňky, přítokovou částí, odpadem, zatopenými pozemky na úroveň hladiny vody při návrhovém průtoku, popřípadě obvodovou stokou.“* Hospodařit na něm lze na základě práva vlastnického, nájemní smlouvy nebo jiného právního důvodu. O tomto hospodaření je však každý povinen vést předepsanou hospodářskou evidenci. Ust. § 5 vylučuje odnímání rybníků z hospodaření a v případě, že se tak nevyhnutelně musí stát, stanovuje podmínky pro narovnání situace a zmírnění ztrát.¹⁶⁰

---

¹⁵⁹ ŠÍMA, A. *Právní předpisy pro rybáře*. Praha: Panorama, 1988. s. 22

¹⁶⁰ Zákon č. 102/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupný z:

<https://www.aspi.cz/products/lawText/1/30401/1/2/zakon-c-102-1963-sb-o-rybarstvi/zakon-c-102-1963-sb-o-rybarstvi>.

Druhý oddíl začíná ve svém šestém ustanovení definicí rybářského práva jakožto: „*Oprávnění a povinnost plánovitě chovat, chránit a lovit ryby a jiné vodní živočichy v tekoucích vodách a ulovené ryby a vodní živočichy si přivlastňovat, jakož i oprávnění užívat k tomu v nezbytné míře pobřežních pozemků*“. Za tekoucí vody zákon považuje i „*údolní nádrže, jezera, odstavná ramena vzniklá regulací, tůň, retenční nádrže, odvodňovací a zavodňovací kanály, propadliny vzniklé těžbou*“. Dále stanovuje, že toto právo patří státu a vykonáváno může být pouze v rybářských revírech. Dojde-li k pochybnostem ohledně hranic revírů, rozhodne obecní úřad. Ust. § 7 definuje rybářský revír jako vody, ve kterých výkon rybářského práva náleží státu a ze kterých krajský úřad rybářský revír vytvoří. V problematických oblastech, jimiž jsou například území Lesů České republiky, Vojenských lesů a statků nebo jiných státních podniků či více než dvou krajů, vytváří revíry Ministerstvo zemědělství. To při vytváření určí, zda se jedná o revíry pstruhové, nebo bezpstruhové. Rybářské revíry zákon považuje za „*vodní celky umožňující řádný a plánovitý výkon rybářského práva, zejména život původních rybích společenstev a trvalý chov vhodných druhů ryb*“, nepatří sem však obvodové stoky rybníků, ani přítoky a odtoky. Osmé ustanovení se zabývá výkonem rybářského práva. Místně příslušný subjekt státní správy nevykonává rybářské právo v revírech sám, ale jeho výkon přenechá „*organizačním složkám rybářského svazu, profesionálním rybářským organizacím, Lesům České republiky*“ nebo organizacím v působnosti Ministerstva obrany, pokud se týče území spravovaného vojenskou správou. Může ho přenechat také vlastníkům vodohospodářských děl, propadlin nebo jezer. Pokud rybářský revír neplní stanovené podmínky, může správní orgán tyto přenechat k hospodaření jinému způsobilému subjektu. S tím souvisí ust. § 9, který udává povinnost řádného hospodaření v rybářském revíru subjektům, které jej dostaly přidělené. Výsledky hospodaření je subjekt povinen řádně zapisovat do evidence, jejíž náležitosti jsou stanoveny vyhláškou ministerstva.¹⁶¹

Právní úprava zákona č. 102/1963 Sb. o rybářství ve značné míře vychází již ze zemského zákona č. 22/1885 čes. z. z., zejména pak přebírá například značnou škálu zakázaných způsobů lovu. Ve svém ust. § 10 přímo uvádí, že lov musí odpovídat řádným zásadám rybářského práva, ochrany ryb, jiných živočichů

---

¹⁶¹ Zákon č. 102/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/30401/1/2/zakon-c-102-1963-sb-o-rybarstvi/zakon-c-102-1963-sb-o-rybarstvi>.

a přírody, následně pak vymezuje konkrétní způsoby, jakými prostředky je lov zakázán a v jakém období. Jedná se například o zákaz výbušnin, trávení a střílení ryb, podsekávání, chytání do ok, užívání bodců a lapaček, dále zákaz používání elektřiny k lovu či zákaz lovu ryb shromážděných k přezimování nebo tření. Ust. § 11 definuje, kdo může lovit ryby a jiné vodní živočichy v rybářských revírech. Toto právo patřilo pouze osobám s platným rybářským lístkem a povolenkou k rybolovu. Při kontrole musí oba tyto doklady předloženy, v opačném případě se vystavují riziku pokuty ve výši 2 000 Kč, v krajním případě odnětí svobody v délce 14 dnů. Kontrolu vykonává rybářská stráž, rybářský hospodář nebo veřejná bezpečnost. Výjimku k absenci rybářského lístku i povolenky měl ten, kdo ryby lovil na základě řádného hospodaření a z pověření uživatele rybářského revíru. Povolenku nemusel mít rybářský hospodář ani jeho zástupce.¹⁶² Krajský úřad může dle ust. § 12 prohlásit rybářský revír nebo jeho část za chráněnou rybí oblast, a to na základě řádného chovu ryb a jiných vodních živočichů. Hranice tohoto chráněného území musí být řádně vyznačeny. Dle ust. § 13 mohou oprávněné osoby vstupovat na pobřežní pozemky při výkonu rybářského práva, jako tomu bylo obdobně v předchozích právních úpravách. V případě záplav udává ust. § 14, že vlastníci a uživatelé pozemků, kde došlo k rozlítí vody, nesmějí tyto ryby lovit, ani jim zamezovat v navrácení do rybářského revíru. Mohou si však ponechat ty ryby, které na pozemku zůstanou po opadnutí vody.¹⁶³

Třetí oddíl v § 15 definuje ryby a jiné vodní živočichy z rybníků a tekoucích vod, tedy „*ryby všeho druhu, raci, perlorodka říční, škeble, velevrubci a žáby*“. Také v § 16 definuje ochranu rybářství jako: „*ochrana ryb a jiných vodních živočichů před nepříznivými vlivy a před škodlivými zásahy lidí a ochrana rybářských zařízení*“. Dle ust. § 17 není třeba chránit jen ryby a vodní živočichy, ale také vody samotné. Je třeba, aby nebyly znečišťovány odpadními vodami, zejména pak při výstavbě vodohospodářských děl. K tomuto účelu ochrany stanovuje v ust. § 18 zákon možnost stanovení rybářské stráže. Tu ustanoví obecní úřad. Místní příslušnost je poté určena dle trvalého pobytu navrhované osoby. Tato osoba obdrží průkaz rybářské stráže, ve kterém bude vyznačen rozsah její

---

¹⁶² ŠÍMA, A. *Právní předpisy pro rybáře*. Praha: Panorama, 1988. s. 85-122

¹⁶³ Zákon č. 102/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupný z:

<https://www.aspi.cz/products/lawText/1/30401/1/2/zakon-c-102-1963-sb-o-rybarstvi/zakon-c-102-1963-sb-o-rybarstvi>.

působnosti a současně také odznak. Členy rybářské stráže vede obecní úřad ve své evidenci. Funkce zaniká na návrh nebo pokud osoba přestane splňovat následující podmínky pro výkon funkce rybářské stráže:

- a) „je občanem České republiky,
- b) je starší 21 let,
- c) nebyla pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin,
- d) má způsobilost k právním úkonům,
- e) je zdravotně způsobilá,
- f) prokázala znalost práv a povinností rybářské stráže podle tohoto zákona a znalost souvisejících předpisů,
- g) složila před obecním úřadem obce s rozšířenou působností slib tohoto znění: "Slibuji, že jako rybářská stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při výkonu ochrany rybářství v rybnících a rybářských revírech, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející rybářské strážci."¹⁶⁴

I přesto, že dodržování předpisů by mělo pro každého rybáře být zcela přirozené, je počet přestupků proti rybářskému zákonu ročně vyšší než 2 000, což znamená, že se provinuje přibližně 1 % z celkového počtu rybářů.¹⁶⁵ Pytláků bylo v roce 1883 dopadeno téměř 700. Právě pro tyto účely se stanovuje rybářská stráž, mezi jejíž pravomoc dle ust. § 19 patří kontrola oprávněnosti lovu ryb a jiných živočichů ve svém rybářském revíru a tyto osoby může případně legitimovat nebo zadržet, není-li možná legitimace, předá tyto veřejné bezpečnosti. Může jim také odebrat úlovek a rybářské nářadí. Rybářská stráž dohlíží na správné provádění lovu a kontroluje rybářské náčiní i úlovek, případně neoprávněnost použití stavidel, zdymadel, výpustí či jezů a čistotu vod. Rybářská stráž vykonává své právo pouze v revíru, pro který byla ustanovena, nikdy mimo něj nebo v revíru jiném. Taktéž není možné kontrolovat úlovek ve chvíli, kdy ho rybář již naložil do svého automobilu, byť v rybářském revíru, a to v rámci ústavně zaručené nedotknutelnosti osobního vlastnictví a obydlí. Také členové rybářské stráže musí

---

¹⁶⁴ Zákon č. 102/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/30401/1/2/zakon-c-102-1963-sb-o-rybarstvi/zakon-c-102-1963-sb-o-rybarstvi>.

¹⁶⁵ Pozn.: údaje z roku 1888

dbát dodržování rybářských předpisů, ba naopak v případě provinění jsou tyto přestupky hodnoceny veřejností značně přísněji. Rybářská stráž vystupuje v pozici veřejného činitele, tedy jakékoli fyzické násilí či vyhrožování vůči ní může mít fatální důsledky (toto postavení bylo následně přiznáno i stanoviskem generálního prokurátora č.j. III FGn 511/78, ČSSR B/3-79).¹⁶⁶

Ust. § 20 ukládá povinnost zkvalitňovat chov ryb prostřednictvím organizací určených ministerstvem. Jejich cílem je zvýšení vitality a odolnosti ryb a celkové zlepšení užitných vlastností. Pouze ryby z takto odchované násady smí být chovány v rybnících a rybářských revírech. Nové neznámé druhy ryb a živočichů nesmí být nasazovány do rybníků bez předchozího souhlasu ministerstva zemědělství, životního prostředí a zdravotnictví, jenž vydají souhlas po konzultaci s Českým rybářským svazem, Moravským rybářským svazem a Akademií věd České republiky. Dle § 23 „*Ústřední řízení zejména plánování rybářství přísluší ministerstvu. V krajích a obcích dozírají na řádný výkon rybářského práva uživateli rybářských revírů krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Ministerstvo a krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností plní tyto úkoly za účinné spolupráce organizačních složek Českého rybářského svazu a Moravského rybářského svazu.*“¹⁶⁷

Právní úprava rybářství nedisponovala ustanoveními o trestání občanů, které ji porušují (ať rybářů či pytláků). Ochrana rybářství tak byla poskytnuta na základě obecných trestních předpisů, zejména pak zákonem o přečinech č. 150/1969 Sb. a trestním zákonem č. 140/1961 Sb. Potrestání prováděl zejména soud, ale není vyloučen ani národní výbor. Souběžně s tím mohl být rybář potrestán i kárným orgánem svazu.

Tento zákon byl v budoucnu dvakrát pozměněn, a to zákonem č. 146/1971 Sb. a zákonem č. 49/1982 Sb. Jednalo se o přenesení působnosti z krajských na okresní výbory v konkrétních případech a v druhém případě v okresních na místní národní výbory v souvislosti s ustanovováním rybářského hospodáře a rybářské stráže.

---

¹⁶⁶ ŠÍMA, A. *Právní předpisy pro rybáře*. Praha: Panorama, 1988. s. 205-212

¹⁶⁷ Zákon č. 102/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupný z:

<https://www.aspi.cz/products/lawText/1/30401/1/2/zakon-c-102-1963-sb-o-rybarstvi/zakon-c-102-1963-sb-o-rybarstvi>.

3.2.2 Vyhláška ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství

č. 103/1963 Sb.

K zákonu č. 102/1963 Sb. o rybářství byla dne 19. prosince 1963 vydána vyhláška ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství č. 103/1963 Sb., kterou se vydávají prováděcí předpisy k zákonu o rybářství. Tato je členěna do tří částí, první upravuje hospodaření na rybnících, druhá část upravuje rybářství provozované výkonem rybářského práva a v části třetí jsou uvedena ustanovení společná a závěrečná.

První část vyhlášky se věnuje hospodaření na rybnících, potažmo i vodních nádržích (§ 4). Ihned v prvním § proto uvádí, že hospodařícím subjektem jsou především podniky státního rybářství, a to za účelem dodávky ryb tržnímu fondu. Ust. § 2 upravuje dodržování hospodářského plánu, který stanovuje krmení ryb, hnojení rybníků, jejich obsazování (počet ryb, jejich stáří, druh...) a také výrobní úkoly. Stejně tak je třeba o rybníky pečovat zvenčí (§ 3), což obnáší opravy hrází, odbahňování, zimování a letnění, odstraňování porostů a mnoho dalšího. Páté ustanovení zakazuje na hospodářských rybnících výkon sportovního rybolovu.¹⁶⁸

Druhá část vyhlášky věnovaná rybářství provozovanému výkonem rybářského práva je následně dělena do pěti oddílů. První z nich se zabývá rybářskými revíry. Ust. § 6 vyhlášky reflektuje § 6 zákona a pojednává o nutnosti oznámit ministerstvu zemědělství, že rybník je nezpůsobilý k hospodaření, a to jej může poté prohlásit za samostatný rybářský revír. O těch pojednává následující § 7. Jak již nastiňuje předchozí ustanovení, revíry zřizuje Ministerstvo zemědělství a jejich změnu lze provést pouze v zájmu obecném. Patří sem vodní toky a jejich přítoky, nejsou-li samostatně prohlášeny za revír, ale také „*jezera, odstavená ramena vzniklá regulací, tůňe, vodní retenční nádrže, odvodňovací a zavodňovací kanály, propadliny vzniklé těžbou*“. Jejich hranice „*se určují napříč toků, zpravidla tak, aby je tvořily překážky, jež znemožňují volný tah ryb a přerušují souvislost vodní trat.*“. Rybářské revíry musí být na obou březích toku, na začátku i konci dle § 11 řádně označeny tabulkou s pojmenováním.¹⁶⁹

¹⁶⁸ Vyhláška č. 103/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 22. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-103/zneni-0>.

¹⁶⁹ Vyhláška č. 103/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 22. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-103/zneni-0>.

K ust. § 8, hospodářský plán obsahuje výčet povinností, které je nutné dodržovat. Jedná se zejména o roční zarybňovací povinnost, druhy ryb k zarybnění a současně zakázaných ryb k obsazení, vypočítaný počet povolenek k rybolovu, který smí být maximálně vydán pro konkrétní revír s ohledem na jeho hospodářskou „výkonnost“, případně výjimky v době hájení či v minimálních délkách ryb a při přemnožení ryb může nařídít rybářskému hospodáři jejich odlov. Rybářským hospodářem (§ 9) poté může být pouze bezúhonný občan Československa který je více než 3 roky držitelem rybářského lístku a s dostatečnými odbornými znalostmi (např. absolvent Vysoké školy zemědělské v oboru Zootechnik nebo Veterinář, střední zemědělské technické školy v oboru rybářství nebo zemědělského učiliště v oboru rybář, případně absolvent dvouletého kurzu „rybářský hospodář“). Průkaz o schválení do funkce rybářského hospodáře nahrazuje povolenku pro daný revír. Hlavní náplní rybářského hospodáře je kontrola plnění hospodářského plánu a kontrola správného výkonu rybářského práva v revíru. Dále vede evidenci o stanoveném revíru, zajišťuje násadové ryby, řídí hromadný odlov ryb, spolupracuje s okresními a krajskými národními výbory a účastní se potřebných řízení v zájmu rybářství (např. správních či soudních), tedy u rybářského hospodáře se předpokládá, že bude mít podstatnou znalost rybářských předpisů.¹⁷⁰

Rybářský ministerstvem zemědělství vydanou úřední listinou, která opravňuje Československé občany či cizince k lovu ryb. Zajímavostí je, že doba vydání rybářského lístku se nepočítá ode dne vydání, ale od počátku období, pro které byl vydán. Rybářský lístek může být ze závažných důvodů odepřen osobám mladším 18 let, nesvéprávným osobám a osobám, které se dopustily přestupku proti rybářství. Vyjma rybářského lístku musí mít každý při lovu v rybářském revíru u sebe také povolenku k rybolovu. Na rybníky povolenku vydat nelze, neboť ty jsou určeny jen a pouze pro chov tržních ryb a k řádnému hospodaření. Vydávány jsou na předepsaném tiskopise na dobu jednoho kalendářního roku.¹⁷¹

Ust. § 10 upravuje rybochovná zařízení, jimiž se rozumí umělé rybí líhně, chráněné rybí oblasti a rybníky pro chov násady. Dle § 15 může krajský národní výbor prohlásit tekoucí vody za chráněnou rybí oblast. Tato oblast musí

---

¹⁷⁰ ŠÍMA, A. *Právní předpisy pro rybáře*. Praha: Panorama, 1988. s. 77-80

¹⁷¹ ŠÍMA, A. *Právní předpisy pro rybáře*. Praha: Panorama, 1988. s. 83-97

být označena stejným způsobem jako rybářský revír. V této oblasti je zakázáno lovit ryby a jakékoli jiné živočichy a rušit tření ryb, chov násady či přezimování ryb aj. Druhý oddíl vyhlášky detailně pojednává o dobách hájení, zákazu lovu a chování při lovu.¹⁷²

Třetí oddíl upravuje vody mimopstruhové a hned v § 34 udává, že při lovu udicí smí být užito pouze dvou prutů s jednoduchými háčky a maximálně dvěma návazci. Je-li užít dvoj či troj háček, smí být užit pouze jeden návazec. Užití živé rybky jako návnady je možné pouze od 16. června do 31. prosince. Přívlačná udice pak od 1. září do konce prosince. S jednou udicí vyhláška povoluje také muškaření. Mezi zakázané způsoby lovu mimo ust. § 10 zákona o rybářství uvádí vyhláška ještě zákaz použití krve, škrkavek, mlékárenských kalů a mravenčích vajíček. Vnudit se nesmí krví, masem a masnými výrobky, bílými červy, mravenčími vajíčky, škrkavkami ani mlékárenským kalem. Mimo výjimek stanovených zákonem udává vyhláška v § 35, že v zimních měsících (listopad, prosinec leden, únor) je dovolen lov od 7:00 do 17:00. Na jaře a podzim (březen, duben, září, říjen) pak od 5:00 do 20:00 a v letních měsících (květen, červen, červenec, srpen) je dovolen lov od 3:00 do 23:00 hod. Oprávněný k lovu musí mít u sebe při lovu přehled o úlovcích (§ 36), do kterého zapisuje vylovené ryby. V jednom dnu může být uloveno pouze 7 kg ryb, avšak pouze jeden kapr a štika, nebo kapr a candát, nebo štika a candát, nebo 2 od jednoho druhu. Lososovitých ryb si může rybář ponechat 3 kusy, taktéž o maximální váze 7 kg.¹⁷³

Oddíl čtvrtý se pak zabývá vodami pstruhovými. Pokud se týče rybářského náčiní, lososovité ryby mohou být chytány na jednu udici, která musí být při lovu v ruce rybáře. Muškařit se smí pouze s umělými muškami a přívlač se smí provozovat s třpytkou nebo mrtvou rybkou (§ 38). Pokud se ve vodách vyskytují škodlivé ryby, lze je lovit stejným způsobem, případně způsobem lovu ryb nedravých. Tyto škodlivé ryby nemají stanovenou minimální délku a nesmí být vpouštěny zpět do vody (§ 42). K rybolovu nesmí být, až na výjimky, mj. použito více háčkových soustav a lovu na živou rybku. Doba lovu v zimních měsících (listopad, prosinec leden, únor) je dovolena od 8:00 do 16:00. V dubnu od 5:00 do 19:00, v květnu a srpnu od 5:00 do 20:00, v červnu a červenci od 4:00

---

¹⁷² Vyhláška č. 103/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 22. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-103/zneni-0>.

¹⁷³ Vyhláška č. 103/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 22. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-103/zneni-0>.

do 21:00 a březen, září a říjen od 7:00 do 17:00 hod. (§ 39). Nedravé ryby mohou být dle § 40 loveny maximálně dvěma udicemi (dva návazce s jednoduchými háčky). Je-li použit dvou či trojháček, smí se užit jen jeden návazec. Nástraha může být pouze rostlinná, tedy těsto, brambor, hrách, těstoviny, ovoce, obiloviny aj. (§ 41). Rybář musí mít při lovu po ruce také „Záznam o docházce k vodě a o úlovcích“ (§ 43). Ust. § 43 poměrně podrobně upravuje počet a množství úlovků a jejich evidenci spolu s docházkou k vodě.¹⁷⁴

Následuje poslední pátý oddíl vyhlášky. Ve svém ust. § 45 vyhláška udává krajské organizaci Českého rybářského svazu povinnost vydávat povolenky k rybolovu a zároveň místní rybářský řád „*k tomu stanovuje*“:

- a) *obecná ustanovení o dobách hájení, všeobecném zákazu lovu, zakázaných způsobech lovu, nejmenších délkách ryb, o vstupu na pobřežní pozemky, ustanovení pro vody mimopstruhové a pro vody pstruhové,*
- b) *popis hranic rybářského revíru, na který je povolenka vydávána (tzv. soupis revírů),*
- c) *popis míst, kde je přístup nebo lov ryb v obecném zájmu zakázán,*
- d) *popis hranic chráněných rybích oblastí,*
- e) *popis hranic úseků vyhrazených pro lov přívlačí,*
- f) *popis hranic úseků, ve kterých je možno lovit z lodky,*
- g) *výjimky povolené pro rybářský revír, zejména výjimky z dob hájení, z nejmenších délek apod., povolené MLVH ČSR,*
- h) *výjimky pro rybářský revír povolené krajským národním výborem.*¹⁷⁵

Ust. § 46 upravuje lov v pohraničních vodách a ust. § 47 pak lov ryb vykonávaný cizinci. Těmto může být rybářský lístek a povolenka k rybolovu vydána prostřednictvím organizace cestovního ruchu. Platí pro ně následující odchylky:

- a) *nejvyšší denní úlovek raků není omezen,*
- b) *při lovu ryb ve vodách mimopstruhových lze si ponechat v jednom dnu lovu 20 kg všech druhů ryb, přičemž v tomto úlovku smí být nejvýše 5 kaprů nebo*

---

¹⁷⁴ Vyhláška č. 103/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 22. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-103/zneni-0>.

¹⁷⁵ ŠÍMA, A. *Právní předpisy pro rybáře*. Praha: Panorama, 1988. s. 16-17

5 štik nebo 5 candátů, popřípadě souhrnem nejvýše 5 kusů těchto druhů ryb anebo 5 kusů ryb lososovitých,

- c) lov ryb přívlačí ve vodách mimopstruhových je dovolen od 16. června do 31. prosince,*
- d) při lovu ryb ve vodách pstruhových s týdenní povolenkou se povoluje nejvýše 6 docházek k vodě; na povolenku s delší platností než 1 týden se povoluje nejvýše 5 docházek k vodě týdně,*
- e) při lovu ryb ve vodách pstruhových lze si ponechat v jednom dnu lovu 10 kusů ryb lososovitých. Úlovek do 6 kusů těchto ryb je započten v úplatě za povolenku k rybolovu; za úlovek přesahující 6 kusů je nutno zaplatit zvlášť.¹⁷⁶*

Mezi závěrečná ustanovení bylo zařazeno ustanovení o nutnosti ochrany přírody, kulturních památek a vědeckých zájmů. Zbývající ustanovení vyjma § 53 (nabytí účinnosti) se věnuje rybářské strážci. Touto funkcí může být pověřen bezúhonný občan se znalostmi rybářského práva. Ustanovení probíhá prostřednictvím místně příslušného národního výboru dle bydliště navrhovaného. U tohoto úřadu také navrhovaný skládá slib tohoto znění: *„Slibuji, že budu věren Československé socialistické republice a věci socialismu, že budu ochranu rybářství vykonávat s největší péčí, že veškeré závady a škody, které zjistím, budu ihned hlásit a že se vystříhám jakéhokoliv překročení svých oprávnění“*. Dokladem o ustanovení je osvědčení s vyznačenou oblastí rybníků či revírů, pro které byla rybářská stráž ustanovena. Tímto osvědčením se rybářská stráž prokazuje při výkonu své funkce. Taktéž musí mít rybářská stráž zavěšený odznak se státním znakem a nápisem „Rybářská stráž“ na levé straně prsou. Tento má předepsané náležitosti na rozměr, barvu, materiál atd. a vydává ho taktéž okresní národní výbor. Dojde-li k zastavení výkonu funkce rybářské stráže, je povinností této osoby to neprodleně oznámit okresnímu národnímu výboru a odevzdat osvědčení a služební odznak. O rybářské strážci vede okresní národní výbor evidenci s iniciály, bydlištěm, povoláním, vyznačenými rybníky nebo revíry a datum vzniku a zániku funkce rybářské stráže.¹⁷⁷

---

¹⁷⁶ Vyhláška č. 103/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 22. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-103/zneni-0>.

¹⁷⁷ Vyhláška č. 103/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 22. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-103/zneni-0>.

3.2.3 Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 18. března 2010, sp. zn. III ÚS 2809/09¹⁷⁸

Nálezem Ústavního soudu ze dne 18. března 2010, sp. zn. III. ÚS 2809/09 bylo rozhodnuto o stížnosti Českého rybářského svazu, místní organizace Ostrov, která směřovala proti rozhodnutí Nejvyššího soudu, č. j. 25 Cdo 2401/2007-393, ze dne 29. července 2009, kterým bylo zamítnuto dovolání stěžovatele proti rozhodnutí Krajského soudu v Plzni.

Spor o náhradu škody byl veden na základě úhynu neulovených ryb ve vodních tocích rybářského revíru v důsledku kontaminace nedostatečně čištěnými odpadními vodami. Žalobce zjistil dne 7.10.1997 úhyn ryb, jejichž hodnotu ocenil znalec na 286.079 Kčs. Ušlý zisk za roky 1998 a 1999 poté na 79.830 Kčs.

Okresní soud v Karlových Varech rozhodl tak, že žalovaní jsou povinni společně a nerozdílně uhradit žalobci částku 365 909 Kč s příslušenstvím. Krajský soud v Plzni však rozhodnutí prvního soudu zrušil a vrátil k dalšímu projednání s odůvodněním, že „*vlastnictví k volně žijícím rybám se nabyvá ve smyslu § 6 odst. 1 zákona č. 102/1963 Sb. až jejich ulovením, proto žalobci nemůže vzniknout škoda vyčíslená jako souhrn hodnot uhynulých, avšak neulovených ryb; v úvahu přichází jen ušlý zisk, a je tedy na žalobci, aby takovou škodu tvrdil a prokázal.*“. Okresní soud proto nově uložil žalovaným zaplatit částku 9 830 Kč s příslušenstvím a ve zbytku žalobu zamítl, což odvolací Krajský soud v Plzni následným rozsudkem potvrdil.

Žalobce následně podal dovolání k Nejvyššímu soudu, který jej shledal sice přípustným, avšak nedůvodným. Nejvyšší soud se domníval, že nárok žalobce na náhradu škody není dán, neboť „*volně žijící ryby ve vodních tocích v době jejich úhynu nenáležely do vlastnictví žalobce, proto nelze vznik skutečné škody na jeho straně dovodit.*“.

Rozsudek Krajského soudu v Plzni i Nejvyššího soudu napadl žalobce podáním ústavní stížnosti pro porušení ústavně zaručených práv. Ústavní soud obě zmíněná rozhodnutí zrušil a konstatoval porušení základních práv plynoucích z čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny a čl. 90 Ústavy.

---

¹⁷⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 18. 3. 2010 sp. zn. III ÚS 2809/09. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 11. 4. 2023].

**Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 24. února 2004,
sp. zn. 7 a 33/2002¹⁷⁹**

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 24. února 2004, sp. zn. 7 A 33/2002 řešilo otázku výkonu rybářského práva. Krajský úřad v tomto případě vyhlásil nový mimopstruhový rybářský revír a výkon rybářského práva v tomto revíru přenechal jeho novému vlastníku – obci. Na předmětné vodní nádrži, která byla součástí rybářského revíru, však vykonával rybářské právo jiný subjekt – v tomto případě žalobce. Vodní nádrž byla vyňata v původního rybářského revíru a byl na ní zřízen zcela nový rybářský revír. Z odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, který chybná rozhodnutí zrušil a vrátil k novému projednání vyplývá, že:

I. Existence rybářského práva státu založena ust. § 6 odst. 1 zákona č. 102/1963 Sb., o rybářství, ani právo z přenechaného výkonu rybářského práva založené ust. § 8 zákona o rybářství není dotčeno, jedná-li se o pozemek, jehož součástí je koryto řeky začleněné zákonem č. 102/1963 Sb. o rybářství do rybářského revíru, v případě, že byl tento pozemek navrácen v restituci, nebo bylo převedeno právo k němu procesem privatizace.

II. Bude-li zachován účel a smysl zákona o rybářství, „*kterým je veřejný zájem na utvoření vodního celku, jenž umožňuje řádný a plánovitý výkon rybářského práva*“, může příslušný orgán na žádost vlastníka zřídit, či změnit rybářský revír.

III. Pokud o výkon rybářského práva v konkrétních revírech má zájem více subjektů, musí správní orgán vypsát patřičné výběrové řízení. Výkon rybářského práva nemůže být bezdůvodně přenechán novému vlastníkově.

**Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. srpna 2003,
sp. zn. 22 Cdo 1221/2002¹⁸⁰**

Předmětné rozhodnutí Nejvyššího soudu posuzovalo hráz rybníka jako předmětu právních vztahů, tedy zda stavba rybníční hráze je součástí pozemku, na kterém byla postavena, či zda je samostatným předmětem občanskoprávního vztahu. O vlastnictví pozemků, které tvořily dno a hráz rybníka,

---

¹⁷⁹ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 24.2.2004 sp. zn. 7 a 33/2002. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 11. 4. 2023].

¹⁸⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.8.2003 sp. zn. 22 Cdo 1221/2002. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 11. 4. 2023].

se hlásilo více zájemců (žalobkyně a žalovaná – obec). Žalobkyně tvrdila, že hráz rybníka je postavena na jejích rybnících, přičemž vycházela z toho, že stavba je součástí pozemku. Stavba hráze rybníka byla převedena správcem konkursní podstaty na žalovanou, která však nevlastní žádný z pozemků, který tvoří břeh ani dno rybníka, a stavba hráze také nebyla zapsána v katastru nemovitostí. Žalobkyně požádala o zřízení hráze nové, avšak nebylo jí vyhověno.

Soud prvního stupně následně určil, že vlastnické právo k hrázi patří žalobkyni, neboť na požadovaném určení má naléhavý právní zájem. Krajský soud rozhodnutí soudu prvního stupně změnil tak, že zamítl návrh na určení, že žalobkyně je vlastníkem stavby hráze rybníka.

Pro nesprávné právní posouzení věci podala žalobkyně dovolání k Nejvyššímu soudu, který rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a vrátil k novému projednání. K tomu uvedl, že je podstatné, jakým způsobem byla hráz rybníka provedena. Pokud by se jednalo o samostatnou stavbu na pozemku, musí být tvořena převážně stavebními materiály (beton aj.). V opačném případě by musela být hráz tvořena „navršením zeminy, která plynule přechází v pozemek pod ní ležící“.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 11. července 1977, sp. zn. 2 Tz 6/77¹⁸¹

Řízení bylo zahájeno na základě stížnosti pro porušení zákona podané Ministerstvem spravedlnosti a pojednává o neoprávněném lovu ryb v jihočeských rybnících, na kterých je provozováno rybníkářské hospodářství ve smyslu ust. § 3 zák. č. 102/1963 Sb., o rybářství.

Obviněný byl trestním příkazem Okresního soudu v Jindřichově Hradci uznán vinným, neboť v předmětných rybnících bez povolení chytal ryby kaserem, čímž způsobil škodu Státnímu rybářství Třeboň ve výši cca 70 Kčs. Odsouzen byl k trestu nápravného opatření v trvání dvou měsíců, dále mu soud stanovil, že z odměny za práci náleží státu 15 Kč. Okresní soud dospěl k závěru, že jde o přečin proti majetku v socialistickém vlastnictví podle § 3 odst. 1 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. a nikoliv o přečin pytláctví podle § 4 cit. zákona. Trestní příkaz nabyt právní moci.

---

¹⁸¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu české socialistické republiky ze dne 11.7.1977 sp. zn. 2 Tz 6/77. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 13. 4. 2023].

Proti trestnímu příkazu podal ministr spravedlnosti ČSR stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného. Poukázal přitom na bezproblémovost pachatele a jeho dobrou pověst, na škodu ve výši pouhých 70 Kčs a konstatoval nepatrnost nebezpečnosti činu.

Nejvyšší soud Československé socialistické republiky ve svém rozhodnutí uvedl, že případ opravdu nelze posuzovat jako přečin pytláctví, ale jako přečin proti majetku v socialistickém vlastnictví. Je však podstatné posoudit výši škody, kde okresní soud pochybil, neboť hranice mezi přečinem a přestupkem v tomto konkrétním případě činí 100 Kčs a zde se jednalo o pouhých 70 Kčs. Jiné hodnocení případu neodůvodňují ani ostatní okolnosti. Skutek, pro který byl pachatel stíhaný, tedy není ani trestným činem, ani přečinem. Okresní soud měl věc posoudit ze všech hledisek a postoupit věc příslušnému národnímu výboru k rozhodnutí dle ust. § 314c odst. 1 písm. b) tr. ř.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2010, sp. zn. 25 Cdo 3961/2009¹⁸²

Několik dalších rozhodnutí Nejvyššího soudu se zabývalo otázkou škody na dosud neulovených rybách. Například rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 3961/2009, ze dne 21. října 2010. V tomto se žalobce domáhal náhrady škody po státu, neboť vydra říční mu způsobila škodu na chovaných rybách. Dle odůvodnění Nejvyššího soudu, dokud oprávněný k výkonu rybářského práva ryby neuloví, nelze je považovat za jeho vlastnictví, tedy nemohla mu vzniknout škoda. Správně by musela být „*vyčíslena hodnota předpokládaného výtěžku lovu po odečtení nákladů, které by při normálním běhu věci musely být vynaloženy.*“ a znalec by musel určit, „*zda a v jaké výši by v daném případě při pravidelném běhu věci nastal kladný hospodářský výsledek*“.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2004, sp. zn. 25 Cdo 1307/2003¹⁸³

Podobně tomu bylo u rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2004, sp. zn. 25 Cdo 1307/2003. V tomto případě byla škoda způsobena zvěří, jejich početní stav nelze v daném období snižovat. Nejvyšší soud ve svém odůvodnění

---

¹⁸² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21.10.2010 sp. zn. 25 Cdo 3961/2009. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 11. 4. 2023].

¹⁸³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29.4.2004 sp. zn. 25 Cdo 1307/2003. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 11. 4. 2023].

uvedl, že „*vlastníkem vodních toků je stát, stejně jako je jediným vlastníkem ryb ve vodních tocích, které doposud nebyly uloveny. V případě, že dojde k napadení těchto ryb zvěří, která je rovněž součástí přírodního ekosystému, je stát jediným aktivně legitimovaným subjektem k podání žaloby*“.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2009, sp. zn. 25 Cdo 234/2007¹⁸⁴

Rozhodnutí týkající se náhrady škody na dosud neulovených rybách před účinností zákona 99/2004 Sb. o rybářství bylo vydáno nejvyšším soudem dne 19. února 2009 pod spisovou značkou 25 Cdo 234/2007 a týká se jižních Čech. Konkrétně upravuje rybářství a ušlý zisk, vztahuje se k ust. § 6 odst. 1 zákona č. 102/1963 Sb., § 442 odst. 1 ObčZ.

V tomto sporu požadoval žalobce náhradu škody v důsledku zemních prací prováděných žalovanými. Ti zasypali kanalizační šachtu a odpadní vody poté vytékaly do vod rybářského revíru žalobce a způsobily úhyn ryb. Okresní soud v Jindřichově Hradci žalobu zamítl a jeho rozhodnutí následně zrušil a vrátil k dalšímu projednání odvolací Krajský soud v Českých Budějovicích. Okresní soud žalobu zamítl s novým odůvodněním, mimo jiné s odůvodněním, že žalobce není aktivně legitimován, není fakticky poškozenou osobou. K odlovu posledních uhynulých ryb došlo nejpozději v roce 2003, tedy ještě za platnosti zákona 102/1963 Sb. Podle tohoto zákona se vlastníkem ryb ve volných vodách stává žalobce až jejich ulovením. Jeho rozhodnutí odvolací Krajský soud potvrdil.

V dovolání žalobce namítal nesprávné právní posouzení a mimo jiné se odkazoval na ust. § 12 odst. 11 zákona č. 99/2004 Sb.

Nejvyšší soud dovolání odmítl (pro nepřipustnost) a uložil žalobci uhradit žalovaným náklady dovolacího řízení. K tomu uvedl, že „*Nárok na náhradu skutečné škody v hodnotě ryb uhynulých před 31. 3. 2004 nelze vzhledem k zákazu pravé zpětné účinnosti (retroaktivity) posuzovat podle zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství*“.

---

¹⁸⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19.2.2009 sp. zn. 25 Cdo 234/2007. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 13. 4. 2023].

3.3 Česká a Slovenská federativní republika

Po změnách způsobených Sametovou revolucí a pádu Komunistické strany v roce 1989 došlo k významným změnám nejen na poli politickém a ekonomickém. Dvě země byly spojeny v jednu federaci, při zachování vlastních zákonů, ústavy či vlády, avšak spojeny byly jedním prezidentem, parlamentem a zahraniční politikou. Prezidentem byl v roce 1989 zvolen Václav Havel, znovu pak v roce 1990. V názvu země přestal být užíván přívlastek „socialistická“, novým názvem země se stal Česká a Slovenská federativní republika. Obě země se následně v roce 1992 dohodly na zrušení federace a vzniku dvou samostatných států, jimiž byla Česká republika a Slovenská republika. Proces zániku České a Slovenské federativní republiky byl dokončen k 1. lednu 1993.

K významným změnám došlo samozřejmě i v rybářství. Právní úprava z roku 1963 zůstala sice beze změn, rybářské společenské vztahy však mají zcela odlišný charakter. Tehdy bylo preferováno společenské vlastnictví, konkrétně uvádí, že *„rybářství, jako odvětví zemědělské výroby, zajišťuje podle potřeb socialistické společnosti, v souladu se státním plánem národního hospodářství, řádný chov, zušlechťování, ochranu a lov ryb a jiných živočichů“*. Současný stav podporuje vlastnictví individuální, chov ryb je zajišťován podnikatelskými subjekty jakožto vlastníky nebo nájemníky. Pouze tekoucí vody jsou nadále vlastněny státem.¹⁸⁵

Změny v rybářství na konci roku 1989 byly rozsáhlého charakteru. Nejednalo se však o „lepší zítřky“. Podniky, které měly vstoupit do produkčního rybářství, byly nepřipravené a bez dostatečných znalostí. Počátkem 90. let již bylo zřejmé, že v rybářství nelze udržet státní formu a že vstupující podnikatelské subjekty musí mít absolutní samostatnost. Majetek uvnitř rybářského sektoru byl transformačně přesunut a restituován, nově pak vznikaly rybářské akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným či podniky fyzických osob. Vystala ovšem potřeba ustanovení volného seskupení, podobně jako za první republiky Československá jednota rybářská, ovšem s inovovanou obsahovou náplní.¹⁸⁶

---

¹⁸⁵ HEMLÍK, T. *Rybářství a právo*. Praha: Orac, 2000. s. 15

¹⁸⁶ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 120-121

Velké oblibě se těší sportovní rybaření. V roce 1989 vystoupal počet členů v rybářských svazích na více než 250 tisíc osob. Na výkon rybářského práva lovem udicí z tekoucích vod připadá přes 3,2 tuny ryb ročně, tedy více než 30 % z celkové produkce tržních ryb. Oproti minulosti sportovní rybolov doznal mnohých změn. Došlo například k výraznému zvýšení počtu rybářů, vymizení klidu z břehů či ke změně podmínek života ryb. Jak již bylo zmíněno výše, životní prostředí se v minulosti velmi zhoršilo, také se změnil ráz krajiny obecně, začaly vznikat nové údolní nádrže o velké hloubce. To vše představovalo nutnost zdokonalení techniky lovu a rybolovných zařízení.¹⁸⁷

Dne 5.12.1990 vydalo Ministerstvo zemědělství rozhodnutí č. j. 4227/90-230, kterým byl státní podnik Státní rybářství České Budějovice rozdělen na dvacet nově vzniklých státních podniků. Tyto státní podniky spolu se Školním rybářstvím Vodňany následně založily 30.1.1990 zájmové sdružení Rybářské sdružení České Budějovice. To se v roce 1999 přejmenovalo na Rybářské sdružení České republiky¹⁸⁸ Toto sdružení navázalo na prvorepublikovou Československou ústřední jednotu rybářskou, která sdružovala nejen rybáře, ale i obchodníky s rybami, výrobce náčiní či výzkum a školství. Úspěšné období Jednoty uzavřela druhá světová válka a k jejímu obnovení již nedošlo díky změně režimu, zestátnění rybářských podniků a centrálnímu direktivnímu řízení.¹⁸⁹

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, v roce 1968 došlo k rozdělení Československého rybářského svazu na Český rybářský svaz a Slovenský rybářský svaz. Následně se pak v roce 1990 oddělila Morava, ze které vznikl Moravský rybářský svaz a v Čechách nadále zůstává Český rybářský svaz, z.s. se stanovami a jednacím řádem.¹⁹⁰

Politické změny z roku 1989 se samozřejmě dotkly i jindřichohradeckého rybářství. Ačkoliv zdejší rybáři stále pracovali pro Státní rybářství Jindřichův Hradec, byla již velmi důsledně připravována transformace státního

---

¹⁸⁷ ŘÍHA, J. *1000 + 1 rada pro rybáře*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1989. s. 5-7

¹⁸⁸ POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. s. 115-117

¹⁸⁹ ŠILHAVÝ, V. a kol. *Naše rybářství*. České Budějovice: Typ pro Rybářské sdružení České republiky, 2015.

¹⁹⁰ Současnost Českého rybářského svazu a jeho perspektivy. Český rybářský svaz [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.rybsvaz.cz/beta/index.php/o-crs/o-nas?start=1>.

podniku na základě privatizačního zákona v roce 1991. Díky tomu pak v letech 1993 vstoupilo do hradeckého rybníkářství několik soukromých firem.¹⁹¹

Když v roce 1989 zaniklo plánované hospodářství, zjistilo se, že plánovaný chov drůbeže zavedený v roce 1951 nebyl vůbec rentabilní, prosperoval jen díky své velké dotaci. Další podnět k zániku přišel záhy s epidemií zvanou botulismus, který způsoboval hromadný úhyn drůbeže. Zapříčiněný byl absolutním přehnojením, zejména vysokou koncentrací drůbežího trusu v kombinaci s hnojením rybníků a zplavováním hnojiv z okolních polí. Rybářské podniky tedy drůbež pomalu, ale jistě, přestávaly pěstovat. Podobně tomu bylo i s pstruhařstvím, který se neobešel bez dotací a byl prodělečný.

Poslední novela zákona před současnou právní úpravou rybářství proběhla 9. listopadu 1999 zákonem č. 238/1999 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

Vydáno však bylo i několik dalších s rybářstvím souvisejících zákonů. Hovořit lze například o následujících: zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním, zákon č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), zákon č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, zákon č. 229/1991 Sb., o půdě a jiném zemědělském majetku, zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

---

¹⁹¹ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 221-222

4 Aktuální stav rybníkářství v ČR a současná právní úprava rybářského práva

Vznik samostatné České republiky se datuje po rozpadu Československa v roce 1993. Jejím základem byly zejména demokratické principy a přiblížení se západnímu životnímu stylu. V počátcích se země potýkala s mnohými problémy – privatizace, restrukturalizace či hospodářská transformace. Prezidentem byl až do roku 2003 Václav Havel, po něm následoval Václav Klaus, Miloš Zeman a v současnosti nově zvolený Petr Pavel. Mezi významné milníky lze považovat vstup do NATO v roce 1999 a do Evropské unie v roce 2004.

Současné české rybářství je členěno na produkční rybářství a hospodaření v rybářských revírech. Česká republika disponuje přes 24 000 rybníky a vodními nádržemi o celkové rozloze více než 52 000 ha, z čehož více než 80 % slouží k chovu ryb. Meziročně se produkce tržních ryb pohybuje okolo 20 000 t, z čehož téměř 90 % tvoří kapr. Rekreační rybolov je prováděn lovem na udici prostřednictvím rybářského svazu.¹⁹²

Profesním uskupením Českých a Moravských rybářů je Rybářské sdružení České republiky. Sdružení sídlí v Českých Budějovicích a reprezentuje chovatele ryb a vodní drůbeže zpracovatele ryb, výrobce rybářských potřeb. Mezi členy mimo jiné patří také výzkumné instituce, vzdělávací instituce a rybářské svazy (Český rybářský svaz a Moravský rybářský svaz). Jeho základní aktivity spočívají v přípravě podkladů pro orgány veřejné správy, součinnost při přípravě právních norem, spolupráce na vzdělávání, součinnost při výzkumu a šlechtění ryb a vodní drůbeže, vyhodnocování tržních výsledků, dále zajišťuje činnost sdružení pro chov ryb a vodní drůbeže, má ve své správě ochranné známky, hájí rybářské zájmy, připravuje podklady pro získávání dotací, vyhodnocuje škody na rybách a mnoho dalších. Rybářské sdružení je také členem renomované Federation of the European Aquaculture Producer (Federace evropských producentů ryb).¹⁹³

Český rybářský svaz, z.s. je v současné době největší zájmové sdružení v celé České republice. Je rozdělen na 487 místních organizací ze sedmi územních svazů (Praha, Středočeský, Jihočeský, Západočeský, Severočeský, Východočeský,

¹⁹² Rybářství a rybníkářství. eAGRI [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/lesy/rybarstvi-a-rybnikarstvi/?fullArticle=1>

¹⁹³ ŠILHAVÝ, V. a kol. *Naše rybářství*. České Budějovice: Typ pro Rybářské sdružení České republiky, 2015. s. 11-12

Severní Morava a Slezsko). Registruje téměř 270 000 osob, z čehož cca 15 % tvoří děti do 18 let.¹⁹⁴

Největším Evropským producentem sladkovodních ryb je Rybářství Třeboň a.s. Ročně produkuje 3200 t ryb, z čehož 90 % tvoří kapr. Pro tuzemskou spotřebu se firma podílí 15 % ryb. Hospodaří na celkem 488 rybnících o velikosti 8086 ha. Většina těchto rybníků leží v chráněných krajinných oblastech na území okresů Jindřichov Hradec, České Budějovice a Tábor.¹⁹⁵

Celkově se v České republice vyskytuje přes šedesát druhů ryb. Chovatelsky využívaná je přibližně jedna čtvrtina, jimiž je:

- Kapr obecný,
- Lín obecný,
- Candát obecný (dravé),
- Sumec velký (dravé),
- Štika obecná (dravé),
- Amur (býložravé),
- Tolstolobik (býložravé),
- Pstruh duhový (lososovité),
- Siven (lososovité).¹⁹⁶

Rybářství se dotkla i pandemie COVID-19. Do některých zemí byl například zcela přerušen vývoz ryb, a to nejen kvůli zavřeným restauracím, které byly hlavním odběratelem ryb, ale komplikovaný byl i převoz ryb přes hranice, kdy řidiči nákladních automobilů trávili mnoho hodin ve frontách ke kontrole. Také úbytek pracovní síly byl citelný, díky zavřeným středním školám nemohli při výloveh pomáhat studenti v rámci praxí.¹⁹⁷ V souvislosti s pandemií,

---

¹⁹⁴ Současnost Českého rybářského svazu a jeho perspektivy. Český rybářský svaz [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.rybsvaz.cz/beta/index.php/o-crs/o-nas?start=1>.

¹⁹⁵ Rybářství Třeboň a.s. Rybářství Třeboň [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.trebon.rybarstvi.cz/info-rybarstvi-trebon>.

¹⁹⁶ Produkční rybářství České republiky. Informační brožura produkčního rybářství. Rybářské sdružení České republiky. Dostupné z: <https://www.cz-ryby.cz/uploads/pdf/knihy/cz-0.pdf>.

¹⁹⁷ České rybářství a rybníkářství: Udržet se nad vodou není žádná legrace. iRybářství [online]. [cit. 15. 2. 2023]. Dostupné z: <https://irybarstvi.cz/ceske-rybarstvi-a-rybnikarstvi-udrzet-se-nad-vodou-neni-zadna-legrace/>.

bylo podobně jako v jiných odvětvích, přijaté opatření pro rybaření. Mimo vládních opatření typu zákaz pohybu mimo bydliště bez ochranných prostředků se jednalo o dodržování odstupové vzdálenosti. Český rybářský svaz vyzval rybáře, aby k lovu volili méně frekventovaná místa. Také byly zakázány společné lovy, rybářské závody či členské schůze. Výjimku pak tvořily výlovy rybníků či nasazování rybářských revírů. Osobám, kterým skončil rybářský lístek po 1. březnu 2020, byla udělena výjimka a mohly chytat ryby i na dále na tento neplatný lístek. Rybářská stráž byla povinna i přes nastalou situaci být činná za dodržení všech ochranných opatření.¹⁹⁸ Meziroční pokles tržeb Rybářství Třeboň v době COVID byl nižší o 15 %.

Co se školství v současné době týče, nutno zmínit, že v roce 2009 byla nově založena Fakulta rybářství a ochrany vod na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Ta je v celé střední Evropě jedinou tohoto typu, je tedy svou povahou celostátní se středoevropskou působností. Fakulta vlastní moderní infrastrukturu a laboratoře a pyšní se vysokou vědeckou odborností. Její ústavy sídlí v Českých Budějovicích, ve Vodňanech a Nových Hradech. Fakulta svým studentům nabízí bakalářské, magisterské i doktorské studium.¹⁹⁹ Vysokoškolská výuka však byla zajišťována již na Vysoké škole zemědělské v Brně. Tato následně změnila svůj název na Mendelova univerzita v Brně. V souvislosti s novelizací zákona o vysokých školách se rozdělil systém výuky na dvoustupňový, tedy bakalářský a navazující magisterský. Během mnoha let existence byl vybudován vlastního ústavu rybářství a hydrobiologie.

Střední škola rybářská ve Vodňanech prošla v průběhu let značnou modernizací. Bylo zrekonstruováno školní pokusnictví, díky čemuž vzniklo „středisko praktické výuky s kanceláří a bytem správce, šatny žáků a laboratoře, obnovila se meteorologická stanice a opravilo pět pokusných rybníků“. Škola vydává odborné učebnice a skripta pro Vyšší odbornou školu, která byla otevřena při Střední škole rybářské v roce 1996. Její název je Vyšší odborná škola vodního

---

¹⁹⁸ Rybaření v době opatření proti šíření koronaviru. Český rybářský svaz [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.rybsvaz.cz/beta/index.php/119-vseobecne/635-rybareni-v-dobe-opatreni-proti-sireni-koronaviru>.

¹⁹⁹ ŠILHAVÝ, V. a kol. *Naše rybářství*. České Budějovice: Typ pro Rybářské sdružení České republiky, 2015. s. 205-211

hospodářství a ekologie a sídlí v samostatném pavilonu střední školy. Svým studentům nabízí specializaci Chov ryb a Vodní stavby v rybářství.²⁰⁰

Rybářské učiliště vlivem společenských změn po roce 1990 znovu obnovilo svou samostatnost. V roce 2008 se přejmenovala na Střední škola rybářská a vodohospodářská Jakuba Krčína a k učebnímu oboru Rybář získala akreditaci nově i k maturitnímu oboru Ekologie a životní prostředí se zaměřením na vodohospodářství a nástavbovému oboru pro učňovský obor Rybář. V roce 2005 byla započata učňovská výuka v oboru Rybář také na Moravě, na Středním odborném učilišti lesnickém Bzenec. Dnes škola vlastní sedm budov s učebnami a výuka probíhá vždy dva týdny, po čemž následují dva týdny praxe, která je studenty vykonávána ve školních dílnách a na školním závodě Rybářství Hodonín s.r.o., či v rybářských revírech Moravského rybářského svazu a Rybníkářství Pohořelice a.s.²⁰¹

V současnosti tedy lze v České republice studovat rybářství na následujících školách:

- Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta rybářství a ochrany vod,
- Mendelova univerzita v Brně,
- Česká zemědělská univerzita Praha, Katedra zoologie a rybářství,
- Střední rybářská škola Vodňany,
- Střední škola rybářská a vodohospodářská Jakuba Krčína v Třeboni,
- Střední škola lesnická a rybářská Bzenec.²⁰²

4.1 Právní úprava rybářského práva

V současné době rybářské právo upravuje zákon č. 99/2004 Sb. o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ze dne 10. února 2004. Nejedná se o samostatné právní odvětví a jeho právní

---

²⁰⁰ ŠILHAVÝ, V. a kol. *Naše rybářství*. České Budějovice: Typ pro Rybářské sdružení České republiky, 2015. s. 221-225

²⁰¹ ŠILHAVÝ, V. a kol. *Naše rybářství*. České Budějovice: Typ pro Rybářské sdružení České republiky, 2015. s. 227-234

²⁰² Produkční rybářství České republiky. Informační brožura produkčního rybářství. Rybářské sdružení České republiky. Dostupné z: <https://www.cz-ryby.cz/uploads/pdf/knihy/cz-0.pdf>.

úprava je roztržena do mnohých dalších zákonů, ba dokonce souvisejících právních odvětví (právo životního prostředí, občanské právo aj.).

Nelze však opomenout právní předpisy nejvyšší právní síly, jímž jsou Ústava ČR a Listina základních práv a svobod. Ty sice neupravují konkrétně rybářské právo, ale svou úpravou se ho přímo dotýkají. Řeč je samozřejmě již o preambuli, ale také například o Článku 7, který říká, že: „*Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.*“²⁰³ S ochranou životního prostředí úzce souvisí také Článek 35, který říká, že každý má právo na příznivé životní prostředí a informace o něm a přírodních zdrojích. Také, že každý může vykonávat svá práva, ale pouze do té míry, aby mimo jiné toto životní prostředí a přírodní zdroje neohrožoval ani nepoškozoval více, než dovoluje zákon. Do přírody a životního prostředí dle Článku 11 odst. 3 nesmí nadměrně stanovenou zákonem zasahovat ani výkon vlastnického práva. Z důvodu ochrany přírody může být na vymezených územích dle Článku 14 odst. 3 omezena svoboda pohybu a pobytu dle odst. 1.²⁰⁴

K rybářskému zákonu byla vydána prováděcí vyhláška ministerstva zemědělství č. 197/2004 Sb. k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybníkářství). Tato byla změněna vyhláškou č. 239/2006 Sb, následně vyhláškou č. 20/2010 Sb. a poté vyhláškou č. 122/2010 Sb.

Z platné evropské legislativy zabývající se rybářstvím lze jmenovat například:

- Nařízení Komise (ES) č. 1010/2009 ze dne 22. října 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1005/2008, kterým se zavádí systém Společenství pro předcházení, potírání a odstranění nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu,
- Nařízení Rady (ES) č. 1005/2008 ze dne 29. září 2008, kterým se zavádí systém Společenství pro předcházení, potírání a odstranění nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu,

---

²⁰³ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. In. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. [cit. 11. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>.

²⁰⁴ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. In. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. [cit. 11. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>.

mění nařízení (EHS) č. 2847/93, (ES) č. 1936/2001 a (ES) č. 601/2004 a zrušují nařízení (ES) č. 1093/94 a (ES) č. 1447/1999,

- Nařízení Komise (ES) č. 503/2007 ze dne 8. května 2007 o zápisu určitých názvů do Rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení (Pohořelický kapr (CHOP) – Žatecký chmel (CHOP) – Pomme du Limousin (CHOP) – Tome des Bauges (CHOP)),
- Nařízení Rady (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin.

4.1.1 Zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství

Zákon č. 99/2004 Sb. o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) ze dne 10. února 2004 je rozdělen na pět částí. První se zabývá rybníkářstvím, rybářskými revíry, výkonem rybářského práva, rybářskou strážní a ochranou mořských rybolovných zdrojů. Druhá, třetí a čtvrtá část se zabývá derogací a změnou některých zákonů. Pátá část udává účinnost od 1. dubna 2004.

První část zákona je dále členěna na jednotlivé hlavy. První z nich obsahuje úvodní ustanovení. Oproti předešlé právní úpravě zde chybí základní zásady či účel zákona. Předmětem zákona je dle § 1 zejména „*chov, ochranu a lov ryb, pěstování a lov vodních organismů a ochranu jejich života a životního prostředí*“, dále pak „*rybníkářství, výkon rybářského práva, vyhlášení, změnu a rušení rybářských revírů a jejich ochranu*“ a výkon státní správy s tím související, dále vedení veškeré související evidence, pravomoci ohledně rybářské strážní, „*výkon dozoru nad dodržováním zákona*“, „*podíl státu na úhradě nákladů na opatření přijatých ve veřejném zájmu*“ a v neposlední řadě „*ochranu mořských rybolovných zdrojů*“. Ust. § 2 vymezuje základní pojmy pro účely zákona, například rybníkářství, rybník, zvláštní rybolovná zařízení, rybářský revír, výkon rybářského práva a mnoho dalších.²⁰⁵

Druhá hlava, konkrétně ust. § 3, definuje, že k provozu rybníkářství je nutné mít ve vlastnictví nebo nájmu rybník či rybochovné zařízení. Lov ryb poté probíhá

---

²⁰⁵ Zákon č. 99/2004 Sb. In. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 12. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-99/zneni-20220201>.

hromadně nebo udicí. O hospodaření na rybníku a lovu udicí je rybníkář povinný vést evidenci, kterou do 30. dubna předloží příslušnému správnímu úřadu. Rybářský revír může být prohlášen na vodním toku, uzavřené vodě či na rybníce (§ 4). Pouze v rybářském revíru může být vykonáváno rybářské právo (§ 6).²⁰⁶

Ust. § 7 stanoví, že právní úpravu výkonu rybářského práva v hraničních vodách upraví příslušné mezinárodní smlouvy. Hraniční spolupráce je velmi důležitá, neboť státní hranice České republiky jsou z velké části (více než 30 %) tvořeny z vodních toků, které často pokračují dál do sousedních států. Je proto nutné uzavření mezistátních nebo mezivládních mezinárodních smluv, které upraví například přístup k vodě, zásobování vodou, zajištění meliorací krajiny, plánování, výstavbu či údržbu vodohospodářských zařízení, údržbu vodních toků, ochranu proti znečištění vod, ochranu přírody, biotopů a mnoho jiných dalších.

Ust. § 8 stanovuje náležitosti pro žádost o výkon rybářského práva a podmínky pro povolení výkonu rybářského práva a příslušný orgán. Toto povolení může být odňato na základě ust. § 10, případně může skončit uplynutím doby, na kterou bylo povoleno. Jedenácté ustanovení poté upravuje hospodaření v rybářském revíru. Dle ust. § 5 může být část revíru nebo celý revír prohlášen za chráněnou rybí oblast, ve které může být lov ryb a jiných živočichů omezen, nebo zcela zakázán. Výkon rybářského práva ani rybníkářství nesmí být v rozporu se zvláštními předpisy. Jejich ochranu stanovuje ust. § 12 zákona o rybářství.²⁰⁷

Hlava třetí a její ust. § 13 upravuje lov ryb včetně taxativního vymezení zakázaných způsobů lovu. Rybáři je dovoleno k lovu udicí používat nanejvýš dva rybářské pruty. Podobně jako předchozí právní úpravy zákon obecně zakazuje lov výbušninami či otravnými látkami, střelení ryb, bodání, chytání do rukou, lov elektrickým proudem aj. V rybářských revírech pak zakazuje lov ryb v době hájení bez stanovené minimální délky či mimo povolenou dobu k lovu. Dále nesmí být provozován lov z obytných lodí, silničních mostů, v blízkosti přehrad, plavebních komorách, v rybím přechodu nebo tam, kde se ryby nahromadily za mimořádně nízkého stavu vody. Také se zakazuje lov ryb do slupů a vrší.

---

²⁰⁶ Zákon č. 99/2004 Sb. In. Zákony pro lidi [online]. [cit. 12. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-99/zneni-20220201>.

²⁰⁷ Zákon č. 99/2004 Sb. In. Zákony pro lidi [online]. [cit. 12. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-99/zneni-20220201>.

Výjimky stanovuje ministerstvo. Dále ustanovení upravuje nutnost přítomnosti rybářského lístku a povolenky k rybolovu a komu tyto mohou být vydány.²⁰⁸

Čtvrtá hlava právně upravuje rybářskou stráž. Tou může být dle ust. § 14 ustanovena fyzická osoba, která

- a) *„je starší 21 let,*
- b) *splňuje podmínku bezúhonnosti,*
- c) *je způsobilá k právním úkonům,*
- d) *je zdravotně způsobilá pro výkon funkce rybářské stráže,*
- e) *prokázala znalost práv a povinností rybářské stráže podle tohoto zákona a znalost souvisejících právních předpisů,*
- f) *složila před příslušným obecním úřadem obce s rozšířenou působností slib tohoto znění: "Slibuji, že jako rybářská stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při kontrole dodržování rybářského zákona a prováděcích právních předpisů k rybářskému zákonu, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející rybářské stráž."“*

Člen rybářské stráže musí být označen služebním odznakem a prokazovat se průkazem, kontrolovat dodržování povinností, zjišťovat závady v revírech (například znečištění vod) a ty neprodleně hlásit obecnímu úřadu (§ 17). Mezi jeho práva patří kontrola lovcích osob, rybářského náčiní, obsahu lodí a nádrží, užívání vodohospodářských zařízení a způsobu užívání vod. Při výkonu své funkce může vstupovat na cizí pozemky. Po lovcích osobách může požadovat rybářský lístek a povolenku k rybolovu - ty může v případě porušení zákona zadržet, a to i společně s úlovkem. Přestupky může sám řešit na místě (§ 16). Funkce rybářské stráže zanikne smrtí, rozhodnutím orgánu, zánikem výkonu rybářského práva nebo zánikem revíru (§ 15). Odpovědnost za škodu způsobenou výkonem funkce upravuje zákon č. 82/1998 Sb. na odpovědnost nemá nárok osoba, která zákrok rybářské stráže vyvolala nepřiměřeným protiprávním jednáním. Škody na zdraví rybářské stráže řeší zákona č. 65/1965 Sb. zákoník práce a škody

---

²⁰⁸ Zákon č. 99/2004 Sb. In. Zákony pro lidi [online]. [cit. 12. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-99/zneni-20220201>.

na majetku pak občanský zákoník. Náhradu škody podle zákona o rybářství poskytne obecní úřad, a to jak škodu, kterou rybářská stráž způsobila, tak i utrpěla (§ 18).²⁰⁹

Hlava pátá stanovuje orgány státní správy v oblasti rybářství a v ust. §§ 19 až 24 upravuje jejich působnost a pravomoc. Ust. § 25 stanovuje povinnost nošení stejnokroje a odznaku osobám vykonávajícím státní správu v oblasti rybářství. Za orgány vykonávající státní správu se považují: „a) *obecní úřad obce s rozšířenou působností*, b) *městská část hlavního města Prahy určená statutem hlavního města Prahy*, c) *kraje v přenesené působnosti*, d) *ministerstvo*, e) *Ministerstvo životního prostředí*, f) *správy národních parků*, g) *Ministerstvo obrany*, h) *celní orgány*.“²¹⁰

Hlava šestá upravuje ochranu mořských rybolovných zdrojů. V ust. §§ 26 až 29 zákon odkazuje na předpisy Evropského společenství ohledně uvádění mořských ryb a živočichů na trh. Dále upravuje dovoz takových ryb a živočichů a stanovuje dozor nad jejich ochranou.²¹¹

Poslední sedmá hlava stanovuje hmotněprávní úpravu přestupků a správních deliktů. Přestupku se může dopustit fyzická osoba, zatímco správního deliktu osoba právnická. Zákon stanovuje, jakým způsobem se přestupku či správního deliktu může někdo dopustit.

4.1.2 Vyhláška ministerstva zemědělství č. 197/2004 Sb.

Oproti vyhlášce k zákonu č. 102/1963 Sb. tato vyhláška nevynechává existenci nových pojmů, ale vesměs pouze podrobněji stanovuje pojmy již upravené zákonem. Jedná se například o detailnější vymezení hromadně účinné metody lovu ryb a vodních organismů nebo vedení evidence o hospodaření v rybníkářství či rybářských revírech. Také rozvádí vyhlášení rybářských revírů, hospodaření v něm či chráněných rybích oblastí, dále pak rybářské lístky a povolenky k rybolovu. Ve svém šestém ustanovení pak určuje předpoklady pro výkon funkce rybářského hospodáře a jeho zástupce. Dále vyhláška stanovuje zásady pro udělování výjimek ze zakázaných způsobů lovu, povolené způsoby

---

²⁰⁹ Zákon č. 99/2004 Sb. In. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 12. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-99/zneni-20220201>.

²¹⁰ Zákon č. 99/2004 Sb. In. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 12. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-99/zneni-20220201>.

²¹¹ Zákon č. 99/2004 Sb. In. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 12. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-99/zneni-20220201>.

lovu, způsob měření délky ryb, nejmenší lovné míry vybraných druhů ryb v rybářském revíru, denní doby lovu ryb, doby hájení a velmi detailně se věnuje ustanovením o rybářské strážci.²¹²

Původní vyhláška č. 197/2004 Sb. k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážci, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) byla změněna vyhláškou č. 239/2006 Sb, ze dne 16. května 2006. Změny se dotkly mnohých gramatických úprav a chyb, dále pak § 3, kdy vyhláška nově považuje lipana za lososovitou rybu. Dále upravuje vytyčení hranic rybářských revírů. V § 7 upravuje maximální počet vydaných povolenek. Dále se zrušují odstavce v § 10 ohledně rybářského lístku vydaného osobám mladším 15 let, odepření vydání rybářského lístku a odebrání rybářského lístku. Dále upravuje vydání rybářského lístku cizincům. Ust. § 12 upravuje denní doby lovu ryb v kalendářním roce v rybářském revíru. V ust. § 13 se přidávají hájené ryby v mimopstruhových revírech. Ve čtrnáctém ust. se upravují povolené způsoby lovu v rybářském revíru a je k nim nově stanovena příloha č. 7. Ust. § 16 upravuje povolené způsoby lovu v mimopstruhovém revíru. Ust. § 17 upravuje rybí nástrahu a vracení ryb do vod. Dále vyhláška nově zavádí přílohu 3a.²¹³

Vyhláškou č. 20/2010 Sb. ze dne 13. ledna 2010 byla vyhláška 197/2004 Sb. změněna v ust. § 2 Vedení evidence o hospodaření v rybníkářství, kterému se dostalo obsáhlejší úpravy. V ust. § 3 zrušuje nově přidaný odstavec tři o lipanech. Dále pak v ust. § 8 vedení evidence o hospodaření a o dosaženém hospodářském výsledku v rybářském revíru. V § 9 stanovuje výjimky ze zákazu lovu. Ust. § 11 stanovuje nejmenší lovnou míru úhoře říčního v mimopstruhových vodách na 50 cm a dále ho přidává i se stanovenou měrnou délkou do vod pstruhových (odst. 3). Dále vyhláška mění přílohu č. 7.²¹⁴

Vyhláškou č. 122/2010 Sb. ze dne 20. dubna 2010 byla vyhláška 197/2004 Sb. změněna, co do ust. § 11. V tomto se upravuje způsob měření délky ryb a nejmenší lovné míry vybraných druhů ryb v rybářském revíru, konkrétně

---

²¹² Vyhláška č. 197/2004 Sb. In. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 12. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-197/zneni-20180401>.

²¹³ Vyhláška č. 239/2006 Sb. In. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-239>.

²¹⁴ Vyhláška č. 20/2010 Sb. In. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-20>.

u štiky obecné z 50 cm na 45 cm a z pstruha říčního z 45 cm na 50 cm. Dále dochází k úpravě přílohy č. 1.²¹⁵

4.2 Komparace se Slovenskou právní úpravou^{216 217}

Vzhledem k tomu, že téměř veškerá historická právní úprava rybářského práva se vztahovala nejen pro Čechy, ale i pro Slovensko, je vhodné uvést i aktuální komparaci se slovenskou právní úpravou. Rybářské právo na Slovensku upravuje zákon č. 216/2018 Z. z. o rybárstve a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov ze dne 13. června 2018. je členěn do osmi „částí“.

První část zákona o rybárstve vymezuje základní ustanovení. Rozdíl oproti české právní úpravě lze spatřit ihned v prvním ustanovení, který říká, že zákon o rybárstve se nevztahuje na vodní plochy menší než 100 m², které nemají vodní přítok, a také na vodní plochy, které nejsou předmětem evidence o vodách či součástí rybářského revíru. Druhé ustanovení podobně českému vymezuje základní pojmy.

Rybářský revír dle § 3 je zřizovaný přímo ministerstvem životního prostředí a členění revírů je na kaprové a lososové (ty pak dále na pstruhové a lipňové) – oproti českým pstruhovým a bezpstruhovým, avšak principiálně je dělení podobné. Ust. § 4 následně stanovuje, že rybářské právo patří státu (což na českém území obsahoval naposled zákon č. 102/1963 Sb.). Novela zákona o rybárstve v roce 2018 přinesla i změnu v tom, komu může být rybářské právo přiděleno. Toto může být totiž nově přiděleno nejen Slovenskému rybářskému svazu, ale nyní také jiným subjektům. Ve zbytku je úprava výkonu rybářského práva obdobná. Stejně tak úprava hospodaření v rybářských revírech je vez větších rozdílů.

Stejně jako v Čechách, lze i na Slovensku prohlásit celý revír nebo jeho část za chráněnou rybí oblast, ovšem s rozdílem, že na Slovensku nelze v tomto režimu lov ryb omezit, ale pouze zakázat (§ 7). Slovensko má také několik režimů rybářského revíru, jimiž jsou například Lovný rybářský revír, Rybářský revír chyt

²¹⁵ Vyhláška č. 122/2010 Sb. In. Zákony pro lidi [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-122>.

²¹⁶ Zákon č. 216/2018 Z. z. In. Právo a judikatura v praxi [online]. [cit. 16. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.epi.sk/zz/2018-216/znenie-20220101#p4>.

²¹⁷ Vyhláška č. 381/2018 Z. z. In. Slovenský rybársky zväz [online]. [cit. 16. 3. 2023]. Dostupný z: https://www.srzrada.sk/wp-content/uploads/2018/12/ZZ_2018_381_20190101.pdf.

a pust' (zejména pro lov trofejních ryb), Chovný rybářský revír a Rybářský revír s režimem účelového rybářského hospodaření.

Rybářský lístek v České republice se dle vyhlášky 197/2004 Sb. vydává na dobu neurčitou, na dobu 10 let, 3 roky, 1 rok nebo na 30 dní. Slovenská právní úprava rozlišuje rybářský lístek týdenní, měsíční, roční či tříletý. Zásadní je také, kdo rybářský lístek vydává. V České republice jsou to místní organizace, zatímco na Slovensku přímo státní orgány. Doby hájení ryb jsou stanoveny v obou právních úpravách velmi obdobně, pouze s drobnými odchylkami. Stejně tak lovné míry ryb, kdy v případě odchylky jsou většinou české minimální lovné míry mírně nižší než slovenské. Český zákon také rozlišuje lovné míry v pstruhových a bezpstruhových vodách, zatímco ten slovenský stanovuje lovné míry obecně a dále vymezuje ryby, pro které lovná míra stanovena není vůbec. Odchylky lze nalézt například v denních dobách lovu ryb, které má Slovenské právo upravené odlišně.

Pro výkon funkce rybářské stráže na Slovensku je dle ust. § 23 odst. 3 písm. c zákona o rybářství je nutné ukončené středoškolské vzdělání s maturitou. Ust. § 26 pak stanovuje možnost užití donucovacích prostředků rybářské stráže, jimiž jsou hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany, slzotvorné prostředky, obušek, pouta a služebního psa. Před použitím však musí rybářská stráž náležitě poučit a vyzvat osobu, aby zanechala protiprávního jednání. To vše však pouze v úmyslu zabránit poškozování cizího majetku, zajištění bezpečnosti jiných osob nebo sebe sama. Pouta lze využít pro spoutání osoby, která klade aktivní odpor nebo fyzicky napadá osoby ve svém okolí. U těhotných žen, dětí, zdravotně či tělesně postižených a u seniorů lze použít pouze hmaty a chvaty. Ostatní donucovací prostředky pak pouze v případě, je-li bezprostředně ohrožen život a zdraví jiných osob. Člen rybářské stráže musí být pojištěný pro případ způsobení škody.

Velmi angažovaným orgánem je na Slovensku Ministerstvo životního prostředí. Výčet jeho pravomocí a úkolů je stanoven v § 36 zákona o rybářství. Z toho lze usuzovat, že slovenští zákonodárci jsou si vědomi nutnosti ochrany životního prostředí.

Obecně lze konstatovat, že úprava rybářského práva v České republice a na Slovensku se v mnohém podobá. Drobné rozdíly lze spatřovat v předpisech a procesech, což dělá rybářskou praxi každé země zcela jedinečnou.

Závěr

Hlavním záměrem této rigorózní práce bylo provést historický exkurs rybníkářstvím a rybářským právem v českých zemích, konkrétně se zaměřením na jihočeský region. Zkoumané bylo období od prvopočátků do roku 1992. První část práce poskytla čtenáři hlubší nahlédnutí sahající až do pravěku. Odtud již existují mnohé archeologické nálezy, které dokládají například způsob lovu či jaké ryby byly loveny. Právo rybolovu bylo v této době zcela svobodné, rybu si mohl přivlastnit, kdokoli ji chytl. Následuje období rodu Přemyslovců, které lze považovat za prvopočátky rybníkářství. Začaly být zakládány první rybníky za účelem chovu ryb. Velmi významnou roli v tomto procesu hrál kapr jakožto postní pokrm.

Ve čtrnáctém století, tedy v období Lucemburků, již naznačuje velký význam rybníkářství pro rozvoj obživy panství. S vládou Karla IV. došlo k ustálení hospodářských a politických poměrů a rybníkářství se dostalo obrovského rozpuku. Karel IV. nařizoval rozsáhlou výstavbu rybníků na základě zákoníku Majestat Carolina. Také byly položeny první právní základy k jakési kodifikaci rybářského práva. Během 14. a 15. století se rybáři začali sdružovat dle své profese do rybářských cechů s vlastními normami. Rybářskou produktivitu narušily až husitské nepokoje. Situace se začala uklidňovat přibližně v polovině 15. století. Opravují se poničené rybníky a také dochází k významnému kroku, tedy k plošnému zavádění odděleného chovu ryb.

V období vládnoucího rodu Jagellonců je již stavební činnost zcela obnovena, avšak tentokrát již nespočívá pouze ve výstavbě samostatných rybníků. Nyní se již začínají budovat rybníční soustavy, v čemž sehrál zásadní roli zejména Štěpánek Netolický. Opomenout však nelze ani národohospodáře a rybníkáře Viléma z Pernštejna. Rozmach rybníkářství spočíval v hospodářském a ekonomickém rozvoji země.

Následovala dynastie Habsburská a Habsbursko-Lotrinská. Rybníční hospodářství se v 16. století těšilo velké důležitosti. Docházelo k opravdu rozsáhlé výstavbě rybníků a rozsáhlých rybníčních sítí, což lze nazvat jakousi zakladatelskou érou. S tou je na jihu Čech často spojován zejména Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan. Obrovský význam rybníkářství dokládá také fakt, že začaly být vydávány mnohé rybářské předpisy. Během třicetileté války došlo k velkému úpadku rybníkářství. Některé rybníky byly dokonce zrušeny a místo nich vznikly

pole a louky. K úpadku došlo i kvalitativně, neboť rybníky byly po válce zpustošené a zarostlé. Období 19. a 20. století je poté považováno za období racionalizace. Začínají být využívány poznatky evropské rybářské vědy. Na rybářství již nebylo pohlíženo jako na prostředek účelného stravování, ale stávalo se prosperující hospodářskou činností. S tím bezesporu souvisí fakt, že rybářskému právu se dostalo právní úpravy. Jednalo se zejména o Obecný občanský zákoník (ABGB) č. 946/1811, ale i zákon č. 22/1883 čes. z. z., v příčině některých opatření ke zvelebení rybářství, zákon č. 58/1885 ř. z., rybářství vodstvo vnitrozemské, či zákon č. 62/1896 mor. z. z., některých opatření ke zvelebení rybářství. Nejvýznamnějším představitelem českého rybářství byl v této době Josef Šusta z Třeboně, který se zasloužil o významný rozvoj jihočeského rybářství. Válečný konflikt, který započal v létě 1914, rybářství velmi poznamenal. Válečné roky se nesly v duchu obav a pochybností. Vláda vyvíjela na hospodáře stále větší nároky, rybníky byly drancovány a vykrádány, což komplikovalo následnou obnovu rybníčního hospodářství.

Po skončení první světové války a rozpadu Rakousko-Uherska bylo politické hospodářské změny. Obnovení zemědělské produkce a zajištění obživy obyvatel mělo být dosaženo první pozemkovou reformu, tedy přerozdělením půdy velkostatku. Velmi významnou událostí počátku 20. století bylo také založení rybářské školy ve Vodňanech. Přípravy a snahy o přijetí nového rybářského zákona o však opět narušil válečný konflikt.

V období Protektorátu Čechy a Morava utrpělo české rybářství obrovské ztráty. Nacisté násilně obstoupili okupovaná území Německu, Maďarsku a Polsku. České rybníční správy byly donuceny část svých rybníků předat Německé rybníční správě. Pracovní i mechanizační síla byla soustředována především válečné průmyslové výrobě. Chyběly prostředky pro údržbu rybníků, natož na výstavbu nových. I přes tyto nepříznivé podmínky však bylo nutné rybníky osadit, aby bylo dosaženo potřebné kvóty tržních ryb. Potraviny byly na přiděl, oproti potravinovým lístkům, a lidé byli hladoví. V roce 1942 bylo vydáno protektorátní vládní nařízení č. 5/1942 Sb. o částečné úpravě rybářství.

Po skončení druhé světové války byly vydány Prezidentské dekrety, které mimo jiné obnovily činnost ministerstva zemědělství a staly se základem pro druhou pozemkovou reformu. Velkostatky s výměrou větší než 50 ha byly zestátněny a rozparcelovány. Proces „výroby“ tržní ryby byl zintenzivněn. Došlo

k mnoha inovacím a modernizacím, a to například v hnojení rybníků či dokrmování ryb. Rybníkářům byla k dispozici těžká technika, která významně usnadnila jejich těžké práci. Po vzoru sovětského hospodářství byl také zaveden chov drůbeže na československých rybnících. V roce 1952 se také po mnoha letech příprav dostalo právní úpravě rybářství, a to zákonem 62/1952 Sb. o rybářství a jeho prováděcími předpisy. Zákon o rybářství přinesl zásadní změny zejména s ohledem na společensko-ekonomickou situaci. Dále přinesl zásadní rozdělení rybářství na tekoucích vodách a produkční rybářství a zrušil možnost volného lovu ryb.

S přijetím nové Ústavy Československé socialistické republiky došlo v roce 1960 k rapidním změnám právního řádu. Rybářství bylo stabilním zemědělským rezortem, i přesto byly zaznamenávány neustále snahy o zvyšování produkce ryb. Docházelo k rekultivacím, obnovám a rekonstrukcím rybníku. Také byla posílena spolupráce se zahraničními rybáři. V roce 1963 došlo k přijetí zákona č. 102/1963 Sb. o rybářství, jenž byl kodifikací zákona č. 62/1952 Sb. Právní úprava rybářského zákona ve značné míře vychází ze zemského zákona č. 22/1885 čes. z. z.

Koncem roku 1989 došlo v České republice k významným změnám nejen na poli politickém a ekonomickém, ale i v oblasti společenského života jakožto samozřejmě také v rybářství. Právní úprava z roku 1963 zůstala sice beze změn, ale rybářské společenské vztahy měly zcela odlišný charakter. Již nebylo preferováno společenské vlastnictví. Současný stav podporoval vlastnictví individuální. Chov ryb byl zajišťován podnikatelskými subjekty jakožto vlastníky nebo nájemníky, pouze tekoucí vody byly nadále vlastněné státem. Majetek uvnitř rybářského sektoru byl transformativně přesunut a restituován, nově pak vznikaly rybářské akciové společnosti a společnosti s ručením s omezeným či podniky fyzických osob.

Současné rybářství je členěno na produkční rybářství a hospodaření v rybářských revírech. Profesionálním uskupením českých a moravských rybářů je Rybářské sdružení České republiky a největším zájmovým sdružením v České republice je Český rybářský svaz. Rybářské právo v současné době upravuje zákon č. 90/2004 Sb. o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) spolu s prováděcími předpisy. Nelze však opomenout právní předpisy nejvyšší právní síly, jímž jsou Ústava ČR a Listina základních práv

a svobod. Ty sice neupravují konkrétně rybářské právo, ale svou úpravou se ho přímo dotýkají. Budoucí znění zákona o rybářství je chystané od 1. ledna 2024.

Z dlouhodobého vývoje rybářské právní úpravy lze usuzovat, že se jedná o stabilní systém právních norem, ve kterém dochází k zásadním změnám jen ve velmi výjimečných případech, třeba při změnách společenského systému. To vše i přesto, že v rybářském právu dochází ke kombinaci veřejnoprávních norem se soukromoprávními.

Rybářství je považováno za jednu z nejvýznamnějších součástí českých hospodářských dějin, je jedním z nejstarších zdrojů lidské obživy a stejně tak patří k nejstarším řemeslům. Je bezesporu velmi významným odvětvím, a to v obou svých složkách – rybníkářství i výkonu rybářského práva.

Rybníky jsou jednou z nejvýznamnějších přírodních krás a bohatství, zvláště pak na jihu Čech, kde je jich hojné množství. Jak uvedl Dr. Theodor Mokrý ve svém Desateru rybníčních přikázání na ochranu ryb: *„Važ si rybníka, přírodního to klenotu, jenž jako pestrý smaragd vsazen ve skráně lučin, rolí a hájů, vyzdoben malebnými ostrůvky vlnící se třtiny se svěží zelení puškvoru, lemován kobercem volných bylin bahenní ch, z nichž tavolník opojnou vůni k Tobě dýše a kosatec své žluté a modré fáborky vláti nechává. Jak mile spočine oko tvé na přeněžných bílých kvítkách žebratky vodní, obklopující jako spanilé růžičky královnu květiny vodní: tu krásnou, bájí obestřenou vodní růží, a Ty, Bohu blíž, nasloucháš, jak švitorný Rákosníček svatební symfonii k tomu jim píše... Toť krása tvého domova! Nezapomínej, že rybníky jsou vedle lesů největším bohatstvím chudých jižních Čech. že mlhavým závojem vodních pár osvěžují květinu i živěnu, že jsou tudíž požehnáním statku tvého. Nezapomínej, že jsou regulátory dešťů a splavnosti jihočeských řek až do labského ústí a tím požehnáním celé vlasti.“*²¹⁸

---

²¹⁸ HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. s. 211-212

Cizojazyčné resumé

The fundamental intention of the Rigorous Thesis is to conduct a historical review within fish farming and the right to fish farming in Czech lands, namely focusing on the South Bohemian Region. The examined scope of time ranges from 900 to 1992. First part of the thesis proposes the reader a deep insight into the fish farming outset reaching till prehistoric times. It is followed by the Přemyslids Dynasty regarded as the outsets of fish farming. The first fishponds were established with a purpose to grow fish. A carp as being the fasting dish played an incredibly significant role. In the fourteenth century, fish farming has especially been important to develop livelihood of the manor within the period of the House of Luxembourg. Under the reign of Charles IV economic and political conditions stabilized and fish farming was immensely growing. Fishers began to group in fishers' guilds by their profession with their own rules established in duration of the 14 and 15 centuries. The fishpond productivity was disrupted by the Hussite disturbances. The situation started to calm down in the middle of the 15th century. Devastated fishponds were repaired and crucial steps also taken, and thus a separated fish farming was set up overall. Building activities were completely restored under the reign of the ruling Dynasty of Jagiellons, therefore this time they were not merely based on fishponds themselves. Štěpánek Netolický was the one who played a vital role in pond systems' building-up at that time. However, there is no way how Vilém of Pernštejn, a national economist and a fish farmer, could be omitted. The boom of fish farming lay in business and economic progress of the country.

The Dynasty of the Habsburgs together with the Habsburg-Lorraine Dynasty followed. Fishpond cultivation enjoyed an immense importance in the 16th century. Fishponds and pond systems were under an extensive construction. Jakub Krčín of Jelčany and Sedlčany is frequently connected with such activities in the southern Bohemia, in particular. A significant decline in fish farming occurred during the Thirty-Year War. Besides, some ponds were cancelled, and fields and meadows were s instead of them. Ponds were devastated and overgrown in the post-war times. Legal regulations were implemented in the fishing law, namely by the General Civil Code and Public Law (ABGB), Act No. 946/1811, but also the Act No. 22/1883 of the Czech Land's Constitution (originally *Verneuerte Landesordnung des Erbkönigreichs Böhaimb*

in German) as a cause of certain regulations referring to the enhancement of fish farming, Act No. 58/1885 of the Imperial Code on Fish Farming Modification in Inland Waters, or the Act No. 62/1896 of the Moravian Land's Constitution, and certain regulations referring to enhancement of fish farming. The most considerable representative of the Czech fish farming was Josef Šusta from Třeboň at that time who contributed to substantial development of the South Bohemian fish farming cultivation. The war conflict which started in summer 1914 highly affected the fishers. After the First World War finish and the Austro-Hungarian Empire disintegration the agricultural production should have been renovated and the livelihood of the population secured thanks to the first Land Reform. The Czech fish farming suffered huge losses again within the period of the Protectorate of Bohemia and Moravia. The Nazis violently occupied territories in Germany, Hungary, and Poland. Czech fishponds administrations were forced to hand over a part of their ponds to the German fishponds administration. Though, the ponds were necessary to be stocked even in such an unpleasant period to achieve required quantities of market fish. Food was available rationed after submitting the food vouchers and people were hungry. There was the Protectorate Government Order No. 5/1942, Coll. issued on constituent modification of fish farming in 1942.

After the Second World War finished, the Beneš Decrees were issued, which were supporting activities of the Ministry of Agriculture to restore and become the foundation for the second Land Reform. Innovations and upgrades extensively occurred such as in fertilizing ponds or completing fish feeding. In accordance with the Soviet economy model, the poultry breeding was introduced onto the Czechoslovak ponds. Fish farming was regulated by the amendment of the Act No. 62/1952, Coll. on Fishing. In 1963 it was codified by the Act No. 102/1963, Coll. on Fishing. Significant changes occurred in the Czech Republic by the end of 1989. Though, the legislation originated from 1963 remained without any changes, the social relationships reached quite distinctive character. Any collective ownership was not preferred any further. Contemporary status supported an individual ownership. Fish farming was controlled by business entities as by their owners or tenants. However, running water flows remained in exquisite ownership of the state.

The present fish farming is structured into the production fish farming and fish farming in fishing grounds. The Fishing Association of the Czech Republic is a professional association of the Czech and Moravian fishers, and the greatest amateur association of the Czech Republic is the Czech Anglers Union. The fishing law has currently been regulated by the Act No. 90/2004 Coll., on Fish Farming, Execution of the Fishing Law, Fishing Guards, Protection of Sea Fishing Activities, and certain laws amended (the Act on Fish Farming) together with implementing legislation. Therefore, it is no way to leave out legal provisions of the highest legal force, which are the Constitution of the Czech Republic and the Charter of Fundamental Rights and Freedoms. However, they do not particularly regulate the Fishing Law, but they directly refer to it in their amendments of the law. Future wording of the Act on Fish Farming has been in preparation for 1 January 2024.

Seznam použitých pramenů

Literární zdroje a periodika

1. ADÁMEK, K. V. *Zákonověda – učebnice pro rolnické a zimní hospodářské školy a příručka pro zemědělce*. Praha: F. Šimáček, 1912. 176 s.
2. ANDRESKA, J. *Lesk a sláva českého rybářství*. Praha: NUGA, 1997. 166 s. ISBN 80-85903-06-7.
3. ANDRESKA, J. *Rybářství a jeho tradice*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1987. 205 s. ISBN 07-026-87.
4. BERKA, R. *Vodňanská rybářská minulost a přítomnost*. Vodňany: Městský národní výbor, 1985. 107 s.
5. ČECHURA, J. *Jakub Krčín z Jelčan*. Praha: Vyšehrad, 2020. 288 s. ISBN 978-807601-298-1.
6. ČERNÝ, V. *Hospodářské instrukce – přehled zemědělských dějin v době patrimoniálního velkostatku v 15.-19. století*. Praha: Československá akademie zemědělská, 1930. 404 s.
7. DYK, V. *Základy našeho rybářství*, 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1956. 198 s.
8. FIŠER, J. ŠTOCHL, S. *Rybářství v Československu*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1964. 352 s. ISBN 07-077-64.
9. HAUBELT, J. *Jakub Krčín z Jelčan*. Praha: Rodiče s.r.o., 2003. 191 s. ISBN 80-86695-18-2.
10. HEMLÍK, T. *Rybářství a právo*. Praha: Orac, 2000. 189 s. ISBN 80-86199-14-2.
11. HEŘMANOVÁ, E. Jihočeské rybníky a rybářství. *Geografické rozhledy*. 2012, roč. 21, č. 3, s. 5-7.
12. HULE, M. KOTYZA, M. *Rybníkářství na Jindřichohradecku*. Třeboň: Carpio, 2012. 254 s. ISBN 978-86434-18-6.
13. JANEČEK, M. KRATOCHVÍL, A. VAŠKŮ, Z. HULE, M. *z historie českých rybníků*. Praha: CARPIO, 1995. 45 s.

14. KALOUSEK, J. *Archiv český čili staré písemné památky České i Moravské, sebrané z archivů domácích i cizích*, díl XXII. Praha: Bursík & Kohout, 1905. 606 s.
15. KLEČKA, A., FABIÁN, J. *Zemědělský archiv*. Praha: Vlastním nákladem, 1932, 321 s.
16. PÁNEK, J., TŮMA, O. *Dějiny českých zemí*. Praha: Karolinum, 2018. 674 s. ISBN 978-80-246-3994-9.
17. POKORNÝ, J. a kol. *České rybníky a rybářství ve 20. století*. České Budějovice: Typ, 2015. 335 s. ISBN 978-80-87699-06-5.
18. ROUČEK, F. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému*. Praha: CODEX Bohemia, 1998. 970 s. ISBN 978-80-85963-60-1.
19. ŘÍHA, J. *1000 + 1 rada pro rybáře*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1989. 446 s.
20. SOUKUP, T. *Zákon o rybářství*. Praha: Orbis, 1954. 97 s.
21. ŠILHAVÝ, V. a kol. *Naše rybářství*. České Budějovice: Typ pro Rybářské sdružení České republiky, 2015. 245 s. ISBN 978-80-87699-05-8.
22. ŠÍMA, A. *Právní předpisy pro rybáře*. Praha: Panorama, 1988. 292 s.
23. ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství*. Komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 176 s. ISBN 978-80-7357-924-1.
24. ŠUSTA, V. *Nástin vývoje jihočeského rybníkářství a pokyny pro hospodaření v kaprových rybnících*. Třeboň: Vlastním nákladem, 1910. 20 s.
25. ŠUSTA, J. *Pět století rybničního hospodářství v Třeboni*. Třeboň: Carpio, 1995. 212 s. ISBN 80-901945-1-6.
26. VIMR, V. *České rybářské právo*. Praha: V. Linhart, 1947. 162 s.
27. *Zákony o myslivosti, k ochraně majetku polního a ku zvelebení rybářství pro království České s příslušnými nařízeními*, 4. vyd. Praha: Höfer a Klouček, 1892, 191 s.

Judikatura

1. Nález Ústavního soudu ze dne 18. 3. 2010 sp. zn. III ÚS 2809/09. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 11. 4. 2023].
2. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 4.7.1927 sp. zn. Rv i 1911/26. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 16. 4. 2023].
3. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu Československé republiky ze dne 30.12.1936 sp. zn. 12.338/36. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 19. 4. 2023].
4. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 29.10.1937 sp. zn. Rv i 1056/36. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 19. 4. 2023].
5. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 21.5.1940 sp. zn. Rv i 89/40. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 15. 4. 2023].
6. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 25.3.1942 sp. zn. Rv i 1453/40. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 16. 4. 2023].
7. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21.3.1945 č. 584/44-3. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 8. 4. 2023].
8. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 2.3.1956 sp. zn. 1 Tz 334/55. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 9. 4. 2023].
9. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky ze dne 11.7.1977 sp. zn. 2 Tz 6/77. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 13. 4. 2023].
10. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.8.2003 sp. zn. 22 Cdo 1221/2002. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 11. 4. 2023].

11. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29.4.2004 sp. zn. 25 Cdo 1307/2003. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 11. 4. 2023].
12. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 24.2.2004 sp. zn. 7 a 33/2002. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 11. 4. 2023].
13. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19.2.2009 sp. zn. 25 Cdo 234/2007. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 13. 4. 2023].
14. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21.10.2010 sp. zn. 25 Cdo 3961/2009. In: BECK-ONLINE [aktuální předpisy a judikatura]. beck-online.cz [cit. 11. 4. 2023].

Legislativní zdroje

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. In. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. [cit. 11. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>.
2. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. In. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. [cit. 11. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>.
3. Vládní nařízení č. 5/1942 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 14. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/9856/1/2>.
4. Vládní nařízení č. 294/1942 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 12. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/10405/1/2/vladni-narizeni-c-294-1942-sb-o-organisaci-zemedelstvi-a-lesnictvi-v-cechach-a-na-morave/vladni-narizeni-c-294-1942-sb-o-organisaci-zemedelstvi-a-lesnictvi-v-cechach-a-na-morave>.
5. Vyhláška č. 20/2010 Sb. In. Zákony pro lidi [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-20>.
6. Vyhláška č. 103/1963 Sb. In. Zákony pro lidi [online]. [cit. 22. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-103/zneni-0>.
7. Vyhláška č. 122/2010 Sb. In. Zákony pro lidi [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-122>.

8. Vyhláška č. 142/1952 Ú. 1. In. ASPI [online]. [cit. 28. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/search>.
9. Vyhláška č. 170/1953 Ú. 1. In. ASPI [online]. [cit. 1. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/search>.
10. Vyhláška č. 197/2004 Sb. In. Zákony pro lidi [online]. [cit. 12. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-197/zneni-20180401>.
11. Vyhláška č. 239/2006 Sb. In. Zákony pro lidi [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-239>.
12. Vyhláška č. 362/1941 Sb. In. epravo.cz [online]. [cit. 16. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=9741&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>.
13. Vyhláška č. 363/1952 Ú. 1. In. ASPI [online]. [cit. 1. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/search>.
14. Vyhláška č. 381/2018 Z. z. In. Slovenský rybársky zväz [online]. [cit. 16. 3. 2023]. Dostupný z: https://www.srzrada.sk/wp-content/uploads/2018/12/ZZ_2018_381_20190101.pdf.
15. Zákon č. 22/1883 čes. z. z. In. epravo [online]. [cit. 3. 1. 2023]. Dostupný z: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=345&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>.
16. Zákon č. 58/1885 ř. z. In. Virtuální knihovna právních předpisů [online]. [cit. 3. 1. 2023]. Dostupný z: <https://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>.
17. Zákon č. 62/1952 Sb. In. Zákony pro lidi [online]. [cit. 22. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1952-62>.
18. Zákon č. 99/2004 Sb. In. Zákony pro lidi [online]. [cit. 12. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-99/zneni-20220201>.
19. Zákon č. 102/1963 Sb. In. ASPI [online]. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/30401/1/2/zakon-c-102-1963-sb-o-rybarstvi/zakon-c-102-1963-sb-o-rybarstvi>.

20. Zákon č. 216/2018 Z. z. In. Slovenský rybársky zväz [online]. [cit. 16. 3. 2023]. Dostupný z: <https://www.srzrada.sk/wp-content/uploads/2017/12/Zákon-o-rybarstve-216-2018.pdf>.
21. Zákon č. 946/1811 Sb. In. BECK [online]. [cit. 8. 2. 2023]. Dostupný z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjygeyv6ojugywtcna>.

Elektronické zdroje

1. BAUEROVÁ, V. Rybníky v České republice. Ústav práva a právní vědy [online]. [cit. 7. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.ustavprava.cz/blog/2018/10/rybniky-v-ceske-republice>.
2. České rybářství a rybníkářství: Udržet se nad vodou není žádná legrace. iRybářství [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupné z: <https://irybarstvi.cz/ceske-rybarstvi-a-rybnikarstvi-udrzet-se-nad-vodou-neni-zadna-legrace/>.
3. Historie lovu ryb. CHYTEJ.cz [online]. [cit. 29. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.chytej.cz/clanky/1734/historie-lovu-ryb-2-dil-starovek/>.
4. Historie a tradice sportovního rybolovu v Českých Budějovicích. Český rybářský svaz z.s., místní organizace České Budějovice 1 [online]. [cit. 14. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.rybaricb.cz/news/historie-a-tradice-sportovniho-rybolovu-v-ceskych-budejovicich/>.
5. KOŠINOVÁ, M. Mikuláš Rutard z Malešova. Třeboňsko.cz [online]. [cit. 8. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.trebonsko.cz/mikulas-rutard-z-malesova>.
6. RAMEŠ, V. Rybníkářství – historie. Třeboňsko.cz [online]. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.trebonsko.cz/rybnikarstvi-historie>.
7. Rybaření v době opatření proti šíření koronaviru. Český rybářský svaz [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.rybsvaz.cz/beta/index.php/119-vseobecne/635-rybareni-v-dobe-opatreni-proti-sireni-koronaviru>.
8. Rybářství a rybníkářství. eAGRI [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/lesy/rybarstvi-a-rybnikarstvi/?fullArticle=1>.

9. Rybářství Třeboň a.s. Rybářství Třeboň [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.trebon.rybarstvi.cz/info-rybarstvi-trebon>.
10. Současnost Českého rybářského svazu a jeho perspektivy. Český rybářský svaz [online]. [cit. 14. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.rybsvaz.cz/beta/index.php/o-crs/o-nas?start=1>.
11. TUČEK, M. Habsburkové 1. díl: Vznik Habsburské monarchie. Český královský institut [online]. [cit. 15. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceskykralovskyinstitut.cz/habsburkove-1-dil-vznik-habsburske-monarchie/>.
12. TUČEK, M. Jak vypadaly české země za vlády Jiřího z Poděbrad a Jagellonců? Český královský institut [online]. [cit. 16. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceskykralovskyinstitut.cz/jak-vypadaly-ceske-zeme-za-vlady-jiriho-z-podebrad-a-jagelloncu/>.

Ostatní zdroje

1. Produkční rybářství České republiky. Informační brožura produkčního rybářství. Rybářské sdružení České republiky. Dostupné z: <https://www.cz-ryby.cz/uploads/pdf/knihy/cz-0.pdf>.
2. Velkostatek Rožmberk nad Vltavou 1271/1361-1945/1951. SOA v Třeboni - oddělení Třeboň. Dostupné z: <https://digi.ceskearchivy.cz/921200001000148/1>.
3. Vrchní správa státních statků a rybníků Třeboň (1940) 1947-1948. SOA v Třeboni - oddělení Třeboň. Dostupné z: <https://digi.ceskearchivy.cz/921200001000380/4>.